

Knižní zpravodaj

leden 2023

Vydává Městská knihovna Horšovský Týn

*V novém roce přejeme
všem našim čtenářům
štěstí, zdraví, lásku
a spoustu krásných knih.*

Vaše knihovnice

Ohlédnutí za Literárním shrabováním 2022

V úterý 22. listopadu 2022 se v prostorách MKZ uskutečnil 26. ročník slavnostní vernisáže Literárního shrabování. Tuto akci pořádá Městská knihovna Horšovský Týn již od roku 1997. Díky podpoře Města Horšovský Týn zůstává tato krásná tradice zachována.

Literární shrabování umožňuje všem, kteří mají chuť psát, podělit se o svoji tvorbu s ostatními. V almanachu byly letos otištěny příspěvky od 29 autorů, kteří pocházejí z okolí Horšovského Týna, Domažlic, ale i z Mariánských Lázní nebo z Prahy. Všem velice děkujeme.

Při vernisáži se propojily tři nádherné oblasti umění – literární, výtvarná a hudební. Autorská čtení byla prokládána hudebními vystoupeními žáků ZUŠ Horšovský Týn. Do čtvrtka 24. listopadu bylo možné si ve výstavním sále MKZ prohlédnout spolu s příspěvky z almanachu také výtvarná díla zapůjčená z ateliéru Koko MgA. Marcely Jeřábkové v Horšovském Týně. Všichni přítomní autoři obdrželi letošní almanach a propisku, která je symbolem a výzvou k jejich další literární tvorbě. Podle pozitivních ohlasů se vernisáž vydařila. Knihovnice se už teď těší na další ročník.

Děkujeme všem, kteří se vernisáže zúčastnili a těm, kteří se podíleli na její přípravě. Velký dík za podporu patří Městu Horšovský Týn. Za velmi příjemnou spolupráci bychom rády poděkovaly paní ředitelce ZUŠ Aleně Svobodové, paní učitelce Anně Ježkové a Marcelce Jeřábkové, výtvarnici a umělkyni. V neposlední řadě děkujeme paní ředitelce Městského kulturního zařízení v Horšovském Týně Leoně Císlerové za podporu a spolupráci při přípravě vernisáže.

Vaše knihovnice

Kronika

Kronika (řecky chronos – čas) je literární žánr vzniklý ve středověku, jedná se přitom o jeden z nejdůležitějších narativních historiografických pramenů. Oproti letopisům je kronika ve své formě složitější, často bývá označována za „košatější letopis“. Úlohou kroniky je chronologicky, tedy podle pořadí, v jakém se děj v časové ose odehrál, popsat jednotlivé historické události. Nejedná se však o systematickou vědeckou práci, tak, jak ji chápeme v moderní historiografii.

Popis těchto událostí je sice méně stručný než u letopisů, přesto bývá obvykle více strohý, především v porovnání s prameny hagiografickými. Široce se popisují příčiny a souvislosti, hodnotí se události a jejich aktéři. Jako historiografický pramen zprostředkovává poučení o historické paměti.

Podle obsahu a formy se rozlišují:

- světové kroniky: popisující příběh od stvoření světa po současnost
- říšské kroniky: plynulý přechod ze světové kroniky
- národní kroniky: o počátcích národů
- biskupské, klášterní, řádové kroniky: o založení a dějinách biskupství, kláštera, řádu
- gesta (též činy): kroniky království, dějiny činů jejich představitelů
- dynastické, zemské kroniky, genealogie
- městské kroniky: zvláště u italských středověkých měst
- kroniky válečné a křížových výprav
- biografie a autobiografie
- cestovní zprávy
- sbírky exemper a knížecí zrcadla: poučení o dobré správě pro následovníky aristokrata

Kroniky patří mezi první díla české literatury.

Mezi významné kroniky (popř. letopisy) českého středověku patří:

- **Kosmova kronika**
- **Kanovník vyšehradský**
- **Mnich sázavský**
- Vincenciův letopis
- Jarlochův letopis
- **Zbraslavská kronika**
- **Dalimilova kronika**
- Kronika Františka Pražského
- Kronika kostela pražského
- **Kronika Jana Marignoly**
- **Kronika Vavřince z Březové**
- Cronica domus Sarensis (Kronika žďárského kláštera)

Jako **národní kronika** je označován typ středověké kroniky, který se od tzv. světové kroniky popisoval dějiny jednoho středověkého etnika, národa nebo státu.

Národní kroniky začaly vznikat v raném středověku, kdy se po rozpadu římské říše začaly formovat státní útvary původně barbarských kmenů a etnik, které zaplnily evropský prostor během tzv. stěhování národů. Úlohou prvních národních kronik vznikajících od 6. století byl nejen výklad dějin těchto etnik jako určité vyvážení bohatě zpracované historie římské říše, ale také jejich prokázání legitimacy (vůči Římanům, kteří barbary považovali za méněcenné) a práv na určité území. Tyto první národní kroniky se takřka výlučně vždy vztahují k dějinám etnika (gens), tj. nejedná se o výklad dějin státu (jako politické jednotky na určitém území), ale o výklad dějin společenství lidí.

Až v 11. století se objevily národní kroniky, které svým pojetím vykládají dějiny státu (např. Norska, Anglie apod.), tedy národa pevně vázaného na určité území a reprezentovaného určitými institucemi.

Kosmova kronika

Kosmova kronika (lat. orig. Chronica Boemorum, v přesném překladu Kronika Čechů) je nejstarší česká kronika, tj. kronika týkající se dějin Čechů. Původní text byl napsán latinsky a jeho autorem byl Kosmas, děkan pražské svatovítské kapituly. Kroniku sepsal pravděpodobně v letech 1119 až 1125.

Kronika stojí na úplném počátku české historiografie a je obecně považována za jedno z nejvýznamnějších literárních děl, které v českých zemích ve středověku vzniklo. Zároveň je to jeden z nejdůle-

žitějších historických pramenů pro poznání českého raného středověku. Vliv Kosmovy kroniky na poznání českého raného středověku je natolik zásadní, že se někteří historikové pokoušejí vytvořit i tzv. nekosmovské pojetí českých dějin, tj. na základě jiných pramenů zjistit, co se do historiografie dostalo jako Kosmova invence či jeho specifický náhled na svou současnost.

Kosmova kronika patří do okruhu středověkých kronik, které ve svém pojetí reflektovaly vznik středověkých národů a států (obvykle označované jako národní kroniky). Tyto kroniky obvykle obsahovaly nejen popis dějin těchto stabilizujících se etnik vytvářejících institucionalizované státní útvary, ale také i jakýsi politický program s nimi spojený. Většina těchto děl se snaží v dějinách najít počátky a také i ospravedlnění současného politického stavu, který je rozhodující měrou formován postavou knížete (krále) a velmožskou politickou reprezentací. Proto se nejedná o dílo jen zaznamenávající faktografickým

způsobem dějiny, ale podstatnou složku práce tvoří i ideologický záměr, v Kosmově případě především snaha ospravedlnit nárok Čechů na české území, vysvětlit vznik instituce knížete a vymežit důležitou roli, jakou v politice hraje velmožská vrstva. Kosmas tak formuloval v podstatě patriotickou představu fungování státu. Vedle postavy knížete jsou to čeští velmožové, česká raná šlechta, která má být oporou české státnosti v době Kosmovy současnosti, kdy se na knížecím trůně v rychlém sledu střídala přemyslovská knížata a tohoto vnitropolitického oslabení využívali římscí císaři, resp. polští panovníci k zásahům do českých záležitostí. S tím souvisí i poměrně omezená čtenářská obec, které je kronika určena. Vedle vzdělaného kléru se jedná především o velmožskou elitu, která spolutvořila politické dějiny přemyslovského státu. Nedá se předpokládat, že by tito Čechové uměli číst, spíše se v literatuře naznačuje, že měli patřit k posluchačům Kosmovy kroniky. Jako důkaz vlivu Kosmova díla na soudobé politické myšlení se uvádí výzdoba znojemske rotundy sv. Kateřiny, která vznikla z podnětu úředního knížete Konráda II. jen krátce po vzniku kroniky a kde je zobrazena přemyslovská pověst přesně v intencích Kosmova vyprávění.

Kosmovo dílo nelze čistě stylově považovat za kroniku. Jedná se spíše o hybrid mezi kronikou a historií. Autor zachoval chronologické řazení podle let, nicméně u určitých událostí spíše mladšího data se rozepisuje do dlouhých vyprávění, která rozsahem i stylem přesahují styl kroniky.

Kosmas, autor. Vyobrazení lipského rukopisu kroniky.

Kosmas dosáhl především v Lutychu vysokého stupně vzdělání a byl obeznámen s předními literárními díly své doby. Jako hlavní stylistický vzor mu posloužilo dílo Reginona z Prümü, z kterého přebíral (jak bylo ve středověku obecným zvykem) celé obraty, resp. i věty. Vedle Reginona použil pro některé pasáže jako předlohu Vita Lamberti z 10. století, který napsal lutyšský biskup Štěpán. Vedle toho je z díla zřejmé, že Kosmas znal i antické autory (Horatius, Ovidius, Vergilius, Sallustius) i když není jisté, jestli je opravdu četl či spíše užíval ve středověkém písemnictví kolující citáty, komentáře nebo obraty z děl těchto autorů.

Kronika je rozdělena do tří knih; začíná stavbou babylonské věže a původem Čechů a chronologicky postupuje až do Kosmovy současnosti.

První kniha je faktograficky značně vágní a nepřesná, přesto z ideologického hlediska zásadní. Obsahuje vysvětlení původu českého národa při stavbě babylonské věže a jeho příchod do Čech. Je zde zdůrazněno, že se jednalo o krajinu neosídlenou a z tohoto hlediska vychází nároky Čechů na její nezpochybnitelné vlastnictví. Nevědomý lid žijící v těchto zlatých starých časech začal hromadit majetek a pro rozsouzení sporů, které kvůli majetku vznikly, potřeboval soudce. Soudcem se stal jeden z předáků Krok a později i jeho dcera Libuše. Ovšem s jejím postavením nebyli spokojeni a proto si vyžádali o určení knížete, který by je pevněji spoutal pod svou mocí. Jednou byl-li kníže nastolen, nemohli jej znovu sesadit a Češi se tak dobrovolně připravili o vlastní svobodu a zároveň odtud pramenilo právo přemyslovských knížat na věčnou a nezpochybnitelnou vládu nad Čechy. Vedle tohoto popisu vzniku knížecí vlády je zde popsáno, jak došlo k vytvoření poddaného postavení ženy vůči muži.

První kniha končí smrtí knížete Jaromíra v roce 1035 a obsahuje tak i přijetí křesťanství za knížete Bořivoje, stručné nastínění života dvou předních světců sv. Václava a sv. Vojtěcha, a především vlády jednoho z Kosmových panovnických vzorů Boleslava II., jemuž mylně přisuzuje zásadní podíl na vytvoření přemyslovského státu.

Budyšínský rukopis Chronica Boemorum, 1. třetina 13. století.

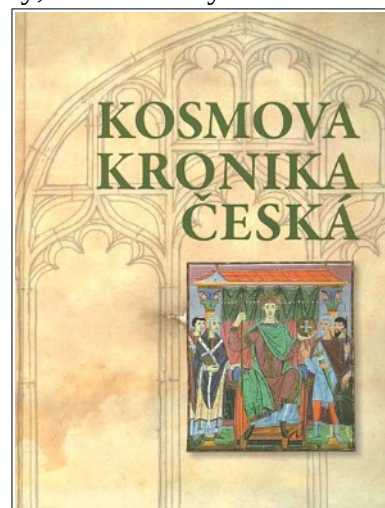
Knihy druhá líčí vývoj českého státu od roku 1038 do smrti krále Vratislava II. v roce 1092, respektive tedy od nástupu Břetislava I. na knížecí trůn. Břetislav I. patří v Kosmově kronice k ideálním panovníkům. Po období rychlých změn na knížecím stolci a politické nestabilitě znamená pro Kosmu období Břetislavovy vlády další vzepětí české státnosti, jejíž vrchol spatřuje v Břetislavově polské výpravě, kde byl v Hnězdně vyhlášen nad hrobem sv. Vojtěcha Břetislavův christianizační program, který systematicky měnil situaci v českém státě. Ve vztahu ke králi Vratislavovi II. hrál rozhodující úlohu spor mezi knížetem a jeho bratrem, pražským biskupem Jaromírem, na jehož straně i přes některé výhrady vůči jeho osobě Kosmas stál.

I v této knize představuje Kosmas ideál panovníka, tentokrát je jím syn Vratislava Břetislav II. Tato kniha je nejpřesnější, protože obsahuje dobu, kdy Kosmas žil. Poslední kniha končí smrtí knížete Vladislava I. v roce 1125. Tato kniha není dokončena kvůli Kosmově smrti. Kosmas měl i své pokračovatele např. Kanovník Vyšehradský nebo Mnich sázavský. Ti ovšem nedosáhli takových uměleckých kvalit jako Kosmas.

Původní rukopis Kosmovy kroniky se nedochoval a dnes je známo celkem 15 rukopisů. Dlouho byl nejstarším známým rukopisem tzv. Lipský z konce 12. století, který byl po druhé světové válce dlouho nezvěstný. Jen o něco mladší z přelomu 12. a 13. století je rukopis Budyšínský, dnes uložený v Národním muzeu v Praze. V této době vznikly ještě rukopisy Drážďanský a Štrasburský (dnes zničený). Ostatní jsou buď z 13. století (Vídeňský), Ďáblava bible nebo podstatně mladší.

Poprvé byla Kosmova kronika vydána tiskem roku 1602. Další vydání připravili až F. M. Pelcl a J. Dobrovský v prvním svazku *Scriptores rerum bohemicarum* roku 1783. Další vydání následovala roku 1851 v *Monumenta Germaniae Historica* od R. Köpkeho a 1874 v *Pramenech dějin českých* od J. Emlera. A konečně vydání vycházející ze srovnání všech známých rukopisů připravil B. Bretholz a vydal v MGH roku 1923.

Český překlad kroniky připojil k Emlerovu vydání (1874) V. V. Tomek. Svůj překlad Kosmovy kroniky vydal Karel Hrdina původně roku 1929 v Melantrichu v bibliofilském tisku, přepracované vydání pak kvůli cenzuře mohlo vyjít až po válce roku 1947 ve stejném nakladatelství. Později Hrdinův překlad pro další vydání upravovala a modernizovala Marie Bláhová.

Překlad Karla Hrdiny s názvem *Kosmova kronika česká* vychází od roku 1929 (Melantrich Praha), později s úpravami Marie Bláhové. V běžné češtině je často užíván i zkrácený název *Kosmova kronika*.

Kosmova kronika se stala známou již brzy po svém vzniku, byla často opisována a stala se předlohou pro další pokusy zpracovat české dějiny po roce 1125. Těmto kronikářům, kteří na Kosmovu kroniku navázali, se říká pokračovatelé Kosmovi a patří sem Kanovník vyšehradský, Mnich sázavský nebo Vincentius a Jarloch. Vedle toho jako svůj zdroj kroniku používala většina pozdějších středověkých kronikářů (výrazně např. Dalimil, Přibík Pulkava z Radenína) nebo i kronika Václava Hájka z Libočan.

Kanovník vyšehradský

Tzv. Kanovník vyšehradský († 12. století) byl český anonymní kronikář 12. století, jeden z pokračovatelů Kosmových.

Autor byl s největší pravděpodobností Čech. Znal asi spisy církevních otců (Augustina, Cassiodora, Tertulliana). Měl velmi blízko ke knížeti Soběslavovi, který je ústřední postavou jeho díla, byl pravděpodobně jeho kaplan nebo osoba spojená s jeho kanceláří.

Balbín a Pešina označili za autora letopisu pražského kanovníka a strahovského mnicha Jaroslava. Proti jejich názoru se postavili Pelzel s Dobrovským. Konečně Palacký přišel s hypotézou, že autorem je

kanovník vyšehradské kapituly. S jeho názorem se ztotožnili W. Wattenbach a Karel Teige, který jej považuje za knížecího kaplana.

Letopis tzv. Kanovníka vyšehradského je dílo navazující na Kosmovu kroniku. Na rozdíl od kroniky Mnicha sázavského však nezasahuje do Kosmova textu, ale přímo na něj navazuje. Obsahuje dějiny vlády knížete Soběslava I. (1125-1140), který byl pro autora vzorem hrdiny a kterému byl bezvýhradně a nekriticky oddán. Text rukopisu z velké většiny zachycuje právě osobu tohoto panovníka a s ním nejdůležitější církevní, politické a veřejné události té doby. Po stránce umělecké nedosahuje úrovně Kosmy, na rozdíl od něj byl však Kanovník vyšehradský přímým účastníkem nebo současníkem popisovaných událostí a jeho zprávy lze označit vesměs za spolehlivé. Jsou tedy důležitým zdrojem poznání stavu středověké české společnosti.

Dílo končí počátkem 40. let 12. století podrobným popisem Soběslavovy smrti a jeho rozsáhlým oslavným nekrologem. Důležitá jsou také kanovníkova pozorování různých astronomických jevů, která byla velice přesně zaznamenávána.

Asi za deset let po skončení letopisu k němu připojil neznámý autor vypsání počátků vlády knížete a pozdějšího krále Vladislava II. (1140-1172), jehož hlavním obsahem je vypravování o odboji znojenského údělného knížete Konráda proti Vladislavovi. Vypravování obsahuje i podrobný popis obléhání hradu Prahy na jaře 1142. Autor měl vztah ke klášteru sv. Jiří na Pražském hradě, možná se jednalo o někoho z kněží.

Na přelomu 13. a 14. století přidal neznámý pořadatel k dílu Kanovníka letopisné záznamy vedené u svatovítského kostela, které chronologicky uspořádal a pokusil se jim dát jednotnou formu. Obsahují události z let 1140-1283 a končí výčtem českých panovníků od Přemysla Oráče až po krále Václava II. Toto dílo je nazýváno jako Druhé pokračování Kosmovo.

Letopis tzv. Kanovníka vyšehradského se dochoval v pěti rukopisech, z nichž nejstarší, pocházející z počátku 40. let 14. století, je nazýván Kapitulní rukopis nebo též Kodex dražický. Za pravděpodobné místo vzniku je označována svatovítská kapitula, darován byl biskupu Janu IV. z Dražic a po jeho smrti uložen v augustiniánském klášteře v Roudnici, odkud jej v roce 1597 získala zpět svatovítská kapitula zásluhou probošta Jiřího Bartolda Pontana z Breitenbergu.

Mnich sázavský

Tzv. Mnich sázavský († 12. století) byl český anonymní kronikář, jeden z tzv. pokračovatelů Kosmových, autor tzv. Kroniky Mnicha sázavského.

Kronika vznikla jako doplnění Kosmovy kroniky o letopisné údaje z let 1126-1162 a o dějiny Sázavského kláštera od jeho založení svatým Prokopem. Kosmova kronika byla tehdy uložena právě v Sázavském klášteře, o jehož existenci se Kosmas jako zastánce latinského liturgického jazyka ve své kronice tendenčně nezmiňuje, neboť jako bohoslužebný jazyk v něm byla používána až do roku 1096 církevní slovanština. V pokračování dějinného líčení se zabíral kromě obecných českých církevních dějin také dějinami sázavského kláštera, zejména za období opata Silvestra, jenž zemřel roku 1161, v době, kdy mnich dokončuje svou kroniku.

Kronika Mnicha sázavského je první českou klášterní kronikou. Dochovala se ve dvou rukopisech ve formě přípisů k jednotlivým rokům Kosmovy kroniky a jejím rozšíření. Prvním z nich byl tzv. Drážďanský rukopis (přelom 12. a 13. století), který shořel za druhé světové války, druhým je tzv. Vídeňský rukopis ze 14. století.

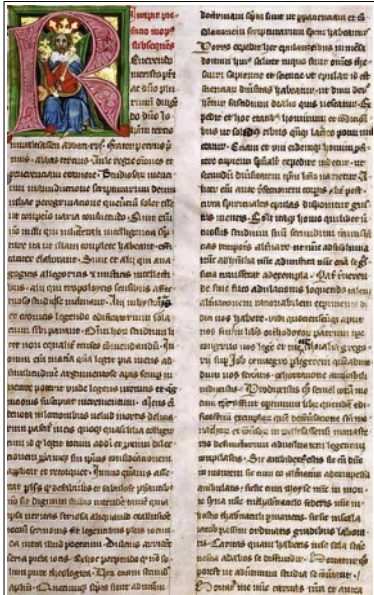
Dlouho byla také řešena otázka, zda kroniku vytvořil jeden nebo celá skupina kronikářů (hovořilo se dokonce až o čtyřech). Dnes se v souladu se závěry českého historika Václava Novotného považuje kronika za dílo jednoho autora.

Zbraslavská kronika

Zbraslavská kronika (latinsky *Chronicon Aulae regiae*) je latinsky psaná kronika, která vznikala v rozmezí let 1305-39 v cisterciáckém klášteře na Zbraslavi, založeném roku 1292 králem Václavem II. Autory tohoto monumentálního díla jsou dva zbraslavští opaté česko-německého původu: Ota Durynský a Petr Žitavský.

Tato kronika patří spolu s Kosmovou Kronikou českou k nejskvělejším příkladům českého středověkého kronikářství a české literatury vůbec. Kromě rozsáhlých prozaických pasáží obsahuje také na 4000 veršů, z velké části leoninských hexametřů, takže je vlastně zároveň i nejrozsáhlejší básnickou skladbou české literatury předhusitského období.

V první části Zbraslavské kroniky, která byla psána pravděpodobně v letech 1305-14 opatem Otou, je

Miniatura krále Václava II. - Zbraslavská kronika.

znatelná tendence k oslavě Václava II., zakladatele zbraslavského kláštera. Za devět let Ota napsal 51 kapitol a celé Otovo vypravování je soustředěno k osobě královského mecenáše, tak aby Václav získal u případného čtenáře co nejvíce sympatií. Ota se snažil vystihnout duševní život a těžkou dobu dětství, dospívání a samotné vlády Václavovy způsobem u středověkých spisovatelů vzácným. Otovo pohnuté vypravování ukončila smrt v březnu 1314, kdy nestihl popsat ani Václavovu slavnou korunovaci.

V započaté kronice pak pokračoval druhý autor, budoucí opat Petr Žitavský, který se v druhé části kroniky pokusil o sloučení glorifikace předposledního Přemyslovce s oslavou nové lucemburské dynastie na českém trůně. Proto uvádí při líčení smrti Václava II. i císařovny Markéty zázraky, které měly zvýšit prestiž obou osobností. Ve svém vyprávění se na rozdíl od Oty nesoustřeďuje pouze na události zbraslavské a české, ale i na události a záležitosti jiných království a zajímavé příhody vůbec. Zbraslavská kronika se tak stala nejdůležitějším vyprávěcím pramenem pro české dějiny první poloviny 14. století. Byla mnohými opisována, celé dlouhé úseky ze Zbraslavské kroniky se nacházejí i v Kronice Františka Pražského, v díle Beneše Krabice z Veitmile a částečně i v kronice Pulkavově.

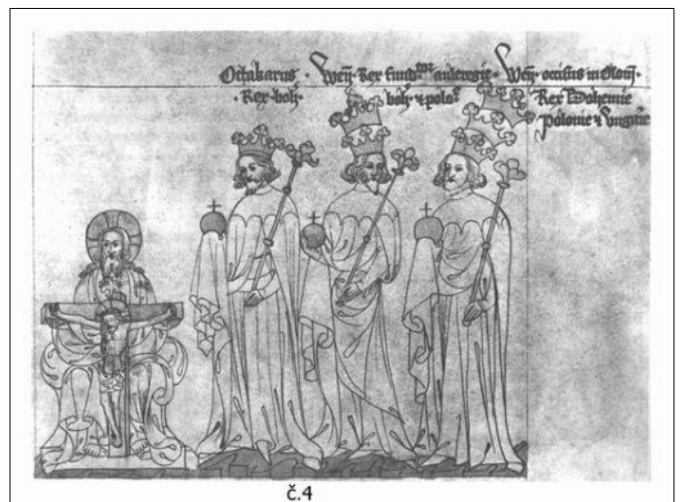
Kniha první: 1.-8. kapitola – zprávy o králi Přemyslovi II., 9.-83. kapitola – životopis Václava II., 84.-87. kapitola – vyprávění o vládě Václava III., Rudolfa Habsburského, Jindřicha Korutanského, 88.-111. kapitola – vstup Lucemburků na český trůn a počátky vlády Jana Lucemburského, 112.-120. kapitola – příběhy císaře Jindřicha VII., 121.-123. kapitola – vyprávění o smrti papeže Klimenta V., zrušení templářů a zázraky po smrti císařovny Markéty, 124.-130. kapitola – události let 1314-1316.

V knize druhé jsou sepsány události od roku 1317 téměř až do Karlova návratu do Čech, tedy cca do konce léta 1333. Záznamy jsou provedeny letopiseckým způsobem (obvykle se na jaře zapsaly události roku minulého) a druhá kniha kroniky tedy nemá jednotlivé kapitoly a události jsou za sebou mechanicky seřazeny bez vzájemné souvislosti. Kniha opravdu kapitoly má. Konkrétně jich je 34.

Kniha třetí začíná velmi nadšeným vyličením návratu mladého prince Karla a končí rokem 1337 sepsaným na jaře 1338. Dál se již Petr Žitavský nedostal.

Ukázka (hladomor v Čechách v letech 1281-82):

„V celém království nastal za těchto útrap nedostatek potravin. V zemi se rozmohl mor tak prudký, jaký žádný stařec nepamatoval. Když lidé neměli potrav, živili se rozličnými druhy bylin, aby vysílení tísnivým hladem náhle nezahynuli, ale nikdy nemůže lidská přirozenost dlouho vydržet, živí-li se semeny a trávou. O neslýchaném soužení hladem svědčí i jedna matka, která zapomínajíc na mateřské city zabila nemluvně u svých prsou, aby nasycena jeho tělem mohla na chvílku prodloužit svůj bídný život. Většina lidí jedla mršiny koní a ostatních zvířat, ohryzující maso jako psi z kostí syrové a nesolené a tím rychleji hromadně umírali. Čím více byli souženi hladem, tím více se obraceli k nezvyklé stravě. Před očima synům hynou hladem rodiče, bezprostředně následující již zemřelé. Od zápachu mrtvol se kazí vzduch a ten, kdo snad mohl žít déle, nakažen smradlavým vzduchem náhle se zadusí. Bratr chystá pohřeb bratru a hned ho spěšně ve smrti následuje. Hřbitovy nestačí a pro pohřbívání jsou kopány velké jámy, do nichž neustále přivážejí na vozech mnoho mrtvol a shazují je tam. Stalo se, že byl jeden lékař domněle mrtvý vhozen do připravené jámy, tam nabyl trošku vědomí a po tři dny ohryzoval lidské maso, poté ho položivého vytáhli. Když tedy lidé schli strachem z hladu, část ztrápeného národa opustila rodnou půdu a přestěhovala se do okolních zemí, kde si vydělávala mezi neznámým lidem na životní potřeby způsobem, kterým dovedla.“

Poslední tři přemyslovští králové na iluminaci z jihlavského rkp. Zbraslavské kroniky (konec 14. stol.).

Dalimilova kronika

Dalimilova kronika (přesněji Kronika tak řečeného Dalimila) je nejstarší česky psaná veršovaná kronika, jedno ze stěžejních děl českého písemnictví. Pochází z počátku 14. století, záznamy končí rokem 1314, respektive s dodatky (nejspíše jiného autora) jsou dovedeny až do roku 1325. Podle svého nejdůležitějšího zdroje bývá označována též jako Kronika boleslavská. Kronika je anonymní a označení

Dalimilova kronika, iluminace z tzv. Pařížského zlomku, jediného dochovaného latinského překladu kroniky.

ztotožnila přímo s knězem). Byl přesvědčen o odpovědnosti panovníka za osud celé země a národa, vyjadřuje se s despektem k měšťanům a zejména Němcům (cení si těch českých panovníků, kteří se stavěli negativně německému živlu a naopak).

Do bádání po autorovi výrazně zasáhla česká barokní historiografie, když s tímto dílem spojila jakéhosi boleslavského kanovníka Dalimila Meziříčského uváděného v Hájkově kronice jako pramen (nejprve Tomáš Pešina z Čechorodu, později s ním souhlasil i Bohuslav Balbín). Ačkoliv dnes panují pochybnosti, zdali někdo takový vůbec existoval, zůstalo toto jméno v názvu jako obecně známé a užívané. Tvzení o Dalimilovi přejal Gelasius Dobner. Naopak první, kdo Dalimilovo autorství zpochybnil, byl František Faustín Procházka. Josef Jireček uvedl, že by to mohl být nějaký johanitský rytíř (vzhledem k tomu, že autor prohlašuje, že boje o království v letech 1309-1310 sledoval z Malé Strany, kde existovala johanitská komenda Panny Marie) a že pocházel z rodu Ronovců, Josef Vítězslav Šimák ztotožnil autora s Hynkem Žákem z Dubé, proti tomu se postavil Josef Beran a tvrdil, že jím mohl být Havel z Lemberka, vnuk sv. Zdislavy. František Michálek Bartoš souhlasil s tím, že se jednalo o johanitu, ale jeho poslední místo pobytu přesunul do Mladé Boleslavi. M. Očadlík identifikoval Dalimila jako Jana IV. z Dražic. Zdeněk Kristen vyvrátil, že by se mohlo jednat o kněze, na něho navázal Zdeněk Fiala a uvádí, že to byl buď vzdělaný laický šlechtic, nebo ještě spíše duchovní nižšího svěcení v šlechtických službách. Zatím poslední hypotézu vyslovil Tomáš Edel s tím, že autorem kroniky je johanitský komtur Jindřich z Varnsdorfu v žitavské komendě. Ovšem i tato teorie obsahuje řadu napadnutelných tvrzení.

Hned v úvodu si klade za cíl zpracovávat domácí příběhy a omezit tak tehdy oblíbená vyprávění cizích rytířských osudů. Na mnoha místech vybízí k odporu k cizím škodlivým vlivům a módám (turnajům, dvorským slavnostem, odívání apod.), zamítá sňatky českých feudálů s cizinkami (jmenovitě Němkami) a výchovu jejich dětí podle cizích vzorů nebo v cizině. V tomto směru je kronika předkládána jako důkaz, že dějiny nacionalismu nepočínají až 18. stoletím.

V úvodu autor uvádí ze všech pramenů, které používal, pouze pět kronik: kroniku boleslavskou, pražskou, břevnovskou, opatovickou a vyšehradskou (k tomu v textu ještě přidává kroniku moravskou a německou). Byla učiněna řada pokusů směřujících k identifikaci těchto pramenů, ale ne všechny jsou zcela jednoznačné. Předpokládá se, že pražská a břevnovská kronika jsou buď dva rukopisy Kosmovy kroniky, nebo označení dvou knih této kroniky. Opatovická kronika jsou nejspíš tzv. Anály hradišsko-opatovické. U vyšehradské kroniky (téměř určitě to není tzv. Kanovník vyšehradský, kterého autor přímo neznal) existuje také domněnka, že by to mohly být anály vedené u vyšehradského kostela, Tomáš Edel upozornil, že vzhledem by to mohla být také Jarlochova kronika, čemuž by napovídala fakt, že tzv. Dalimil si této kroniky nejméně vážil (Jarloch zastával proněmecké postoje). Prvně uvedená boleslavská kronika se Dalimilovi nejvíce líbila a také z ní nejvíce vycházel, což vedlo již Josefa Dobrovského ke konstatování, že se muselo jednat o Kosmovu kroniku, později se objevily názory, že se mohlo jednat o dnes neznámý opis Kosmovy kroniky s dodatky, Edel se domníval, že se spíše jednalo o falešnou autoritu, kterou se Dalimil

snažil podpořit kontroverzní výroky. Moravská kronika nebyla identifikována a německá by mohla být rytířská báseň.

Tzv. Dalimil nepochybně vycházel také z pramenů, které nikde neuvádí, což bylo v jeho době běžné. Vedle zmíněných pramenů to bylo nepochybně ústní podání kmenových, místních a erbovních pověstí. Dále se zdá, že pro popis života sv. Václava znal legendu *Oriente iam sole* I, Edel se také domníval, že znal Voraginovu Legendu aureu, která se dodnes nedochovala a obsahovala články o třech českých světcích, o Václavovi, Ludmile a Vojtěchovi, dále možná znal kroniku Jindřicha Heimburského a Oty Durynského.

Kronika obsahuje celkem 106 kapitol. Na začátku líčí stavbu babylónské věže, následující boží trest, zmatení jazyků a rozchod lidí do různých částí světa. Pokračuje chronologicky řazenými příběhy z historie Čech počínaje osídlením našeho území praotcem Čechem, pověstmi o Libušině proroctví, o Přemyslu Oráčovi a o Dívčí válce. Končí v období vlády Jana Lucemburského v roce svého dopsání (1314), existuje ale i několik pozdějších dodatků (zejména z let 1315 a 1316), které však patrně nenapsal původní autor.

Zpracování jednotlivých příběhů je soustředěné, charakteristika postav vyplývá z jejich jednání. Úvahy, rady a kritiky autorovy nejsou samoučelné, ale vyplývají a prolínají se s vyprávěným dějem. Tvůrce stále myslí na čtenáře, promlouvá prostě, volí přiléhavá přirovnání, nevyhýbá se lidovým výrazům a rčením. Používá bezrozměrového verše o proměnlivém počtu slabik a blíží se tak hovorové řeči. Pro tyto vlastnosti se první česky psaná kronika stala ve všech dobách velmi populární a její význam je trvale aktuální.

Vypravování o Oldřichovi a Boženě – ukázka (přebásněno do moderní češtiny):

41. kapitola: O selské kněžně Boženě

Když v postoloprtské stráni
lovil Oldřich, znenadání
za jednou vsí nad říčkou
spatřil selku mladičkou,
jak v košili bez oplecka,
bosa, umáčená všecka,
pere. Byla krásná, milá,
Oldřichu se zalíbila,
že tvář měla čistou, něžnou.

A tak učinil ji kněžnou.
Ona kněžna dokonalá
Božena se jmenovala.
Oldřich nedbal nic, že pání
to manželství jemu haní.
Řek: „Tak už to v světě chodí,
že se z chlapa šlechtice rodí
a že sedlák nezřídce
za otce má šlechtice.

Stříbro počtu rodu vrací,
chudý šlechtic jméno ztrácí.
Pán i kmán jsou jedna krev,
proto potlačte svůj hněv,
že jsem si vzal za ženu
prostou dívku Boženu.
Ve mně každý pána hledá.
Na Přemysla na praděda
nejdříve však pomyslete,
jenž z oráče na knížete
povýšen byl. Všichni stejně
počati jsme byli v ženě,
ač pokládán za šlechtice
je ten, kdo má stříbra více.
Chci žít s českou selkou skrovnou
spíše než s Němkou, s císařovnou.

Pouto krve vždy je silné,
Němka k Čechům sotva přilne.
Vaše utrhačné řeči
o hlouposti jenom svědčí.
Jak u Němky byste, pání,
chtěli prosit o zastání?
Čeď z Němec, z Němec mistři,
Němkyně je na koni
a mé děti, synci bystří,
německy jen švadroní.
Vidím, jak zem vadne, chřadne,
jak Čech právo nemá řádné.“
Božena, ta přála právu,
ctila lidi všeho stavu.
Oldřichu pak selka zdravá
dala syna Břetislava.

Protože Dalimilova kronika se stala oblíbeným čtením, zachovala se v řadě opisů, z první poloviny 14. století pouze ve zlomcích, od druhé poloviny již v úplnosti. S tím souvisí existence několika recenzí.

Je znám veršovaný německý překlad z 40. let 14. století (Veršované letopisy) dochovaný v jediném rukopise z roku 1389, který se dnes nachází v Archivu Pražského hradu. Tomáš Edel se dokonce domníval, že by autor mohl být také Jindřich z Varnsdorfu. Německý překlad do prózy je znám ze tří rukopisů, nejstarší z roku 1444 a nejnovější z konce 16. století v Státní knihovně v Mnichově a z konce 15. století v Univerzitní knihovně v Lipsku.

První vydání tiskem pořídil roku 1620 Pavel Ješín z Bezdězce. Po porážce na Bílé hoře byla většina výtisků zničena a kronika upadla na čas v zapomnění. Znovu vyšla až roku 1786 nákladem Františka Faustina Procházky, jednoho z prvních obrozeneckých buditelů. Kronika se tak znovu dostala do širšího oběhu a jistě zapůsobila na upevňující se národní vědomí.

V roce 1892 kroniku podle rukopisu Cambridgeského vydala Česká akademie. V roce 1920 byla kronika přepsána v novém jazyce Václavem Flajšhansem. V roce 1947 vyšla kronika v prozaické formě, do které ji převedl a upravil Milan Maralík. V roce 1977 bylo vydáno další novočeské přebásnění od Marie Krčmové a Hany Vrbové. Poslední novočeský překlad (přebásnění) vydala Marie Bláhová, Kronika tak řečeného Dalimila, originál přeložila Marie Krčmová, přebásnila, doslov k překladu napsala a slovníček starších jmen a výrazů sestavila Hana Vrbová. V roce 2006 byla vydána Národní knihovnou v Praze barevná kopie nově nalezeného iluminovaného zlomku Dalimilovy kroniky v latině.

Giovanni di Marignolli (Kronika Jana Marignoly)

Giovanni (John) der Marignolli.

Giovanni di Marignolli, také Jan Marignola [-ňola] (1323 – pravděpodobně před 1362) byl italský cestovatel, který pocházel ze šlechtické rodiny ve Florencii. Roku 1338 odjel jako papežský legát do Asie. Přes střední Asii se dostal až do Peking. Vracel se přes Indii, Cejlon, Kypr a Jeruzalém. Při svých cestách navštívil mimo jiné i Babylón. Roku 1353 přijel na žádost Karla IV. do Čech, kde byl požádán o napsání české kroniky.

Jeho dílo Kronika česká se opírá pouze o Kosmu a jeho pokračovatele, nemá téměř žádnou historickou hodnotu. Jelikož zde také popisuje zážitky z cest, má poměrně značnou zeměpisnou hodnotu (resp. měla ve své době). Kronika je rozdělena do tří částí: Chearcos – dějiny světa od Adama až po potopu světa, Monarchos – od Nimroda (babylónský bohatýr) až po Karla IV., Ierarcos – dějiny kněžství od Melchisedecha až po založení papežství, zde popisuje i některé české biskupy.

Vavřinec z Březové (Kronika Vavřince z Březové)

Vavřinec z Březové (asi 1370 – asi 1437) byl český spisovatel doby husitské, autor Písně o vítězství u Domažlic a Husitské kroniky. Psal česky a latinsky. Byl historik husitského hnutí. Jeho spisy se dají považovat za víceméně věrohodné.

Místa a data narození a úmrtí nejsou známa (poslední doložené datum jeho života je 6. července 1437). Byl nižším šlechticem. Studoval na pražské univerzitě, kde se stal roku 1389 bakalářem a 1394 mistrem. Od devadesátých let 14. století byl ve službách krále Václava IV. (pravděpodobně až do jeho smrti v roce 1419). Byl příznivcem husitského hnutí. Cele se přiklonil ke kalichu, nepatřil však ani k levému, ani k pravému křídlu husitství. Kriticky proto, ba zaujatě hodnotil všechny projevy táborství. Osobně měl blízko k Jakoubkovi ze Stříbra, a ve své kronice se tak stal mluvčím husitského středu a z této perspektivy v ní popisuje a hodnotí soudobé dění.

Byl odpůrcem Zikmunda Korybutoviče, proto byl roku 1427 nucen opustit Prahu. Kolem tohoto roku přeložil novoměstská privilegia, jež byla roku 1434 zničena.

Jeho dílo Píseň o vítězství u Domažlic (novodobý název), původně Carmen insignis Coronae Bohemiae, Báseň vznešené Koruny české je latinská báseň o bitvě u Domažlic, během které se část účastníků čtvrté křížové výpravy údajně dala na útěk dříve, než husitské vojsko vůbec spatřila.

Dalším dílem je Husitská kronika, latinsky napsaná kronika o husitství, v níž autor píše z pozice umírněných Pražanů a staví se jak proti Zikmundovi, tak proti radikálním táboritům. Nedokončená kronika líčí události v letech 1414-1422, největší důraz je kladen na roky 1419-1421. Politický a faktograficky obsažný spis je nejdůležitějším pramenem pro poznání rané fáze husitství a jedním z nejvýznamnějších literárních děl husitství.

Mimo vlastního psaní překládal, jeho překlady jsou považovány za kvalitní. Překládal především v době, kdy pracoval u dvora, zde přeložil například tzv. Mandevillův cestopis. Bývá mu neprávem připisováno autorství Budyšínského rukopisu.

Kečuánský orel: Felipe Guamán Poma de Ayala a jeho kronika Inků

(zdroj: 100+1 zahraniční zajímavost, Monika Brenišínová)

Když se kečuánský indián Guamán Poma narodil, byla už Incká říše v troskách. Mizející dědictví jeho předků, kruté zacházení s jeho soukmenovci a nakonec vlastní konflikt s koloniální správou jej přiměly k sepsání kroniky, v níž shrnul dějiny Inků, období conquisty i počátek nové společnosti...

Felipe Guamán Poma de Ayala (asi 1534-1616) pocházel nejspíš ze vznešeného rodu, jeho mateřskou řečí byla kečuánština, ale ovládal i jiné indiánské jazyky. Už v dětství či mládí se naučil španělsky číst a psát, získal evropské vzdělání, a dokonce poznal klasická díla i dobovou teologickou a historickou literaturu. Zdatně se tak orientoval v obou tradicích, které spoluutvářely koloniální společnost. Stal se křesťanem, začal se oblékat jako Evropan, byť s andskými prvky, a vůbec žil evropským způsobem života. Na své kořeny ale nezapomněl.

Nová kronika a dobrá vláda (*El primer nueva corónica y buen gobierno*) vznikla mezi lety 1600-1615. Autor se v ní popisuje jako 80letý muž, z čehož se usuzuje, že se narodil kolem roku 1534, a to v departamentu Ayacucho ve střední části dnešního Peru. Někteří badatelé se však domnívají, že jde pouze o metaforu a Guamán Poma se narodil později, v padesátých letech, asi 20 let po příchodu Španělů. Jeho matka Cusi Ocllo (či Juana Chuquitanta) měla být jedním z potomků desátého Inky Túpaka Yupanquiho. Otec Martín Guamán Mallqui byl domorodý náčelník (kuraka). Dle synova vyprávění se účastnil jedné z bitev občanské války, kdy se Španělé mezi sebou rvali o dobyté území, a to u Huariny v roce 1547, na králově straně. Tehdy zachránil kapitána Luise Dávalose de Ayala před jistou smrtí a za odměnu směl používat jeho jméno.

Guamán Poma se živil jako překladatel, nejčastěji pracoval pro kleriky a soudce, ale též pro Královskou audiencii v Limě. Konec jeho života však poznamenaly majetkové spory s koloniální správou, které vedl na sklonku 16. století. Bohužel všechny prohrál, a v roce 1600 mu byl zabaven veškerý majetek. Musel opustit rodnou Huamangu a odejít do exilu. Vydal se na dlouhou pouť po Peru, jež ho nejspíš spolu s pachutí nespravedlnosti přivedla k sepsání kroniky andské historie a návrhu reformy koloniální správy. Zemřel v roce 1616 v hlavním místokrálovském městě Lima, rok poté, co svoji kroniku dokončil.

Identita tohoto muže je však zahalena rouškou tajemství. Zdá se, že ji pečlivě utvářel a že si velmi považoval symboliky svého jména. Guamán Poma jsou kečuánské výrazy, které v doslovném překladu znamenají „sokol“ či „orel“ a „puma“. Toto indiánské jádro rámuje křesťní jméno Felipe a rodové jméno Ayala. Nicméně historikové odhalili, že zmiňovaný kapitán Dávalos de Ayala přišel do Peru později, než udává Guamán Poma, a tak je možné, že si historku o jméně vymyslel.

Zřejmě proto, aby podpořil přijetí svého díla u evropských čtenářů a španělského krále, neboť si byl vědom, jaký význam má v Evropě původ a jméno. Spíše než o podvod tu jde o sebe prezentaci a snahu podat dílo v dobově přijatelném kontextu, neboť je jasné, že Guamán Poma chtěl indiány uchránit před zkázou a jejich dědictví zachovat pro budoucnost. Jeho autorství je však nesporné, kroniku podepsal jako Guamán Poma.

Kronika má 1 189 stran a je jedním z nejzajímavějších děl světové historiografie. Je psána převážně ve španělštině, ilustrace i text však doprovází krátké pasáže a nápisy v kečuánštině a ojediněle i aymarské výrazy. Dělí se do tří tematických celků.

V první části se autor zabývá křesťanským stvořením světa, čímž se snaží zasadit dějiny Incké říše do západní historie, respektive do dějin spásy. Andská společnost se tu líčí od počátku přes čas rozkvětu až po období conquisty, autor například představuje nejvýznamnější města, panovníky, ale i svátky a každodenní život. Tyto kapitoly vytvářejí základ pro reformu, kterou Guamán Poma navrhuje v druhé části. Ta líčí

Ukázka z digitalizované verze kroniky Guamána Pomy.

příchod Španělů ve třicátých letech 16. století, dobývání říše a občanské války mezi conquistadory, které na dvacet let zachvátily Peru. Třetí část popisuje soudobou koloniální společnost v období přelomu 16. a 17. století.

Autor kroniku věnoval španělskému králi Filipu III. a opatřil ji doprovodným dopisem. Adresát ale dílo pravděpodobně nikdy nespáčil. Ztratilo se a upadlo v zapomnění. Na počátku 20. století kroniku objevil německý orientalista a egyptolog Richard Pietschmann v Dánské královské knihovně, kde je uložena dosud a je možné si ji prohlédnout online. Tiskem vyšla poprvé ve Francii v roce 1936. Jak se kniha dostala do Dánska, je záhadou, na druhé straně dánští sběratelé měli o španělské rukopisy velký zájem.

Jasným cílem Guamána Pomy bylo popsat chování Španělů, které považoval za nekřesťanské, a dosáhnout u královského dvora nápravy. Uvědomoval si, že přítomnost Evropanů je už trvalá, a usiloval pouze o reformu v podobě jakési indiánské autonomie.

Sám jakožto zbožný křesťan oceňoval evropskou vzdělanost, křesťanské náboženství a morálku. Když ale psal, že Peru „je naše země“, protože „Bůh nám ji dal“, zdůrazňoval tím, že Španělé jsou v Jižní Americe cizinci. Poukazoval na zneužívání indiánů a jejich bezpráví, na násilí či epidemie zavlečených nemocí. Řešení nacházel v důkladném oddělení Španělů a indiánů a v zamezení míšenectví, které se stalo jedním z průvodních jevů latinskoamerických kultur. Nová vláda by podle něj měla být založena na společenské a hospodářské struktuře Incké říše, ale zároveň na evropské vzdělanosti, technologiích a křesťanství. Zároveň ale jako by se obával, že situaci již změnit nelze: „No hay remedio“ („Není léku“).

V rukopisu je 398 černobílých perokreseb, jimiž se Guamán Poma mnohdy satiricky vyjadřuje k soudobé situaci. Nejednou si v nich s ohledem na cenzuru dovolí to, co by v textu nebylo možné, například když kritizuje misionáře Martina de Murúu či inkvizitora Cristóbal de Albornoze, pro něž pracoval. Albornoz měl velkou knihovnu, z níž mohl Guamán Poma čerpat, snad byli i přátelé. Klerik mu také mohl věnovat papír a inkoust k sepsání kroniky, což byly tehdy drahé, špatně dostupné produkty. Guamán Poma je také považován za autora kreseb v kronice a Obecné historii Peru Martina de Murúy. Možná, že i tato zkušenost jej vedla k sepsání vlastní kroniky.

Krásně smyšlené dějiny: Hájkova Kronika česká je plná výmyslů

(zdroj: 100+1 zahraniční zajímavost, Michal Šimo)

Skutečně málokteré dílo zabývající se historií českých zemí vzbudilo tak protichůdnou vlnu názorů jako slavná Hájkova kronika. Na světlo světa vstoupil tento ambiciózní literární počín roku 1541. A již v té době vyvolal rozporuplné reakce. Ale bez ohledu na to, jak byl Václav Hájek z Libočan v minulosti hodnocen jinými historiky a jak jej dnes vnímáme my, je nesporné, že takřka na tři dlouhá staletí zásadně ovlivnil vnímání českých dějin v rámci celé společnosti.

Hájkovo životní dílo překládali četní následovníci do němčiny i latiny a poučení v něm hledaly celé

generace čtenářů a učenců. Nejednokrát stálo za vzor jinému historickému dílu. Autor si dokonce vysloužil přizívko „český Livius“ a jeho kronika posloužila jako předloha kupříkladu známému literátovi Bartoloměji Paprockému z Hlohov.

Vydání kroniky předcházely dlouhé přípravy, během nichž Hájek prodléval šest let na pošmourném Tetíně v úřadu místního faráře. Nápad sepsat rozsáhlou kroniku českých zemí však dostal nejspíš již koncem dvacátých let 16. století, kdy působil na Karlštejně a měl tam ideální příležitost shromažďovat

potřebné materiály. K nápadu ho nevedlo nic jiného než ambice prozatím nepřilíh úspěšného církevního hodnostáře dokázat něco velkého.

Hájek byl odchován dobou počínajícího humanismu a rád zdůrazňoval latinské heslo soudobých učenců „Ad fontes!“, čili „K pramenům!“ Myšleny tím byly především antické prameny poznání, ale i pri-

mární historické prameny, jimž by měl dějepisec dávat přednost před informacemi takřkajíc z druhé ruky.

Hájek skutečně při tvorbě svého díla využil celou řadu původních dokumentů, především listin a výpisků ze zemských desek. Také katolická šlechta Hájka ochotně pouštěla do svých rodinných archivů, kde našel ne jeden historický poklad, a materiálně ho podporovala; mezi největší mecenáše patřil mocný Lev z Rožmitálu. Hájek tedy disponoval velmi dobrým zázemím, o čemž svědčí i to, že měl k ruce trojici písařů, kteří pro něj jednotlivé prameny vypisovali. Hájek však znal a ve svém díle využil také starší kroniky, jmenovitě Kosmovu, jež zaznamenává nejstarší dějiny přemyslovského knížectví, ale také Dalimilovu či Staré letopisy české.

Kromě panské pýchy, kterou mohl kronikář uspokojit například tím, že do kroniky pečlivě zaznamenal oslavné zmínky líčící předky daného aristokrata v těch nejlepších barvách, měla však katolická šlechta i jiný důvod k podpoře. Právě v době vzniku Hájkovy kroniky připravoval k vydání svou vlastní verzi českých dějin Martin Kuthen. To by samo o sobě samozřejmě nevedlo, ovšem zmíněný muž patřil mezi zapřísáhlé protestanty a katolíci se jednoduše obávali, že sepíše dějiny z pohledu svého vyznání. Hájek jim tedy posloužil coby účinná zbraň v oblasti historické propagandy. Je třeba si uvědomit, že ve 30. letech 16. století zuřily v království nelítostné náboženské rozepře, byť se po zbraních prozatím ještě příliš horlivě nesahalo. Hájek postavený proti Kuthenovi tak představuje perfektní ukázkou těchto soudobých střetů.

Ať tedy chtěl nebo ne, musel se Hájek podřídit svému dobovému okolí. Veškerou práci sice dokončil nejspíš již v roce 1539, ale trvalo ještě několik let, než kniha prošla přísnou korekturou tří vybraných katolických šlechticů. Za zmínku stojí alespoň Jan Hodějovský z Hodějova, jenž měl s autorem velmi dobré vztahy. Nekatolíci však drželi v rukou nemalou moc, a proto je nešlo při vydání knihy obdobného formátu přehlédnout. I oni podrobili výsledek Hájkovy práce zevrubné kritice. Autor tak byl ve dvojích kleštích. Těžko dnes ale soudit, jaký měl ve skutečnosti názor na to, že jeho dílo je silně ovlivněno dobovou objednávkou.

Z obtížné situace Hájek vyklouzl šalamounsky a povedlo se mu nakonec zavděčit drtivé většině čtenářů. S hledáním historické pravdy si při tom příliš hlavu nelámal, a tak mu nejspíš nebyly šlechtické požadavky příliš proti srsti. Hájek byl totiž především spisovatel s literárními ambicemi a skutečná historická hodnověrnost textu pro něj byla mnohem méně významná než čtivost a obliba u řadových čtenářů. Jak je řečeno výše, sám se sice rád zaklínal humanistickým myšlením a zdůrazňoval, že vše vypracoval na základě dostupných pramenů, ovšem na druhou stranu se nijak neštil získané informace naprosto převrátit, poupravit či doplnit tak, aby dodal výsledné podobě na atraktivitě.

Vznikl barvitý příběh líčící s neuvěřitelnou podrobností dějiny české země od dob Praotce Čecha až po korunovaci Ferdinanda I. roku 1527. Hájek k nadšení čtenáře objasnil vše, s čím si dodnes lámeme hlavy. U každé události věděl, kdy a kde se přesně udála, přičemž většinu z nich vylíčil s dech beroucími podrobnostmi. Jako pomyslnou třesničku na dortu nám občas uvedl i přesnou hodinu. Téměř se zdá, že musel být sám očitým svědkem všeho, co popisoval. Ve skutečnosti měl však děj přamálo společného s pravdou. Především nejstarší část jeho líčení, včetně života svatého Václava, je doslova jednou velkou pohádkou.

Pobavit a poučit: Druhá strana slavné Kosmovy kroniky

(zdroj: 100+1 zahraniční zajímavost, Jiří Knap)

Kosmova kronika není pouze suchopárným vylíčením událostí českých dějin. Je zábavná, poučná a dokonce i lehce bulvární.

V domácím prostředí platil Kosmas za vzdělance plně kvalifikovaného k tomu, aby napsal Kroniku Čechů (Chronica Boemorum). Ta se stala zakladatelským dílem, jež stojí na počátku českého dějepiscectví a obecně českého historického myšlení.

Kronika je mnohdy proložena informacemi o úrodě a počasí, na nichž byl středověký člověk závislý. Záznamy k některým létům se blíží krátkým zápisům z klášterů. K pobavení čtenáře jsou jednotlivé pasáže oživeny přímou řečí vtahující do událostí, jež se mnohdy svým tématem až nepříjemně blíží dnešní bulvární produkci. Je otázkou, zda se na účet Velfa, nejistého v důvěrném styku se zkušenější Matyldou,

bavila celá Evropa, podobně jako Kosmas v jedné z kapitol druhé knihy. Pasáž nám však zároveň dává vědět, že středověcí kronikáři nebyli jen nezáživní historikové, ale též zdatní spisovatelé.

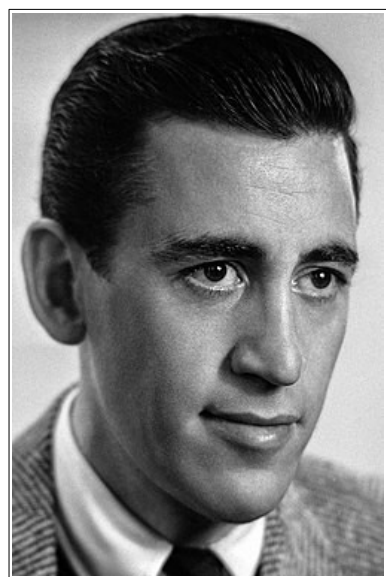
I Kosmas je učený kronikář, který dává na odiv své vzdělání dobově typickými výpůjčkami z Bible, citací povinných míst z antických autorů, ale rovněž navazováním na starší historickou produkci, jež je umně včleněna do textu kroniky.

Jeho dílo se jednoznačně orientuje na vládnoucí dynastii a oslavuje zemské patrony Václava a Vojtěcha, jimž je vyhrazena zvláštní úcta. Jsou v něm ale také první stopy rozvinutého národního vědomí, jež se vytváří na základě společných světců, dynastie a proti nepřátelským Němcům a Polákům. Jeho nositeli jsou pro Kosmu vždy jen členové vyšší společnosti, kterou ztotožňuje s kmenem Čechů.

Kronika našla řadu pokračovatelů. O její popularitě svědčí i patnáct dochovaných středověkých rukopisů. Kosmovo dílo zůstává dodnes zajímavých čtením. Jeho pozoruhodné, napínavé i poučné příběhy jsou výmluvným svědectvím o době svého autora a o dílně středověkého kronikáře přelomu 11. a 12. století.

Narození v lednu

Jerome David Salinger (1. leden 1919 – 27. leden 2010) byl americký spisovatel publikující pod jménem

J. D. Salinger a známý svým románem *Kdo chytá v žitě* vydaným v roce 1951. Od roku 1965 nevydal žádné nové dílo a od roku 1980 neposkytl žádný rozhovor.

Salinger se narodil na Manhattanu v New Yorku. Jeho otec Solomon byl Žid polského původu, který prodával košer sýry. Jeho matka Marie Jillich byla napůl Skotka a napůl Irka. Salinger navštěvoval veřejnou školu ve West Side na Manhattanu, devátý a desátý ročník strávil na soukromé škole McBurney. Účinkoval v několika divadelních hrách a i přesto, že jeho otec nesouhlasil s nápadem, aby se J. D. stal hercem, předvedl své nadání pro drama. Poté nastoupil na vojenskou akademii Valley Forge v Pensylvánii. Již na škole McBurney přispíval do školního časopisu a psal povídky. V roce 1936 začal studovat na New York University, ale na jaře studium ukončil. Na podzim ho otec přemluvil, aby se naučil obchodovat, a poslal ho pracovat do společnosti ve Vídni, kde měl možnost si vylepšit svou němčinu a francouzštinu. Vídeň opustil asi měsíc předtím, než Rakousko na jaře 1938 připadlo Adolfu Hitlerovi. Nastoupil na Ursinus College v Pen-

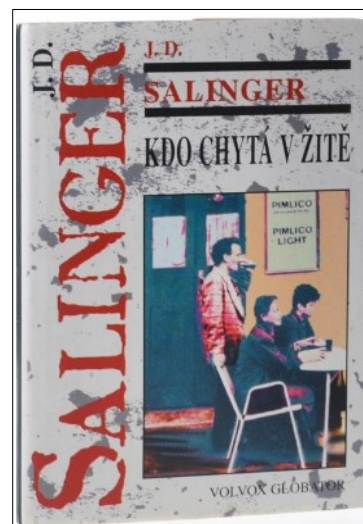
sylvánii, kde však vydržel pouze jeden semestr. Po skončení 2. světové války se jako příslušník kontrarozvědky účastnil výslechu válečných zajatců, do Ameriky se vrátil až roku 1946 spolu s manželkou Sylvíí Welterovou. Rozešel se s ní poté, co zjistil, že byla informátorkou gestapa. V letech 1955-1967 byla jeho manželkou Claire Douglas, s níž měl dvě děti. V roce 1988 se oženil s o čtyřicet let mladší Colleen O'Neill. Román *Kdo chytá v žitě* byl vydán 16. července 1951, měl velký úspěch. V průběhu dvou měsíců od vydání byl dán osmkrát k dotisku. Třicet týdnů byl na seznamu bestsellerů New York Times. Prvotní úspěch byl vystřídán poklesem popularity, ale v 50. letech se román stal, dle Iana Hamiltona, „knihou, kterou si všichni dospívající musí koupit, jako nezbytnou příručku jak být ‚cool‘ a neafektovaný“. Noviny začaly vydávat články o „Kultu toho, který chytá v žitě“ a román byl v několika zemích a v některých amerických školách zakázán kvůli tématu a „nadměrnému užívání sprostých slov“. V roce 1979 cenzura uvedla, že román *Kdo chytá v žitě* „je nepochybně nejčastěji cenzurovanou knihou na světě a zároveň druhým nejčastěji vyučovaným románem na veřejných středních školách“ (po *O myších a lidech* od Johna Steinbecka). Kniha je stále velmi čtená. Do roku 2004 bylo celosvětově prodáno přes 65 milionů výtisků. Po úspěchu románu *Kdo chytá v žitě* dostal Salinger několik nabídek ke zfilmování tohoto díla. Kromě toho Salinger napsal celkem 35 povídek, z nichž většina vyšla pouze v časopisech.

Kdo chytá v žitě (anglicky *The Catcher in the Rye*) je román, který 16. července 1951 vydalo nakladatelství Little, Brown and Company. Kniha byla od začátku kontroverzní hlavně kvůli vulgarismům, sexualitě a hněvu dospívající mládeže. V češtině vyšla poprvé v roce 1960 v překladu Rudolfa a Luby Pellarových. Děj knihy se odehrává během tří dnů v prosinci 1949 ve fiktivním pensylvánském městečku Agerstown a v New Yorku. Vypravěčem je Holden Caulfield, šestnáctiletý syn zámožného newyorského advokáta. Je to svérázný mudrlant, sarkasticky glosující dění okolo sebe, pohrdající měšťáckým snobstvím a stádností,

za cynickou slupkou je ovšem hluboká vnitřní nejistota a zoufalé hledání něčeho, co má opravdu smysl. Před Vánoci je Holden vyhozen z prestižní soukromé školy v Agerstownu pro nezáměr o učení a neustálé konflikty s pedagogy a spolužáky. Rozhodne se, že nepůjde ze školy přímo domů, ale ubytuje se v hotelu a vrhne se do newyorského nočního života, seznamuje se s barmany, taxikáři a prostitutkami. Citlivý mladík postupně poznává pokrytectví, bezohlednost a chamtivost dospělých, během bloudivých městem se dostává na pokraj duševního a fyzického zhroucení. Plánuje, že odjede na venkov a najde si práci na ranči svého kamaráda v Coloradu. Mladší sestra Phoebe ho ale přemluví, aby šel domů a přiznal se rodičům. Holden končí v léčebně, kde vypráví svůj příběh.

Knihu *Kdo chytá v žitě* měl u sebe vrah Johnna Lennona Mark David Chapman, který někdejšího člena slavné britské hudební skupiny The Beatles zabil 5 výstřely večer 8. prosince 1980 před jeho bytem v New Yorku.

v naší knihovně: *Franny a Zooey, Kdo chytá v žitě, Vzhůru, tesaři, do výše střechu zvedněte!*

Eduard Bass, vlastním jménem Eduard Schmidt (1. leden 1888 – 2. říjen 1946), byl český spisovatel, novinář, zpěvák, fejetonista, herec, recitátor, konferenciér a textař.

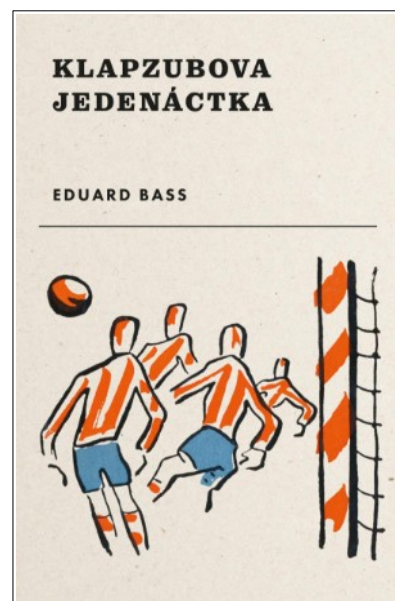

Vystudoval v Praze staroměstskou reálku, vyučil se v obchodě svého otce kartáčnictví a studoval ve Švýcarsku a Německu. Od roku 1910 vystupoval jako recitátor a zpěvák v Schöblově kabaretu U Bílé labutě. Jednalo se o spolutvůrce literárního kabaretu Červená sedma. Spolupracoval se satirickými časopisy a spolu s několika karikaturisty vydával *Letáky*. Působil jako fejetonista, reportér, soudničkář a divadelní kritik. Vydával kabaretní texty v edici *Syrinx* a satirický časopis *Šibeničky*. Později byl ředitelem v pražských kabaretech Červená sedma a Rokoko. V letech 1920-1942 působil jako redaktor *Lidových novin*. V době od května 1933 do 31. prosince 1938 byl jejich šéfredaktorem.

Klapzubova jedenáctka (s podtitulem *Povídka pro kluky malé i velké*) je humoristický román s ilustracemi Josefa Čapka ze sportovního prostředí. Poprvé vyšel v roce 1922 v nakladatelství Františka Borového. Hlavními postavami jsou členové rodiny Klapzubů z Dolních Bukviček u Kouřimě,

kteří tvoří kompletní fotbalový tým SK Klapzubovu jedenáctku. Příběh byl dvakrát zfilmován a stal se námětem několika divadelních her. Kniha je napsána ve spisovné češtině, ale občas je užit slang. Autor knihy jako vypravěč se nám snaží vysvětlit hlavní poselství knihy: oslavu ryzího bratrství a to, že poctivou prací lze dosáhnout nejvyšších cílů.

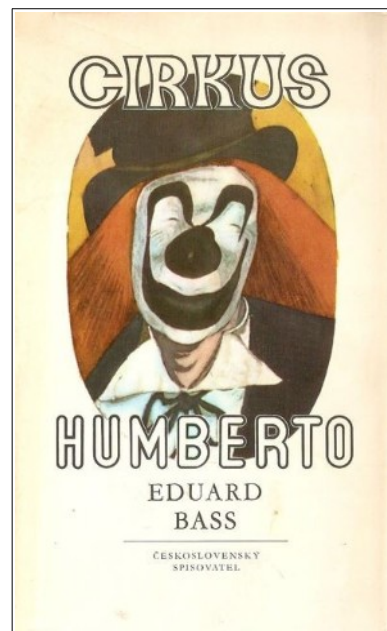
Hlavními postavami jsou máma Klapzubová (zvaná Klapzubka), táta Klapzuba, který neustále kouří fajfku, dobře zná své syny a odvrací od nich překážky a nečestné praktiky, a konečně jejich jedenáct synů tvořících Klapzubovu fotbalovou jedenáctku. Synové drží vždy při sobě, navzájem se nikdy nezradili a nikdy je nezmohla pýcha, i když byli slavní po celém světě. Kniha má dvacet kapitol a začíná tím, jak chudý chalupník Klapzuba učí svých jedenáct synů hrát fotbal. Díky přísným tréninkům se dostanou takřka hned do první třídy a stanou se mistry v Čechách s celkovým skóre 122:0, když v semifinále porazí Spartu 6:0 a ve finále Slavii 5:0. Poté jedou dobývat Evropu. Jednoho dne jim řekne pihovatý kluk, že si s nimi nemůže zahrát, protože on hraje pro čest, zatímco oni pro peníze. Poté se hra Klapzubovy jedenáctky úplně změní, ze hry se vytratí vášeň, kluci jsou zamlklí, neveselí, až si toho všimnou sportovní zpravodajové i oba rodiče. Táta si s chlapci promluví a rozhodne, že se s hraním končí. A tak s velkou slávou zaorají hřiště a zasejí. Přesto poté jedou ještě do Austrálie, aby se stali mistry světa. V Austrálii v první půli dostanou gól (první ve své kariéře), při kterém otec Klapzuba překousne dýmku, kterou dostal od anglického krále. Po otcově domluvě se hoši vzchopí

a zápas vyhrají 9:1. Při cestě domů je u rovníku chytne tropická bouře a parník Timor s Klapzuby na palubě se rozlomí a potopí. Poštovní parník Argo, který jede Timoru na pomoc, přijede pozdě – zachrání sice celou posádku, ale Klapzuby již nenajde. Klapzubové mezitím uniknou z potápějící se lodi ve svých pryžových oblecích plněných vzduchem, kterých užili jen jednou při zápase s Barcelonou. Doplavou bezpečně k ostrovu, kde je však hned zajmou lidožrouti, kteří si s nimi zahrají zápas. Jestliže Klapzubové prohrají, budou snědzeni, pokud vyhrají, budou propuštěni. Zápas je v kopání, jenže se kope do nohou, rukou, břicha, nosu atd. A tak táta naučí syny různým surovostem a oblékne je do pryžových koulí. Těch se lidožrouti bojí a před bratry utečou, takže Klapzubové vyhrají. Poté pod záminkou slavnostního běhu utečou a ujedou na náčelníkově loďce. Později je zachráněn parník Jellicoe, který je najde uprostřed Tichého oceánu, jak hrají vodní pólo, aby nevyšli ze cviku. Čímž velká historie Klapzubovy jedenáctky končí.

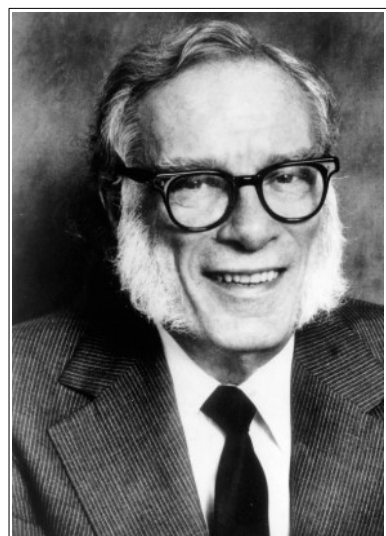
Cirkus Humberto je román z roku 1941, odehrávající se v cirkusovém prostředí. Zachycuje vývoj cirkusu Humberto od 60. let 19. století až po 20. léta 20. století, tedy čtyř generací cirkusáků. Jedná se o bohatý román s velkým množstvím postav a dějových linií. Stal se také inspirací pro stejnojmenný seriál z roku 1988. Název fiktivního cirkusu v roce 1951 převzal skutečný cirkus.

Ústřední postavou knihy je Vašek Karas. Ten přichází z české vesnice do cirkusu Humberto v Hamburku jako malý kluk se svým ovdovělým otcem. Vašek zde potkává řadu lidí a učí se dovednostem, které jsou u cirkusu potřeba. Stává se z něj akrobat, jezdec i krotitel. Cirkus se stává Vaškovým životem. Kvůli němu opustí svou lásku Růženku a vezme si za ženu dceru direktora Berwitze Helenu. Když Berwitz zestárne, Vašek nastupuje na jeho místo a stává se direktorem. Později se mu narodí syn Petr, ve kterém vidí Vašek svého nástupce. Petr ale vůbec nemá o cirkus zájem a věnuje se raději studiu. Na cirkus dolehne světová krize a ten spěje rychle k zániku. Vašek proto udělá zásadní rozhodnutí a z cirkusu vybuduje varieté v Praze. To má velký úspěch. Přesto má Vašek stále strach, že s jeho smrtí zanikne i jméno Humberto. Těchto obav ho zbaví až jeho vnučka Liduška, která se později stane uznávanou tanečnicí a zvolí si umělecké jméno Humberto.

v naší knihovně: *Cirkus Humberto*, *Divoký život Alexandra Staviského*, *Klapzubova jedenáctka*, *Kukátko*, *Lidé z maringotek*, *Moje kronika*, *Postavy a siluety*, *Pražské a jiné historie*

Isaac Asimov, narozen jako Izák Judovič Ozimov (2. leden 1920 – 6. duben 1992), byl americký spisovatel a biochemik židovského původu. Napsal přes 300 vědeckých, vědecko-populárních a sci-fi knih. Počátek jeho tvorby patří do období tzv. Zlatého věku sci-fi. Získal celou řadu prestižních cen. Je autorem tří zákonů robotiky.

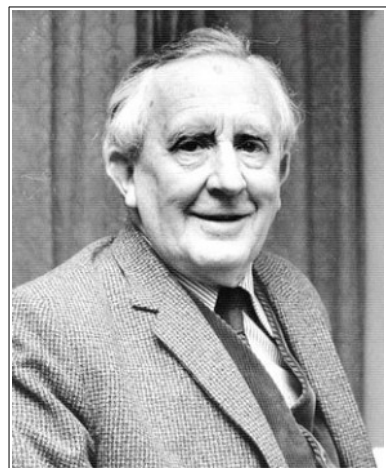
Isaac Asimov se narodil do židovské rodiny ve vesnici Petroviči v Sovětském Rusku. Ve své první autobiografii uvádí, že jako datum svého narození považuje 2. ledna 1920, i když vzhledem k chybějícím dokumentům či případné chybě při převodu z juliánského kalendáře je toto datum nejzazší a správné datum může být i 4. října 1919. V roce 1923 celá rodina emigrovala do USA. Stal se americkým občanem v roce 1928. Asimov se nikdy nenaučil rusky (jeho rodiče mluvili jidiš) a nikdy svou rodnou zemi nenavštívil. Isaac vyrůstal v Brooklynu v New Yorku. Jeho otec měl malý obchod se smíšeným zbožím, ve kterém se Asimov poprvé setkal s časopisy a novinami. Asimov se naučil sám číst v pěti letech, své první články začal psát už v jedenácti a od devatenácti je dokonce prodával do různých časopisů. Po vystudování střední školy nastoupil na Kolumbijskou univerzitu, kde promoval v roce 1939. Během druhé světové války sloužil jako civilista na námořní základně ve Filadelfii. V roce 1944 byl předvolán k armádní odvodové prohlídce, ale kvůli krátkozrakosti nebyl odveden. Tato vada už nebyla armádě USA na obtíž 7. září 1945, kdy Asimov obdržel povolávací rozkaz. Prošel základním výcvikem v Camp Lee ve Virginii. Po válce v roce 1948 dokončil studia, stal se doktorem biochemie a začal pracovat jako učitel biochemie na Bostonské univerzitě. Od roku 1958 se stává profesionálním

spisovatelem. Asimov byl dvakrát ženatý: poprvé se oženil v roce 1942 s Gertrude Blugermanovou, se kterou měl dvě děti. Manželství se rozpadlo v roce 1973 a dva týdny po rozvodu se Asimov oženil znovu – vzal si americkou autorku sci-fi Janet O. Jeppsonovou. Isaac Asimov zemřel v roce 1992 v New Yorku. Po jeho smrti jeho druhá žena odhalila, že zemřel v důsledku nemoci AIDS. K nákaze došlo při operaci v roce 1983, kdy byla Asimovovi podána krev, která byla HIV pozitivní.

Asimov trpěl klaustrofilií, což je přímý opak ke klaustrofobii. Miloval malé uzavřené prostory; to mělo velký vliv na jeho dílo, především romány Ocelové jeskyně, Nahé slunce a Roboti úsvitu a hlavní postavu první povídky ze série Nadace. Lidé na Zemi v těchto románech žijí v podzemních městech a panicky se bojí otevřeného prostoru. Velkým paradoxem je, že se Asimov bál létat letadlem. Jeho dílo, především romány o Nadaci, je plné kosmických letů a meziplanetárních válek, Asimov přitom za celý svůj život letěl v letadle pouze dvakrát. Zajímavostí je také, že Asimov se nikdy nenaučil plavat či jezdit na kole. Jeho dílo zahrnuje velké množství beletristických i vědeckých prací, z nichž v češtině vyšel jen nepatrný zlomek. Je známý hlavně svými díly z vědecko-fantastického žánru (sci-fi) a populárně vědeckými knihami. Psal také detektivky a fantasy. Isaac Asimov byl humanista a racionalista. Je všeobecně považován za mistra žánru vědecké fantastiky a za svého života společně s Robertem A. Heinleinem a Arthurem C. Clarkem patřil mezi tzv. „velkou trojku“ autorů sci-fi.

v naší knihovně: *Ani sami bohové, Azazel, Kalibán, Na úsvitu Zlatého věku, Pozitronový muž, Příchod noci*

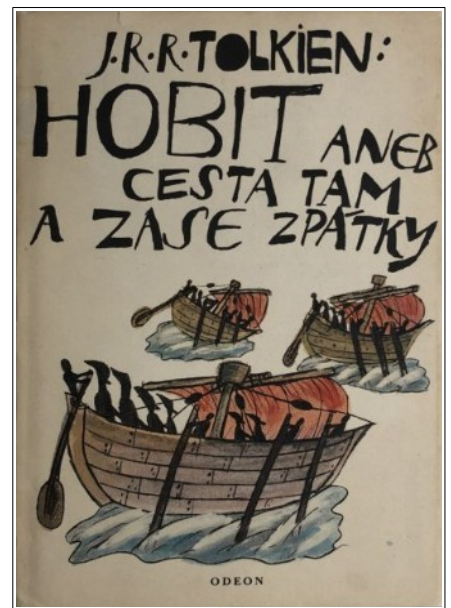
John Ronald Reuel Tolkien (3. leden 1892 – 2. září 1973) byl anglický spisovatel, filolog a univerzitní profesor, nejznámější jako autor *Hobita* a *Pána prstenů*. Na Univerzitě v Oxfordu působil v letech 1925-1945 jako profesor staré angličtiny, v letech 1945-1959 pak jako profesor anglického jazyka a literatury. Byl význačným jazykovědcem a znalcem staré angličtiny a staré severštiny. 28. března 1972 obdržel od královny Alžběty II. Řád britského impéria.

Tolkien se narodil v Bloemfonteinu, hlavním městě Oranžského svobodného státu (dnes provincie Svobodný stát Jihoafrické republiky), Arthuru Tolkienovi, řediteli tamní bankovní pobočky, a jeho ženě Mabel. Tolkienova rodina pocházela z Pruska (z Kreuzburgu nedaleko města Königsberg a psala se původně Tolckin), ale žila v Anglii už od konce 18. století. Měl jednoho sourozence, bratra Hiliaryho Arthura Reuela Tolkiena. Ve věku tří let odcestoval do Anglie spolu s matkou, která nemohla přivyknout africkému podnebí. Nejprve bydleli u příbuzných na farmě Bag End v Worcestershire. Otec v Jižní Africe onemocněl revmatickou horečkou a zemřel na krvácení do mozku. Ztráta živitele rodiny přinutila Tolkienovu matku krátce žít u jejích rodičů v Birminghamu, v roce 1896 se přestěhovali do vesnice Sarehole (nyní součást Birminghamu). Spolu s bratrem trávil hodiny zkoumáním starého vodního mlýnu v Sarehole a močálu v Moseley. Zážitky z dětství byly později zdrojem inspirace pro scénérie v jeho knihách. Mabel Tolkienová učila své dva syny a Ronald, jak se mu doma říkalo, byl dychtivým žákem. Získal rozsáhlé znalosti botaniky, ale nejoblíbenějšími hodinami byly lekce jazyků. Matka ho proto naučila velmi záhy základům latiny. Ve věku čtyř let uměl číst a brzy nato i psát. Krátce navštěvoval Školu svatého Filipa, absolvoval Školu krále Edwarda v Birminghamu i Exeterskou kolej v Oxfordu. V roce 1904, když bylo Tolkienovi 12 let, zemřela jeho matka na cukrovku. Jako sirotek byl vychováván knězem Francisem Xavierem Morganem z birminghamské Oratoře ve čtvrti Edgbaston, jemuž matka své syny před smrtí svěřila, aby jim poskytl dobrou katolickou výchovu. Zdejší architektuře dominovala 29 m vysoká budova známá jako Perrott's Folly a blízko ní stojící pozdější viktoriánská věž, část edgbastonské vodárny, které pravděpodobně ovlivnily představy různých temných věží v jeho dílech.

V 16 letech se zamiloval do Edith Brattové (později se stala předlohou pro postavu Lúthien) a navzdory mnoha překážkám se s ní oženil. Po celý zbytek života zůstala jeho jedinou láskou. Tolkien a Edith sdíleli hlubokou lásku k rodině, měli spolu čtyři děti. Po smrti své ženy Edith 29. listopadu 1971 se Tolkien odstěhoval zpět na Merton Street. 28. března 1972 obdržel od královny Alžběty II. Řád britského impéria a Oxfordská univerzita mu udělila čestný doktorát z literatury. Dne 2. září 1973 John Ronald Reuel Tolkien ve věku 81 let zemřel.

Hobit aneb Cesta tam a zase zpátky (v anglickém originále *The Hobbit, or There and Back Again*) je fantasy román, který byl poprvé vydán 21. září 1937. Vznikl původně jako vedlejší produkt autorem vytvářených legend fiktivní země Středozemě. Zájem o knihu přiměl Tolkiena k sepsání jejího monumentálního pokračování, vydaného pod názvem *Pán prstenů*, které se setkalo s ještě větším úspěchem. V češtině kniha poprvé vyšla v roce 1978 v překladu Františka Vrby. Kniha je sice určena pro dětské čtenáře, ale zároveň zapadá do autorem budované sítě příběhů a legend. Kniha velmi rozsáhle popisuje především reálie Středozemě a díky tomu se lze do příběhu opravdu ponořit. Tolkien svým dílem stvořil skutečný svět, postavy v příběhu neustále narážejí na minulost Středozemě, na věci, které se staly tak dávno, že si je již nikdo nepamatuje a přesto zasahují do jejich současnosti. Světem a příběhy se inspirovalo mnoho dalších děl, ať už literárních, filmových nebo počítačových her.

Do domu hobita Bilba Pytlíka přijde jednoho dne čaroděj Gandalf. Čaroděj pak proti vůli mladého hobita přivede do jeho nory třináct trpaslíků, před nimiž označí Bilba za vynikajícího lupiče. Takto začíná dobrodružná výprava za získáním pokladu, o který trpaslíky před mnoha lety připravil drak Šmak. Výprava vedená Gandalfem a Thorinem Pavézou již druhého dne opustí Kraj a při cestě k Osamělé hoře se záhy dostává do mnoha nebezpečných situací. Nejprve Bilba a jeho přátele málem sní trojice zlobrů. Poté výprava navštíví „Poslední domácký dům“ v Roklince, kde se trpaslíci, hobit a čaroděj setkají s elfy a jejich mocným pánem Elrondem, který jim před dalším putováním poskytne mnoho důležitých rad. První velkou překážku při jejich cestě na východ však představuje teprve obtížný přechod Mlžných hor, při němž dojde k dramatickým událostem. Výprava je v horách zajata skřety. Při zbesilém úprku skřetími tunely se navíc Bilbo ztratí v podzemních jeskyních. Osamocen a ve tmě se nakonec doplazí až na samé dno jeskynního systému, kde narazí na záhadný prsten pohozený na zemi. Pod Mlžnými horami také potkává tvora známého jako Glum. Glum, který byl kdysi také hobitem, byl vlastníkem Bilbem nalezeného kouzelného prstenu, který mu dával dlouhověkost a zároveň jej činil neviditelným. Aby mohl opustit Glumovu jeskyni, absolvuje s ním Bilbo soutěž v hádankách. Po hádankách ve tmě, při kterých jde Bilbovi o život, uteče hobit z jeskyní i s Glumovým prstenem. Při útěku pak Bilbo odhalí část tajemství nalezeného prstenu. Nezná však jeho původ a neví nic o jeho ničivé síle...

Pán prstenů (v anglickém originále *The Lord of the Rings*) je epický román žánru hrdinská fantasy, napsaný s přestávkami v letech 1937-1949. Patří mezi nejznámější fantasy příběhy, někdy bývá označován za zakládající dílo žánru. Jedná se o třetí nejprodávanější román vůbec – prodalo se přes 150 milionů výtisků. V roce 1957 získal cenu International Fantasy Award. Dílo je někdy označováno za trilogii, Tolkien je ale koncipoval jako celek složený ze šesti knih a původně si přál, aby vyšly v jednom svazku. Rozdělení do tří svazků včetně jejich pojmenování (*Společenstvo Prstenu*, *Dvě věže* a *Návrat krále*) prosadil vydavatel z obchodních důvodů.

Příběh popisuje světový konflikt dobra se zlem. Úkolem dobra v tomto příběhu je zničit Jeden prsten, který ve spojení se svým pánem Sauronem představuje děsivou ničivou sílu ohrožující celou Středozem. V knize sledujeme sjednocení mnoha národů a ras Středozemě v rozhodujícím zápase s temným pánem Sauronem. V několika dějových liniích je představeno jak kolektivní hrdinství vojsk Západu, tak putování a individuální hrdinství jednotlivých členů Společenstva Prstenu.

v naší knihovně: *Hobit, aneb, Cesta tam a zase zpátky*, *Húrinovy děti*, *Pád Gondolinu*, *Pán prstenů 1., 2., 3., Pohádky*

Karel Václav Rais (4. leden 1859 – 8. červenec 1926) byl český prozaik s regionálním zaměřením na Hlinecko a Podkrkonoší, autor knih pro děti a mládež. Je jedním z představitelů českého literárního realismu a tvůrců tzv. venkovské prózy. Spoluzaložil a posléze i spoluredigoval beletristický časopis Zvon.

Narodil se v Bělouhradě. Pocházel z chudé rodiny, jeho otec Václav Rais byl domař a matka Kateřina Raisová-Erlebachová byla švadlenou; otec rodinu zabezpečoval prací na poli a tkalcováním. Rais měl s rodiči harmonický vztah. I díky nim a jejich laskavé péči (po smrti tří předchozích dětí se o syna Karla velice báli) si k rodnému kraji vytvořil silné pouto. Pro Raisův malý vzrůst, tělesnou slabost ho rodiče chtěli dát na krejčovské nebo hodinářské řemeslo. Rais však ve škole dosahoval výborných výsledků, patřil mezi nejlepší žáky, a proto rodiče své rozhodnutí přehodnotili. Nakonec byl Rais poslán na studia do nedalekého Jičína. Na tamním učitelském ústavu složil v roce 1877 (s nejlepším možným výsledkem) maturitní zkoušku. Téhož roku nastoupil Rais jako učitel na malou školu v Trhové Kamenici. Sám rodný kraj opouštěl nerad a skutečnost, že bude

od domova tak vzdálen, nesl velice těžko. Patrně vlivem studeného pokoje, v němž Rais za dobu trhokamenického působení žil, a vlivem hry na varhany v zimním období trpěl akutním kloubním revmatismem. Mimo školu žil v Trhové Kamenici osamělým životem, postrádal kulturní dění. Jeho přičiněním zde byla založena knihovna, beseda Neruda (pojmenována po Raisově oblíbenici) pořádající vzdělávací večery. Do tohoto období spadají i počátky Raisovy literární tvorby (adresována je převážně dětskému čtenáři). Myšlenkami byl však stále častěji u svého vysněného působení v Praze. V roce 1882 byl na základě své žádosti jmenován učitelem v Hlinsku. Hlavním důvodem změny Raisova působiště bylo úmrtí jeho první lásky Karly Burešové. Chtěl se tak vymanit z prostředí, které mu dává podněty k tíživým vzpomínkám. V Hlinsku měl pro kulturní vyžití o poznání lepší podmínky. Byl tu dostatek knih, nechyběly ani několikery noviny a časopisy. Po roce svého zdejšího působení se oženil s Marií Hroznou, s kolegyní z trhokamenické školy. Jeho touha po bohatém kulturním a společenském dění neutuchala a v roce 1887, po desetiletém působení na Železnohorsku, se mu podařilo dostat místo učitele v Podolí u Prahy. Důvodem změny byla i jeho snaha prosadit se jako spisovatel. Rais v pražském prostředí získal lepší postavení. Zastával funkci řídicího učitele na Žižkově a v roce 1899 byl jmenován ředitelem měšťanské dívčí školy na Královských Vinohradech. Role se zhostil se svědomitostí a velkou zodpovědností. Vedle náročné funkce ředitele školy se snažil literárně tvořit, být aktivní v literárních spolcích. Na bedrech měl navíc úkol vypracovat knihu o historii a současnosti vinohradského školního okresu. Značné pracovní nasazení se promítlo i do jeho zdravotního stavu (nespavost, bolesti hlavy, revmatismus). Poté, co zemřeli tři jeho milovaní členové rodiny (zeť, manželka, bratr), odchází v roce 1915 na dovolenou. Ke své učitelské dráze se již nevrátil. Penzionován byl roku 1920. O šest let později zemřel ve svém pražském bytě.

v naší knihovně: *Horské kořeny, Kalibův zločin, Na lepším, Pantáta Bezoušek, Sirotek, Stehle, Západ, Zapadlí vlastenci*

Jan Karafiát (4. leden 1846 – 31. leden 1929) byl český reformovaný, po roce 1918 českobratrský evangelický farář.

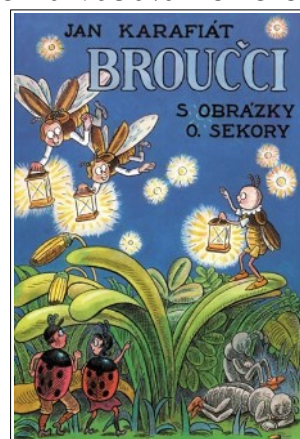

Rodina Jana Karafiáta sice patřila k zámožnějším v Jimramově, jeho dětství bylo přesto velmi skromné. Otec František Karafiát se oženil s vdovou se čtyřmi dětmi. Společně pak měli dalších šest (takže jich bylo přesně tolik, co malých broučků). Z nich byl Jan předposledním. Základní vzdělání získal v evangelické škole při místním sboru. Od jedenácti let studoval na německém piaristickém gymnáziu v Litomyšli. V šestnácti letech studoval na německém evangelickém gymnáziu ve vestfálském Güterslohu, kde se ocitl ve vypjatě evangelickém prostředí. Vestfálští přátelé mu po ukončení gymnázia v roce 1866 umožnili teologická studia v Berlíně, Bonnu a ve Vídni. Studium ukončil zkouškou v roce 1869. Po skončení studií pracoval na doporučení svého vídeňského profesora Eduarda Böhla rok v Kolíně nad Rýnem v rodině vynálezce a továrníka Eugena Langena jako vychovatel,

neboť nebyla v evangelických sborech volná farářská místa. Roku 1870 vstoupil do londýnského misijního bratrstva, byl vyslán do Roudnice nad Labem, náležející tehdy do krabčického sboru. Ačkoliv by misijní práce odpovídala jeho poslání, byl jí nakonec zklamán, neboť se od něj očekávalo, že bude místní zbožné katolíky přesvědčovat na evangelickou víru. Vděčně proto přijal od londýnského bratrstva jiné zadání: sepsat knížku o Janu Husovi. Hotova byla už na jaře roku 1871. Po jejím vydání se mohl vydat na studia do skotského Edinburghu jako host Skotské svobodné reformované církve. Zde se seznámil s bohatou šlechtičnou Joan Denistoun Buchanan of Auchentorley, která byla jeho celoživotním vzorem, intelektuální i materiální oporou a přítelkyní. Po návratu ze Skotska roku 1872 učil náboženství, pedagogiku, didaktiku a češtinu v Evangelickém učitelském semináři v Čáslavi, kde působil i jako spirituál. Roku 1874 se stal jeho správcem. V letech 1870-1871 působil jako vikář Reformované církve v Roudnici (zakládal i sbor evangelíků v Lounech), odkud odešel na studia do Edinburghu. V letech 1875-1895 působil jako farář v Hrubé Lhotě (dnes Velká Lhota). Po dvaceti letech na Hrubé Lhotě odešel do Prahy, kde již nebyl ustanoven duchovním na žádném sboru; věnoval se práci na revizi Bible kralické a vypomáhal v různých sborech. Celý život ho trápila náboženská netolerantnost Čechů a nenávisť mezi katolíky a evangelíky.

Broučci (1876) je česká pohádka. Karafiát knihu vydal anonymně vlastním nákladem u Václava Horkého. Teprve po 17 letech, v roce 1893, ji v knihovně Jana Herbena objevil prozaik, kritik a novinář Gustav Jaroš-Gamma a otiskl o ní nepodepsanou recenzi v časopisu Čas. V následujícím čísle také odhalil autorovu totožnost. Tím knihu zpopularizoval natolik, že první edice byla rychle vyprodána a v roce 1894 přišla první reedice. Další vydání ilustroval Vojtěch Preissig. Až do desátého vydání (1912) vycházeli Broučci anonymně. V současnosti patří k nejvydávanějším českým publikacím pro děti a mládež; jen česky vyšlo kolem 100 vydání.

Jde o jedno ze základních děl české dětské literatury. Kniha je oceňována pro básnický sloh a ve své době novátorské pochopení psychologie dítěte. O teologickou a morální hodnotu Broučků se ovšem vedou spory – vyčítá se mu důraz na bezmyšlenkovitou poslušnost, která se právě v kalvinistickém prostředí vysoce cenila. Autorská práva na tuto knihu Karafiát odkázal Českobratrské církvi evangelické, která díky tomuto štědrému daru mohla dlouhá léta sponzorovat vydávání bible a církevních tisků.

v naší knihovně: *Broučci*

Louis Braille ([lui braj], 4. leden 1809 – 6. leden 1852) byl vynálezce takzvaného Braillova písma, systému psaní pro nevidomé.

Braille se narodil v městečku Coupvray blízko Paříže ve Francii. Jeho otec Simon-René Braille byl sedlák. Ve věku tří let si Louis poranil levé oko šídlem z otcovy dílny. Dostal infekci, která se přenesla i na pravé oko, a postupně oslepl. V deseti letech dostal stipendium na studium v Institutu des Jeunes Aveugles (Královský institut pro slepou mládež) v Paříži. Hrál na varhany a později se stal profesorem na tomtéž ústavu. Děti se zde učily číst pouze rozeznáváním vystouplých písmen hmatem. Nemohly však psát, protože tisk byl realizován vlisováním drátěných písmen do papíru. Když mu bylo patnáct, vynalezl systém vyražených (vystouplých) bodů. Inspirací mu byl starý systém kapitána Charlese Barbiera de la Serre. Ten navštívil školu a přinesl s sebou již nepoužívaný vojenský systém nočního psaní.

Vojenský systém byl vytvořen pro vojáky, aby mohli přijímat rozkazy i za tmy. Byl založen na dvanácti bodech. Braille jej zdokonalil a nakonec použil bodů pouze šest. Louis Braille, který ve slepeckém ústavu pracoval jako učitel, vydal v roce 1829 svou první příručku pro nevidomé a v roce 1837 zdokonalil psaní přidáním znamének pro zápis matematických symbolů (Nemeth Braille) a hudby (Braille music code). Trvalo však několik let, než se jeho systém prosadil. V roce 1852 se v Braillově písmu začaly tisknout knihy, jednou z prvních byl slabikář.

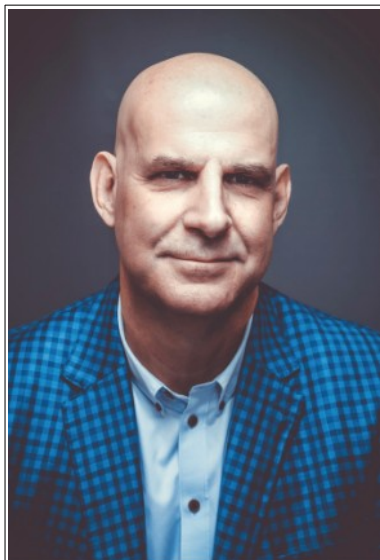
Braille měl od dětství chatrné zdraví a po roce 1835 onemocněl tuberkulózou. Omezoval hodiny výuky a v roce 1844 se učení definitivně vzdal. Věnoval se zdokonalování svého písma a v roce 1847 sestavil první psací stroj pro Braillovo písmo. V prosinci 1851 musel všechnu činnost ukončit, protože jeho zdravotní stav se rapidně zhoršil a začal vykašlávat krev. Braille zemřel 6. ledna 1852 ve věku 43 let,

pohřben byl v rodném městě. O sto let později byly jeho ostatky slavnostně převezeny do pařížského Pantheonu. Jeho ruce byly ponechány v rodinném hrobě v Coupvray.

Ve Francii bylo Braillovo písmo oficiálně uznáno pro čtení a psaní mezi nevidomými dva roky po jeho smrti a v roce 1878 se stalo mezinárodní metodou pro výuku ve slepeckých školách.

Braillova podoba je známá pouze z posmrtné masky. V této podobě byl zobrazován později na portrétech, pomnicích, poštovních známkách a mincích vydaných na jeho památku. V jeho rodném domě v Coupvray bylo zřízeno muzeum, v němž jsou umístěny nejrůznější předměty spjaté s Braillovým životem, včetně pomůcek pro nevidomé.

Rok 2009 byl prohlášen Evropskou unií nevidomých Rokem Louise Brailla na připomínku dvoustého výročí jeho narození.

Harlan Coben (4. leden 1962) je americký spisovatel. O jeho životě před spisovatelskou kariérou se dá napsat jen tolik, že vystudoval politickou vědu a pak několik let pracoval v cestovním průmyslu. Stále žije v New Jersey se svou ženou a čtyřmi dětmi.

V Americe se proslavil především sérií detektivních knih, kde je hlavním hrdinou sportovní agent Myron Bolitar, řešící neobvyklé a nadrámcové problémy svých klientů. V Čechách vyšel jen první díl ze série. Zato ale vyšly téměř všechny kriminální romány „stand-alone“ čili samostatné, mimosériové. Všechny se však našťastí vyznačují typickou cobenovskou ironií, originálními zápletkami a stupňovaným napětím.

v naší knihovně: *Drž se, Podrazák*

Umberto Eco (5. leden 1932 – 19. únor 2016) byl italský sémiolog, medievista, estetik, filosof a spisovatel,

jeden z nejvýznamnějších představitelů postmoderny 60. let 20. století. Během své akademické kariéry napsal řadu esejů o sémiotice, středověké estetice, lingvistice a filosofii. Roku 1971, kdy se stal profesorem, byl jedním z inspirátorů prvního kurzu nového sémiologického oboru sdružujícího studium umění, hudby a zábavy, který se vyučuje na Boloňské univerzitě. V osmdesátých letech propagoval na téže univerzitě zřízení studijního programu „Komunikační vědy“. V roce 1988 založil Katedru komunikace na Univerzitě v San Marinu a Mezinárodní centrum pro sémiotická a kognitivní studia, od roku 2008 byl emeritním profesorem a prezidentem Scuola Superiore di Studi Umanistici při univerzitě v Boloni. Členem italské akademie věd v oboru etiky, historie a filosofie se stal v roce 2010. Eco přednášel na univerzitách v Itálii, Velké Británii, Francii, USA, Kanadě, Argentině a Brazílii. Byly mu uděleny významné řády a četná ocenění, např. Řád zásluh o Italskou republiku, Italská medaile za zásluhy o kulturu a umění, francouzský Řád umění a literatury, německý řád Pour le Mérite za zásluhy ve vědě a umění, španělská Cena knížete

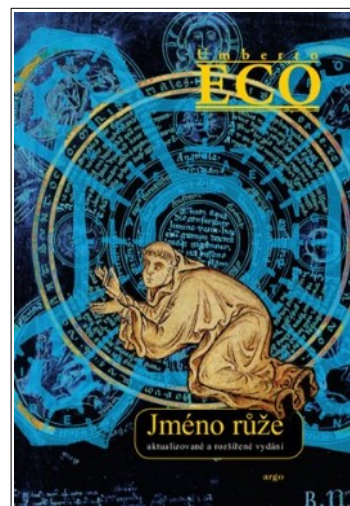
z Asturie, francouzský Řád čestné legie, Záslužný řád Spolkové republiky Německo a 41 čestných doktorátů.

Narodil se jako syn trojnásobného válečného veterána Giulia Eca, účetního, a jeho ženy Giovanni Bisio, zvané Rita, v piemontské Alessandrii, městě, kde se vyrábějí klobouky „Borsalino“. Giovannin otec, povoláním krejčí, zemřel již roku 1918 na španělskou chřipku. Třebaže se Eco na naléhání otce, který mu doporučoval studium „rozumnějších“ práv, nakonec rozhodl pro literaturu a filosofii na Turínské univerzitě, byl stále aktivní ve vedení studentského hnutí Azione Cattolica. Po získání stipendia se na univerzitě účastnil nekonečných diskusí mezi katolíky a komunisty a docházel na přednášky věnované klasické italské literatuře a v Itálii populární existencialistické filosofii. Po roce 1958 byl nucen absolvovat vojenskou službu v Miláně, kde se roku 1959 seznámil s německou grafičkou Renate Range, pozdější docentkou v oboru komunikace a design, která mu připomínala gotickou sochu Uty z Naumburgu. Roku

1961 se Eco v Turíně habilitoval jako soukromý docent v estetice. V roce 1962 se s Renate oženil, o rok později se narodil jejich první syn. V letech 1962-1964 Eco učil na Fakultě architektury Milánské univerzity a zároveň intenzivně studoval dílo Jamese Joyce a jeho poetiku, což vedlo k dalšímu prohlubování jeho vazeb na italskou literární avantgardu. Během šedesátých let se Eco zapojoval do činnosti volného avantgardního uskupení Gruppo 63 (Skupina 63), které vzniklo v roce 1963 v Palermu jako italská verze německé skupiny Gruppe 47. Toto společenství spisovatelů, básníků, kritiků a teoretiků se angažovalo za rozšíření obsahu i forem italské literatury padesátých let, kterou kritizovali jako příliš „elitářskou“. Po rozpuštění Skupiny 63 byl Eco v Itálii známý a ceněný nakladatelský lektor, angažovaný komentátor politických zvyklostí, mediální kritik, ale také autor parodií, satiry, dětských knih, literární kritik a teoretik.

Jméno růže (it. *Il nome della rosa*, 1980, česky 1985) je prvním a pravděpodobně nejslavnějším románem Umberta Eca. Roku 1986 byl zfilmován v režii Jeana-Jacquesa Annauda se Seanem Connerym v hlavní roli františkánského mnicha Viléma z Baskervillu. V roce 2011 autor román drobně zrevidoval. Jedná se o ukázkové dílo postmodernismu, k jehož hlavním principům patří, že dílo je interpretovatelné různými způsoby podle pohledu každého jednotlivého čtenáře. Konkrétně *Jméno růže* může čtenář chápat jako historický román, detektivku, filosofické dílo, částečně dílo hororové nebo teologické, neboť kniha obsahuje více rovin, které se prolínají. Kniha se snaží vzbudit dojem autentičnosti středověku, k čemuž slouží i samotná literární kompozice románu. Dělením děje na jednotlivé dny připomíná Boccacciův *Dekameron*. Jednotlivé dny pak dělí podle Řehole svatého Benedikta a přesně stanoveného rytmu mnišských zvyklostí. Dění románu se pak odvíjí podle aristotelského vzoru jednoty místa, času a děje – během jednoho listopadového týdne roku 1327. Dojmu autentičnosti a historické věrnosti se snaží Eco dosáhnout také častými citacemi z existujících středověkých písemných děl. Postava Viléma z Baskervillu hájí názory Marsilia z Padovy, z jehož spisu *Defensor pacis* často cituje. Dalším zdrojem citací je samozřejmě Bible. Celou řadu písemných děl si ale Eco vymyslel a citace z nich jsou jen hrou se čtenářem. Není pak náhodou, že celou knihu uzavírá verš z Bernarda z Morlasu, skutečně žijícího básníka z 12. století, v jehož textu se nominalismus obdivuhodně propojuje s moderní sémiotikou (verš: „Někdejší růže je tu už jen co jméno, jen pouhá jména držíme v své moci“). Středověký kolorit knihy umocňuje Eco zcela nenápadně i použitím textů novověkých – věta: „Jediné pravdy, které k něčemu jsou, jsou nástroje, které je třeba po použití odhodit.“ je tak například parafrází věty Ludwiga Wittgensteina (1889-1951).

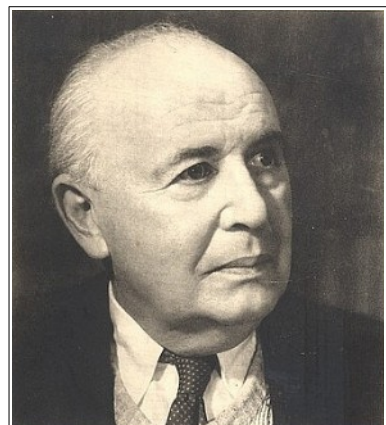
Nejmenované opatství, Severní Itálie, zima roku 1327. Berengar, jehož vedou jeho homosexuální touhy po mladém Adelmovi, mu za příslibu sexuálního aktu prozradí způsob, jak se dostane k tajné části knihovny *finis Africae*, ve které je i údajně neexistující druhá část Aristotelovy *Poetiky*. Adelma se ale následně zmocní výčitky svědomí a vyzpovídá se Jorgemu, který se tak dozví, že jím tak nenáviděná a obávaná kniha může být zanedlouho odhalena a zveřejněna. Adelma k smrti vyděsí, což jej vede k následné sebevraždě. Před svou smrtí (a samotným aktem) však ono tajemství prozradí Venantiovi, který po ní už dlouhou dobu pátral. Netušil však, že když si pár dnů po Adelmově smrti pro ni do knihovny tajně přišel (v den Vilémova příchodu), Jorge už ji stihl potříť jedem, který před několika desítkami let ukradl Severinovi. Při jejím prohlížení (kdy si při doteku pokryje prsty jedem) si počíná jako každý horlivý čtenář, jež si během čtení aktivně olizuje prsty, aby se mu lépe listovaly stránky. Tím se otráví a zemře. Berengar, který jej v noci objeví mrtvého, jej ze strachu z toho, že na tom měl i svůj podíl (tím, že své tajemství vyradil Adelmovi), Venantia odtáhne do kádě s krví, aby to vypadalo jako nehoda/sebevražda. Následující noci se knihy zmocní, neboť rovněž upoutala jeho pozornost. Je však přistižen Vilémem a zanechá po sobě Venantiův pergamen s poznámkami k odemčení tajných dveří v knihovně k samotné *finis Africae*. S knihou následně putuje do špitálu (u herbalisty Severina), kde si ji také přečte a otráví se. Předtím si ale stihne dát koupel v lázních, kde následkem jedu ochrne a utopí se. Severin poté knihu objeví, ihned o tom informuje Viléma, který je však zaneprázdněn diskusí mezi oběma návštěvami opatství (papežští legáti & františkáni), jejich rozhovor proto zaslechne i Jorge. Ten Malachiášovi namluví, že Berengar (jeho bývalý milenec) měl i pletky se Severinem, za něž mu dal i knihu z *finis Africae*. Rozzuřený Malachiáš proto zabije herbaristu Severina. Knihu však nestihne najít, protože do místnosti vstoupí *cellerarius*, který je poté inkvizicí (skupinou papežských legátů) na základě podezření z kacírství

(spojené s jeho aktivitou v sektě fra Dolcina) zatčen (a následně odsouzen). V onom zmatku se proto kniha dostane k Bengtovi (Vilém s Adsonem ji totiž v hromadě nepořádku přehlédnou). Malachiáš mu proto ihned nabídne místo pomocného knihovníka výměnou za knihu. Bengt návrh přijme. Malachiáš rovněž nyní puze zvědavostí k zakázané knize, kvůli které vraždil, si ji přečte a následně umře. Vilém přijde k opatovi a odhalí mu část pravdy, ke které zatím přišel. Opat, rozčilený z toho, že Vilém odhalil neblahou minulost opatství a jsa si jist, kdo za všemi vraždami stojí, vezme situaci do svých rukou a oznámí Vilémovi, že už jej nepotřebuje a že následující ráno očekává jeho odchod. Vilém s Adsonem si dají poslední části hádanky dohromady a objeví klíč k tajným dveřím k finis Africae. Mezitím si ale opat svolává různé mnichy. Mezi nimi je i Jorge. Ten mu odhalí tajný vstup do finis Africae přes kostnici a dá si v ní s opatem sraz (po kompletáři). Jorge jej však zradí a uvězní jej v tajné chodbě, kde se následně udusil nebo uhořel. Vilém s Adsonem nakonec vejdou do finis Africae tajným vchodem přes zrcadlo, kde se setkají s již čekajícím Jorgem. Dojde k naprostému odhalení všech událostí a skutečností, které předcházely a zapříčinily ony nešťastné události v opatství za posledních několik dnů. Jorge, přesvědčen o své bezúhonnosti a hrdinské ochraně Boží Pravdy, nakonec začne Aristotelovu Poetiku trhat a jíst. Vilém s Adsonem se na něj vrhnou, avšak v zápalu boje dojde k rozbití lucerničky, která zapálí celou knihovnu a následně i celé opatství.

v naší knihovně: *Foucaultovo kyvadlo*, *Jméno růže*, *Nulté číslo*, *Ostrov včerejšího dne*, *Pražský hřbitov*, *Tajemný plamen královny Loany*

Ivan Olbracht, vlastním jménem Kamil Albrecht Zeman (6. leden 1882 – 30. prosinec 1952), byl český spisovatel-prozaik, publicista, novinář a překladatel německé prózy, národní umělec (1947).

Jeho otcem byl advokát a spisovatel Antal Stašek (vlastním jménem Antonín Zeman), jenž se vyznačoval velkým sociálním cítěním, které přenášel i do svých knih. Matka pocházela z bohaté židovské rodiny (za svobodna se jmenovala Kamila Schönfeldová), ale krátce před svatbou se zřekla židovského náboženství a přestoupila ke katolické víře. Mladý Kamil Zeman navštěvoval obecnou školu v Semilech, pak studoval na gymnáziu ve Dvoře Králové, maturoval v roce 1900. Již jako gymnazista podepisoval své drobné literární pokusy pseudonymem Ivan Olbracht. Dle jeho vlastního svědectví vznikl tento pseudonym spojením Kamilova biřmovacího jména „Ivan“ s jeho druhým křestním jménem „Albrecht“,

které obměnil (popolštil) na „Olbracht“. Po roce 1945 se tento pseudonym stal jeho jménem občanským. Po maturitě studoval v Berlíně a v Praze nejprve práva, ve třetím ročníku přestoupil na filozofickou fakultu pražské univerzity, kde si zvolil obor historie a zeměpis. V roce 1903 byl povolán k jednorozční vojenské službě, kterou vykonával u 94. pěšího pluku v Liberci a v Terezíně. Dosáhl hodnosti kadeta-aspiranta, ale již v roce 1906 byl degradován na vojína kvůli aktivní účasti na sociálnědemokratických politických akcích. I když po skončení vojenské služby opět pokračoval ve studiu, státní zkoušky v úplnosti neabsolvoval (v roce 1906 složil jen první, jazykovou část státní zkoušky) a v roce 1909 univerzitních studií zanechal. Věnoval se pak novinářskému povolání, které ho lákalo již od středoškolských dob. Zprvu působil ve Vídni jako redaktor sociálně demokratických *Dělnických listů*. Zde se seznámil s novinářkou a spisovatelkou Helenou Malířovou, která se později stala jeho dlouholetou družkou. Vstoupil do sociálně demokratické strany a od roku 1916 pracoval v redakci pražského *Práva lidu*. V sociální demokracii patřil k tzv. marxistické levici a v roce 1920 pobýval několik měsíců v sovětském Rusku, kde se zúčastnil i II. kongresu Komunistické internacionály. Od roku 1921 byl členem Komunistické strany Československa a redaktorem *Rudého práva*. V období první republiky byl dvakrát vězněn za své příliš revoluční komunistické názory – poprvé roku 1926 ve Slezské Ostravě a podruhé roku 1928 na Pankráci. V roce 1929 však podepsal tzv. manifest sedmi, protest sedmi umělců proti nové linii Komunistické strany Československa po jejím V. sjezdu, a byl proto 26. března 1929 z KSČ vyloučen. Olbracht se na čas stáhl z politického života. V letech 1931-1936 pobýval často na Podkarpatské Rusi, kde založil Komitét pro záchranu pracujících lidu Podkarpatské Rusi, do kterého se přihlásilo mnoho osobností kulturního světa. Založil zde i školu. Kraj byl v této době nesmírně zaostalý a mezi lidmi zde stále kolovaly záhadné legendy o hrdinech, ale i čarodějnicích, které se skrývají v neprostupných lesích. V polovině 30. let se rozešel se svou družkou Helenou Malířovou a v roce 1936 se oženil s absolventkou konzervatoře

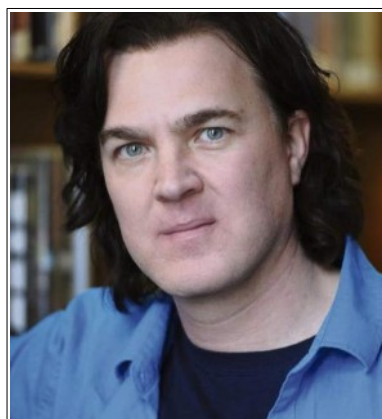
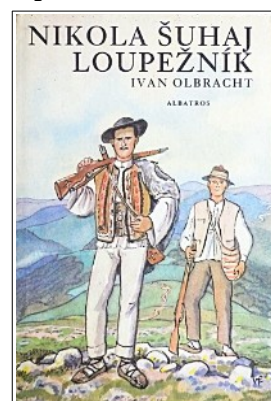
Jaroslavou Kellerovou. O dva roky později se jim narodila dcera. Na počátku nacistické okupace byl vyšetřován gestapem, a aby unikl pozornosti, žil od července 1940 i se svou rodinou v malé vesničce Stříbřec na Třeboňsku. Vstoupil opět do KSČ, od roku 1943 byl členem ilegální komunistické skupiny. V roce 1945 se stal členem Ústředního výboru Komunistické strany Československa a členem tohoto orgánu byl zvolen i na osmém a devátém sjezdu KSČ. V parlamentních volbách v roce 1946 byl zvolen poslancem Ústavodárného národního shromáždění za KSČ. V parlamentu setrval do konce funkčního období, tedy do voleb do Národního shromáždění roku 1948. V roce 1947 byl jmenován národním umělcem. Od roku 1945 až do roku 1949, kdy odešel do důchodu, zastával Olbracht vedoucí funkce na ministerstvu informací, a to nejprve v rozhlasovém a později v tiskovém (publikačním) odboru, který měl mimo jiné za úkol i knižní cenzuru a vyřazování závadné literatury z knihoven. Zemřel 30. prosince 1952 ve Státním sanatoriu v Praze.

Nikola Šuhaj loupežník (1933) je románová balada. Celý příběh je vsazen do Podkarpatské Rusi. Tento kraj je zapomenutý, lidé jsou zde velmi chudí a jejich jedinou obživou jsou zdejší lesy, kde prý ještě žije Bůh a kde můžeme najít nejrůznější začarovaná místa, kam by nevročil ani jelen, ani medvěd, ani člověk. Ivan Olbracht zde vytvořil dvě roviny – legenda Nikola a jeho skutečný život – které se vzájemně prolínají.

Děj knihy začíná za války, kdy mladý Nikola Šuhaj a jeho německý kamarád utekli z fronty a schovali se v chýši jedné ruské ženy. Ta jim namíchala lektvar, díky němuž se od nich budou odrážet všechny kulky a nebude je možno zastřelit (viz pověst Fekst). Na oplátku jí slíbili, že si vezmou její dvě hloupé a zblešené dcerky. Na druhý den však zjistili, že je to čarodějnice, a tak ji zabili a utekli. Poté se rozešli každý svou cestou a nikdy se už nespátřili. Po válce se Nikola vrací domů do rodné Koločavy, kde také bydlí jeho milá Eržika, se kterou se pravidelně schází, a kterou velmi miluje. Jenže po válce je Koločava v totální bídě, a tak její obyvatelé začínají řádit. Vyrabují místní notářství a židovské obchody, sesadí starostu a nastolí nový řád. To se ale nelíbí četníkům, tak na ně druhý den posílají ozbrojenou eskortu vojáků, kterou je chtějí přinutit k poslušnosti. V tuto chvíli se však Nikola stává obávaným loupežníkem a zároveň legendou. Bohatým bere a chudým dává a nikdy nikoho – mimo sebeobranu nebo ze spravedlivé msty – nezabije. Se svými kamarády a mladším bratrem Jurajem přepadává poštovní vozy, bohaté Židy, krade zboží a peníze, které pak dává lidem. Četníci se ho pořád pokouší lapit, ale nedaří se jim to, tak lapí Eržiku. Přestože všechny, co s ním kdy promluvili, bijí a pronásledují, nikdo nejde proti němu. Nakonec četníci spolu s Židy vypisují odměnu na jeho hlavu. Nikolovi kamarádi se odměnou nechají zlákat – zčásti i proto, že Jura, Nikolův mladší bratr, zabil otce jednoho z nich. Vylákají ho na louku, jeden z jeho kamarádů mu zatne zezadu sekyru do hlavy a Nikola umírá. Nakonec však stejně žádnou odměnu nedostanou. Eržika se po jeho smrti znovu vdá a porodí jeho dceru Anču. Nikola je pohřben na Koločavském hřbitově, bez náhrobku a bez rakve, ale jeho legenda žije dál v Koločavských lesích.

Za tento román byl Olbracht v roce 1933 poctěn Státní cenou za literaturu. Udělení Státní ceny nebylo obecně schvalováno, ale vyvolalo i bouřlivý odpor, a to zvláště mezi četníky na tehdejší Podkarpatské Rusi. Některá periodika tvrdila, že „přiznání ceny v době, kdy 48 četníků bylo těmito individui sprovazeno ze světa, vzbudilo v řadách četnictva hluboké politování a udělení ceny stalo se patrně omylem“.

v naší knihovně: *Anna proletárka*, *Bejvávalo*, *Biblické příběhy*, *Bratr Žak*, *Čtení z Biblí kralické*, *Golet v údolí*, *Nikola Šuhaj loupežník*, *O mudrci Bidpajovi a jeho zvířátkách*, *O zlých samotářiích*, *Podivné přátelství herce Jesenia*, *Pověsti a bajky*, *Zamřížované zrcadlo*, *Zlý voják a jiné povídky*, *Žalář nejtemnější*

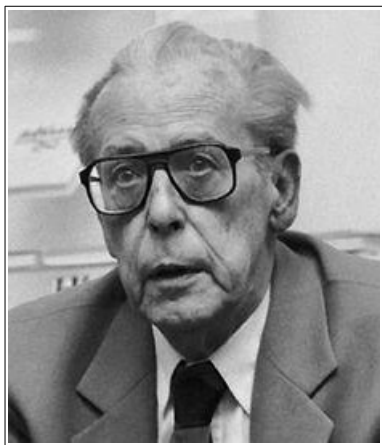

J. D. Barker, Jonathan Dylan Barker (7. leden 1971) je americký spisovatel, jehož specialitou jsou thrillery s prvky nadpřirozena a humoru.

Nepatří k autorům, kteří o spisovatelství snili od útlého dětství. Jeho raná tvorba vycházela ve středoškolském časopise, ale tolik čněla nad průměr, že ho s nabídkou práce oslovil šéfredaktor magazínu *Dvacátá pátá paralela*. V tamní redakci strávil několik turbulentních let s člověkem, jenž se později proslavil jako Marilyn Manson. Souběžně s publicistickou tvorbou se pustil také do psaní knih.

v naší knihovně: *Čtvrtá opice*, *Pátá oběť*, *Šesté dítě*, *Volající*

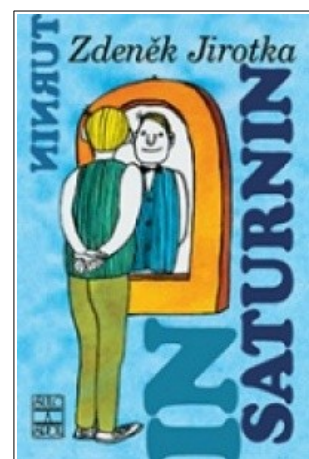
Zdeněk Jirotka (7. leden 1911 – 12. duben 2003) byl český spisovatel a fejetonista, autor humoristických románů, povídek, soudniček a rozhlasových hříček.

Narodil se v Ostravě, kde od roku 1925 studoval reálné gymnázium, avšak byl v kvintě vyloučen, načež se učil zedníkem. Nakonec v roce 1933 maturoval na Vyšší průmyslové škole stavitelské v Hradci Králové. Záhy vstoupil do armády, kde zůstal do roku 1939. Působil zde jako důstojník pěchoty, posléze jako stavební dozor u vojenských staveb. Sloužil v Košicích, Banské Bystrici, Olomouci, Vyškově a v Brně. V roce 1939 se oženil v Hranicích. Počátkem nacistické okupace (1940-1942) pracoval na ministerstvu veřejných prací, ale už po roce 1942 se věnoval výhradně spisovatelské činnosti, což mu umožnil mimořádný ohlas na jeho prvotinu, humoristický román *Saturnin*. Jeho úspěch sice již nikdy nepřekonal, ale i kniha *Muž se psem*, v níž pro změnu parodoval detektivní žánr, se stala velmi oblíbenou. Po roce 1951 pak byl dva roky redaktorem

humoristického týdeníku *Dikobraz*. Mezi lety 1953 a 1962 působil v redakci Československého rozhlasu. Vedl zde nejprve redakci humoru a satiry, později redakci pro českou a slovenskou literaturu. V roce 1962 se opět vrátil do redakce *Dikobrazu*, stal se zde zástupcem šéfredaktora a na tomto postu setrval až do odchodu do důchodu v roce 1971.

Saturnin je humoristický román z roku 1942 s postavami vypravěče, nepředvídatelného sluhu Saturnina, tety Kateřiny, jejího syna Milouše, krásné slečny Barbory, strýce Františka, doktora Vlacha a vypravěčova dědečka. Jde o nejúspěšnější Jirotkův román, který značně vyniká nad ostatní autorova díla. Román byl přeložen do angličtiny, němčiny, španělštiny, italštiny, polštiny, lotyštiny a vietnamštiny. V roce 2009 román vyhrál čtenářskou anketu *Kniha mého srdce* a roku 2018 cenu Magnesia Litera v kategorii *Kniha století* podle široké veřejnosti. Na motivy románu natočil roku 1994 režisér Jiří Věřčák čtyřdílný seriál *Saturnin*, který byl později sestříhán i do podoby celovečerního filmu. V roce 2010 byl *Saturnin* uveden jako divadelní hra v režii Ondřeje Havelky v Divadle ABC. Tutéž hru uvedlo v roce 2015 Národní divadlo Brno v režii Jakuba Nvoty.

Děj se odehrává v Praze a na venkově v blízkosti malého městečka. Příběh probíhá nejspíš přímo v době, kdy byla kniha napsána, tedy kolem roku 1942. Vtipný vypravěč, pražský úředník, který žije klidným životem, najme sluhu Saturnina. Netuší však, že ten mu v příštích dnech podstatně změní život. Sluha je pracovitý, má uhlazené způsoby a je vzdělaný. Začne však nenápadně mezi známými svého pána roznášet zvěsti o pánových dobrodružných cestách na safari a byt vybaví trofejemi. Vypravěč nikomu sluhovy fabulace nevyvrací. Jednoho dne se od Saturnina dozví, že již nebydlí v bytě, ale na hausbótu. Na hausbót se neznáma přistěhuje teta Kateřina – s argumentem, že její syn Milouš potřebuje zdravý vzduch – a vyšoupne vypravěče z jeho kabiny. Saturnin neváhá a jedná. Varuje tetu s Miloušem před hlodavci, kteří v noci přebíhají lidem přes obličej, a předá jim na ochranu maškarní masky. Teta nevrle vyklidí pole. Většina děje románu se odehrává na dědečkově venkovském sídle během vypravěčovy třítydenní dovolené. Pozván byl také doktor Vlach, rodinný přítel. V prvním týdnu se neděje nic zvláštního; vypravěč se těší na příjezd krásné slečny Barbory. Zná se s ní z tenisového klubu, kde na ni však příliš velký dojem neudělal. Opět se sem však vmísí teta Kateřina s Miloušem a kazí ostatním jinak příjemné dny.

v naší knihovně: *Muž se psem, Saturnin*

Stephen Hawking (8. leden 1942 – 14. březen 2018) byl anglický teoretický fyzik, kosmolog a spisovatel.

Na Univerzitě v Cambridgi působil jako ředitel výzkumu Centra teoretické kosmologie a mezi lety 1979-2009 držel pozici lukasiánského profesora matematiky. Jeho vědecká činnost zahrnovala spolupráci s Rogerem Penrosem na teoremech gravitačních singularit v rámci obecné relativity a teoretické předpovědi tepelného záření emitovaného černými dírami, známého pod názvem Hawkingovo záření. Jako první se zabýval kosmologickou teorií, která by vycházela ze sjednocení obecné teorie relativity a kvantové mechaniky. Patřil k výrazným příznivcům

mnohasvětové interpretace kvantové mechaniky. V průběhu vědecké kariéry byl přijat do Královské společnosti, stal se doživotním členem Papežské akademie věd a obdržel nejvyšší americké civilní vyznamenání, Prezidentskou medaili svobody. V roce 2002 se umístil na 25. místě ankety 100 největších Britů, průzkumu sestaveného BBC. Vysoké prodejnosti dosáhly jeho populárně-vědecké knihy, v nichž vysvětloval své teorie a kosmologická témata. Stručná historie času vytvořila v žebříčku nejprodávanějších knih deníku Sunday Times nový rekord, když v něm figurovala 237 týdnů. Během vysokoškolského studia mu bylo diagnostikováno vzácné a nevléčitelné degenerativní onemocnění motorického neuronu – amyotrofická laterální skleróza (ALS), s pomalým progresem, které jej na více než čtyři desetiletí upoutalo na elektrické kolečkové křeslo. Po ztrátě řeči roku 1985 v důsledku tracheostomie komunikoval se světem prostřednictvím dorozumívacího programu, který mu umožnil psaní textu i hlasový projev díky syntetizátoru řeči. Nejdříve k tomu využíval tlačítka ovládaného palcem. Po ztrátě jeho hybnosti funkci zastoupil snímač infračerveného paprsku v brýlích, jenž měřil změny svalového napětí žvýkačích svalů na jedné straně tváře. Zemřel 14. března 2018 ve věku 76 let v Cambridgi, ačkoli první prognózy po odhalení ALS predikovaly dvou až tříleté přežití.

v naší knihovně: *Jirka a modrý měsíc*, *Jirka a neprolomitelná šifra*, *Jirka a velký třesk*, *Jirkův tajný klíč k vesmíru*, *Jirkův vesmírný lov pokladů*

Karel Čapek (9. leden 1890 – 25. prosinec 1938) byl český spisovatel, intelektuál, novinář, dramatik, překladatel a amatérský fotograf. Byl mladší bratr malíře a spisovatele Josefa Čapka.

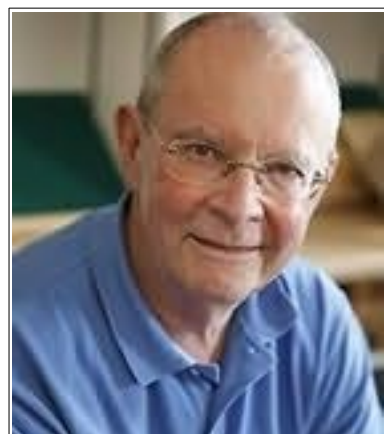
Narodil se v Malých Svatoňovicích v rodině venkovského lékaře MUDr. Antonína Čapka. Matka sbírala slovesný folklor. S rodiči se brzy přestěhoval do Úpice, kde byl v místním kostele 13. ledna 1890 pokřtěn. V Úpici také absolvoval základní školu Na Blahovce, která byla později, po Karlově smrti, přejmenována na Základní školu bratří Čapků. Poté studoval na gymnáziu v Hradci Králové, odkud musel po odhalení jím organizovaného protirakouského spolku přestoupit na gymnázium v Brně. Roku 1915 ukončil studium estetiky a filozofie na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a získal doktorát z filozofie. V letech 1910-1911 byl Karel Čapek na studijním pobytu v Berlíně a v Paříži. Karel Čapek trpěl od svých 21 let Bechtěrevovou nemocí, což je chronické zánětlivé onemocnění především páteřních obratlů. Pro svou nemoc nebyl

odveden do rakouské armády a nemusel proto bojovat v první světové válce, přesto byl touto válkou a jejími následky velmi ovlivněn. Po ukončení studia krátce působil jako vychovatel v šlechtické rodině; v roce 1917 byl domácím učitelem Prokopa Lažanského na zámku Chyšce. Jako vychovatel však údajně působil pouze tři měsíce, a brzy přešel k novinářině. Stal se redaktorem v několika denících a časopisech: v Národních listech, v týdeníku Nebojsa a v Lidových novinách. Z Národních listů odešel v roce 1921 na protest proti vyloučení svého bratra z redakce a proti politickému směřování listu, které vnímal jako zaměřené proti prvnímu československému prezidentovi Tomáši Garrigue Masarykovi. V letech 1921-1923 byl dramaturgem i režisérem Vinohradského divadla. V letech 1925-1933 byl prvním předsedou československého odboru PEN klubu. Karel Čapek a jeho bratr Josef byli zhruba od roku 1925 aktéry pravidelného pátečního setkávání osobností politického a kulturního života. Tyto schůzky se staly zavedenou „institucí“. Roku 1927 se pro jejich účastníky všeobecně vžil název pátečníci. 26. srpna 1935 se Karel Čapek na vinohradské radnici oženil se svou dlouholetou přítelkyní, herečkou Olgou Scheinpflugovou. Mnichovská dohoda a po ní následující kapitulace znamenaly pro Karla Čapka zhroucení jeho dosavadního světa a osobní tragédii. Když se vzpamatoval z prvotního šoku, snažil se o ospravedlnění vládních a prezidentových kroků v situaci, která dle Čapka nenabízela jiná ospravedlnitelná řešení. Jako nemístné viděl v tehdejší situaci hledání viníků. Snažil se zabránit rozdělení národa a usiloval o jeho jednotu. Po abdikaci prezidenta Beneše se však stal jediným viditelným symbolem první republiky a často plnil roli „obětního beránka“. Součástí této kampaně se tak stávaly nejen četné urážlivé anonymní dopisy a telefonáty, ale i vytloukání oken Čapkova domu apod. V reakci na útoky na svou osobu zveřejnil úvahu Jak to bylo otištěnou 26. listopadu 1938 v Lidových novinách, kde se pokusil vysvětlit své aktivity v roce 1938. Koncem srpna 1938 zasáhla dům a zahradu ve Staré Huti povodeň. Čapek se ihned pustil do náročných oprav. V prosinci 1938 si Karel Čapek přivodil lehkou chřipku. Jeho

stav se přechodně zlepšil, ale brzy musel znovu ulehnout. Ke chřipce se přidal zánět ledvin a zápal plic. Zemřel na plicní edém dne 25. prosince 1938, tedy několik měsíců před okupací Čech a Moravy nacistickým Německem. Je známo, že gestapo plánovalo jeho zatčení. Byl pohřben na Vyšehradském hřbitově v Praze.

v naší knihovně: *Anglické listy, Bajky a podpovídky, Boží muka, Trapné povídky, Cesta na sever, Cestopisy, Čtení o T. G. Masarykovi, Dášeňka, Devatero pohádek, Francouzská poezie nové doby, Hordubal, Hovory s T. G. Masarykem, Italské listy, Kniha apokryfů, Krakatit, Listy Olze, Loupežník, Marsyas, Místo pro Jonathana!, O divadle a tak podobně, O umění a kultuře, Obrázky z domova, Obrázky z Holandska, Od člověka k člověku, Povídky z jedné kapsy, Povídky z druhé kapsy, Pozdravy, Poznámky o tvorbě, První parta, Pudlenka, R.U.R., Tichý hlas, Továrna na Absolutno, Tři hry, Ukradený spis 139/VII, odd. C, V zajetí slov, Válka s Mloky, Věčné dobrodružství, Výlet do Španěl, Zahradníkův rok, Život a dílo skladatele Foltýna*

Wilbur Smith (9. leden 1933 – 13. listopad 2021) byl anglicky píšící autor dobrodružných románů. Napsal jich 49, nejznámější jsou tři ságy: courtneyovská, ballantyneovská a staroegyptská. Ve chvíli své smrti měl na svém kontě 140 milionů prodaných výtisků po celém světě.

Narodil se v Zambii britským rodičům. Později se označoval za „Angloafričana“, většinu života strávil v Jihoafrické republice a v Londýně. Jeho otec Herbert byl kovodělník, který si otevřel malou továrnu na plechy a poté skoupil řadu menších farem a vytvořil tak ranč zvíci 10 000 hektarů na březích řeky Kafue. Jeho otec byl též vášnivým lovcem. Tuto zálibu posléze převzal i Wilbur a lov divokých šelem je rovněž typickým tématem jeho knih. Ve své autobiografii *Na Leopardí skále* tvrdil, že jeho otec nikdy nepřečetl žádnou knihu a nepřečetl si ani žádné z Wilburových děl. Naopak matka měla velký zájem o literaturu a syna ke čtení a psaní vedla. Studoval v Jihoafrické unii (dnes Jihoafrická republika) na Michaelhouse v Natalu a na Rhodes University v Grahamstownu. První knihu, *Když loví lev*, vydal roku 1964 a ihned se stala bestsellerem, což mu umožnilo stát se spisovatelem na plný úvazek. S prvními dvěma ženami měl dohromady tři děti, obě manželství skončila rozvodem. Potřetí se oženil v roce 1971 s Danielle Thomasovou, jež zemřela na rakovinu roku 1999. Poté se v roce 2000 oženil s Tádžičankou Mokhiniso Rakhimovovou. V roce 2007 byl hostem veletrhu Svět knihy v Praze a poskytl rozhovor Marku Ebenovi v televizním pořadu *Na plovárně*. Jeho romány se vyznačují poutavým dějem s nečekanými zvraty, odehrávají se většinou v Africe, která je autorovi velkou inspirací. Důraz je kladen na autentičnost sdělení a důsledně jsou zpracovány detaily. Základem díla jsou ságy rodu Courtneyů a Ballantyneů.

v naší knihovně: *Andělé pláčí, Běsnění, Běsnící spravedlnost, Bludný kruh, Čas zemřít, Diamantová cesta, Dravec, Hromobítí, Když loví lev, Kobaltové nebe, Kopí osudu, Kořist, Král králů, Leopard loví v temnotách, Lovci diamantů, Modrý horizont, Monzun, Na Leopardí skále, Nenasytný jako moře, Oko tygra, Orel v oblacích, Píseň slonů, Pobřeží v plamenech, Posel slunce, Predátor, Ptačí vodopády, Řeka bohů 1-7, Říše kamenného sokola, Síla meče, Šelma, Tajemný oheň, Triumf slunce, Tvrdší než diamant, Volání havrana, Volání na ďábla, Zlatá liška, Zlatokopové, Zlatý lev*

Brigid Kemmerer (11. leden 1978) je americká autorka beletrie pro mladé dospělé (YA). Nejprve pracovala ve finančním průmyslu, pak se stala spisovatelkou na plný úvazek. Žije v oblasti Baltimoru s manželem a syny. Pokud zrovna nepíše nebo nedělá mámu, obvykle ji najdete s rukama omotanýma kolem dvouruční činky.

v naší knihovně: *Dopisy ztraceným, Na co slova nestačí, Říkej tomu, jak chceš*

Diana Gabaldon (11. leden 1952) je americká autorka, známá především svou sérií Cizinka. Její knihy spojují několik žánrů od historické fikce, romance, mystery, adventur, až po science fiction a fantasy. V roce 2014 byl na základě jejích knih uveden seriál Cizinka.

Narodila se v Arizoně. Její otec Tony Gabaldon byl mexicko-amerického původu, matka Jacqueline Sykesová pak anglicko-amerického původu. Gabaldon vyrostla v arizonském Flagstaffu. V roce 1973 získala bakalářský titul v oboru zoologie na Northernské arizonské univerzitě. O dva roky později získala magisterský titul v oboru mořské biologie na kalifornské univerzitě v San Diegu. V roce 1978 získala doktorát v oboru behaviorální ekologie na Northernské arizonské univerzitě. Gabaldon byla v roce 1984 zakládajícím editorem Science Software Quarterly, zatímco byla zaměstnaná v Centru environmentálních studií pod Arizonskou státní univerzitou (ASU). V polovině 80. let psala recenze softwarů a technické články pro počítačové publikace, stejně jako populárně-vědecké články

a komiksové knihy pro The Walt Disney. Na ASU také 12 let vyučovala environmentální vědu, než se začala na plný úvazek věnovat psaní. Gabaldon žije ve Scottsdale v Arizoně se svým manželem Dougemem Watkinsem, se kterým má tři dospělé děti.

v naší knihovně: Lord John a Bratrstvo čepele, Lord John a ďáblový ruce, Lord John a důvěrná záležitost, Lord John a skotský vězeň

Jack London, vlastním jménem John Griffith Chaney (12. leden 1876 – 22. listopad 1916) byl americký spisovatel, novinář, reportér a esejista. Proslavil se především svými dobrodružnými romány.

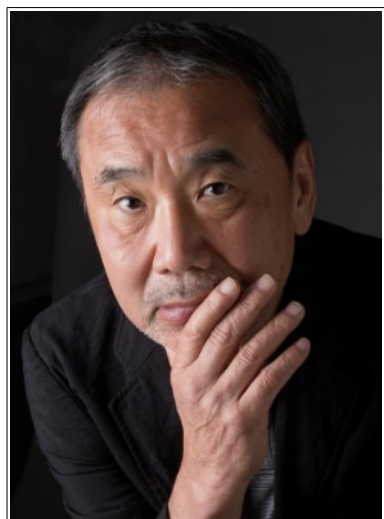
Jack London se narodil svobodné matce Floře Wellmanové, jméno otce není spolehlivě určeno. Mohlo by se jednat o astrologa Williama Chaneyho, se kterým Wellmanová určitý čas žila v San Franciscu. On se však nikdy k otcovství nepřihlásil a odmítl pozdější Londonův pokus o jeho uznání. Matka byla nervově labilní a nejdůležitější osobou Londonova dětství byla bývalá otrokyně, Afroameričanka Virginie (Jennie) Prentissová, která o něho pečovala i v době, kdy byla matka provdána za Johna Londona, částečně postiženého veterána občanské války a otce dvou dcer. Všichni se usadili v Oaklandu, kde Jack navštěvoval základní školu a získával vědomosti četbou knih z místní knihovny. Od dětství četl dobrodružnou literaturu. Matčiny neúspěšné finanční spekulace přiměly Jacka najít si zaměstnání a od jedenácti let pomáhal živit rodinu. Po skončení školy v roce 1889 začal

pracovat 12 až 18 hodin denně v místní konzervárně. Půjčil si peníze od chůvy Prentissové, koupil člun jménem Razzle-Dazzle a stal se ústřicovým pirátem. Tím začal jeho život dobrodruha a pijáka závislého na alkoholu. Po několika měsících se člun vážně poškodil a London se stal pomocníkem Kalifornské rybí hlídky, která dohlížela na dodržování zákona o rybolovu. V roce 1893 se dal najmout na rybářskou loď, která podél pobřeží Japonska lovila tuleně. Po návratu na pevninu vystřídal několik zaměstnání, pracoval v továrně na konopí nebo jako topič v elektrárně. Přidal se k protestnímu pochodu nezaměstnaných dělníků, který směřoval do Washingtonu ze všech koutů Spojených států a v roce 1894 strávil 30 dní za potulku ve věznicí v Buffalu. V Oaklandu začal navštěvovat střední školu a přispíval do studentského časopisu. Obeslal literární soutěž časopisu Morning Call, získal první cenu a svůj první honorář za povídku Tajfun u japonského pobřeží. O další povídky už nebyl zájem a London se stal nezaměstnaným tulákem. Cestoval po celé zemi načerno nákladními vlaky a živil se žebrotou. Uvědomil si, že lepší život může dosáhnout jen pomocí vzdělání, které mu umožní opustit fyzickou dřinu. Vrátil se do Oaklandu, studoval spisy socialistických filozofů, vystupoval na dělnických schůzích, vstoupil do Socialistické strany. V roce 1896 začal studovat na univerzitě v Berkeley, ale kvůli nedostatku financí musel v následujícím roce odejít a studium nedokončil. Bezúspěšně se pokoušel nabídnout své další články a povídky různým časopisům. V červenci 1897 se London se svým švagrem zapojil do Zlaté horečky na Klondiku. V drsném prostředí onemocněl kurdějemi, nemoc se trvale podepsala na jeho fyzickém vzhledu, ztratil čtyři přední zuby. Během 11 měsíců tam však získal bohatý materiál pro své literární dílo. Po návratu do Oaklandu v roce

1898 ho matka podpořila v rozhodnutí plně se věnovat literární kariéře. Zpočátku neměl úspěch – jeho styl psaní byl drsný a nezvyklý a pro vydavatele nepřijatelný. Postupně se však prosadil, nejprve svými povídkami z Aljašky a později vydával i romány. Postupně vycházely další Londonovy povídky a jejich souborné vydání na jaře roku 1900 pod názvem Syn vlkův se setkala s velkým ohlasem. London se stal představitelem moderní americké literatury a získal popularitu u širokého spektra čtenářů zejména díky svým dobrodružným příběhům z divočiny se zvířecími hrdiny a příběhům o těžkém životě obyčejných lidí. V roce 1903 dosáhl světového úspěchu s knihou Volání divočiny. V dubnu 1900 se London oženil s Elizabeth Mae (nebo May) „Bessie“ Maddernovou, která mu dříve pomáhala při přípravě ke zkouškám na univerzitu a přivedla ho i ke společnému zájmu o fotografování. Usadili se v Piedmontu v Kalifornii, kde se jim narodily dvě dcery. Manželství s puritánsky založenou Bessie nebylo šťastné, London měl několik mimomanželských vztahů. V červenci 1903 rodinu opustil, protože navázal romantický vztah s jinou ženou, Charmian Kittredgeovou. Přestěhoval se do San Francisca a následující rok se manželé formálně rozvedli. V roce 1904 působil v Japonsku jako válečný zpravodaj během rusko-japonské války. Byl několikrát zajat, frontu opustil v červnu 1904. V roce 1905 se London oženil s Charmian Kittredgeovou, s níž sdílel mnoho společných zájmů. V následujících letech manželé podnikali četné výlety, na své jachtě The Snark několikrát navštívili Havaj, Tichomořské ostrovy a Austrálii. London se pilně věnoval literární činnosti. Za 18 let napsal asi 50 knih, z toho 20 románů. Postupně se stal známým a uznávaným spisovatelem, ve své době zřejmě nejlépe placeným. Psaní pro něho bylo prostředkem pro získání peněz, ale i když patřil mezi nejlépe placené spisovatele ve Spojených státech, jeho výděly nikdy nestačily pokrýt jeho výdaje. Mnoho peněz věnoval na zvelebení ranče v Glen Ellen na východním svahu pohoří Sonoma, který zakoupil v roce 1905. Přebudoval malou chatu na obytný dům a ve vedlejším kamenném domě měl pracovnu, kde psal své knihy. V letech 1910-1913 tam budoval velké kamenné sídlo Wolf House o rozloze 1 400 m², které však dva týdny před nastěhováním bylo zničeno požárem. Celý projekt přinesl Londonovi velké finanční ztráty, které bývají přisuzovány jeho časté nepřítomnosti, špatným manažerským schopnostem i alkoholismu. Ranč je nyní národní historickou památkou a je chráněn jako Státní historický park Jacka Londona. Celý život bojoval s alkoholismem. Už v roce 1912 lékaři zjistili, že má vážně nemocná játra a ledviny, zřejmě kvůli nemírnému pití především tvrdého alkoholu. Proti bolestem užíval morfium, jež mu legálně předepsal lékař. V červenci 1916 se London vrátil na ranč jako nemocný muž. V posledních dvou letech života prodělal záchvaty úplavice, žaludečních poruch a revmatismu. V důsledku alkoholismu trpěl selháním ledvin a byl závislý na lécích, které mu lékaři předepisovali proti bolesti. Zemřel 22. listopadu 1916 ve spánku na verandě svého domu v Glen Ellen ve věku čtyřiceti let. Podle svého přání byl zpopelněn a jeho popel byl uložen pod skálou nedaleko Wolf House. V roce 1955 byl vedle něho uložen i popel manželky Charmian. Hrob označuje velký balvan pokrytý mechem.

v naší knihovně: *Aljaška, Bílý Den, Bílý tesák, Démon alkohol, Jerry z ostrova, Joe mezi piráty, Kaňon celý ze zlata a jiné, Martin Eden, Měsíční údolí, Mezi zlatokopy, Michal bratr Jerryho, Moře, sníh a velkoměsta, Mořský vlk a jiné příběhy z moře, Rudý mor, Tulák po hvězdách, Volání divočiny*

Haruki Murakami (12. leden 1949) je současný populární japonský spisovatel a překladatel.

Narodil se v Kjótu, ale většinu mládí strávil v Kóbe. Jeho otec byl syn buddhistického mnicha a matka dcera ósackého obchodníka. Oba jeho rodiče byli učitelé japonské literatury. Od dětství byl Murakami ovlivněn západní kulturou, zvláště západní hudbou a literaturou. Murakami studoval divadelní umění na univerzitě Waseda v Tokiu. První práci získal v prodejně s hudebními nahrávkami, což je také místo, kde pracuje Tóru Watanabe, hlavní hrdina jeho románu Norské dřevo. Těsně předtím, než dokončil studia, si otevřel kavárnu (resp. jazzový bar fungující v noci) „Peter Cat“ v Kokubundži spolu se svou ženou Joko. Bar provozovali v letech 1974-1982. Haruki Murakami je také náruživý běžec maratonu. Románová prvotina Slyš vítr zpívat z roku 1979 byla oceněna japonskou literární cenou Gunzo pro začínající autory. Při publikování třetího románu Hon na ovci, za nějž získal roku 1982 Nomovu cenu pro nové autory, se začalo mluvit o fenoménu Murakami. O tři roky později obdržel Tanizakiho cenu. V roce 1987 vyšel román Norské dřevo, za který sice neobdržel žádné

literární ocenění, ale překonal dosavadní rekordy. Jen v Japonsku se prodalo přes čtyři miliony výtisků.

Murakamiho romány byly přeloženy do více než 20 jazyků. Kromě nich vydal i několik sbírek povídek a literatury faktu. V říjnu 2006 v Praze převzal cenu Franze Kafky.

v naší knihovně: *1Q84*, *Birthday girl*, *Hon na ovci*, *Kafka na pobřeží*, *Komturova smrt*, *Muži, kteří nemají ženy*, *Norské dřevo*, *Útok na pekárnu*

David Mitchell (12. leden 1969) je anglický spisovatel, který byl pětikrát nominován na Bookerovu cenu.

Vystudoval anglickou a americkou literaturu na univerzitě v Kentu. Rok žil na Sicílii, potom osm roků v Hirošimě v Japonsku, kde vyučoval angličtinu. Současně žije v Irsku. V roce 2003 se dostal na prestižní seznam Nejlepších mladých britských autorů, který vyhlašuje literární časopis Granta.

v naší knihovně: *Atlas mraků*, *Tisíc podzimů Jacoba de Zoeta*, *Třináct měsíců*

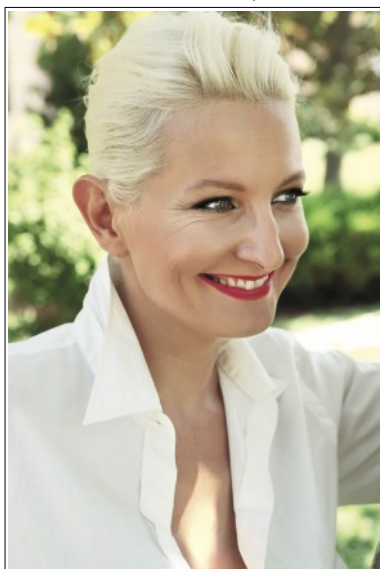

Miroslav Žamboch (13. leden 1972) je český autor fantasy a science fiction.

Vystudoval Fakultu jadernou a fyzikálně inženýrskou ČVUT v Praze a nyní pracuje v ÚJV Řež, a. s., (bývalý Ústav jaderného výzkumu v Řeži u Prahy). Již jeho první publikovaná povídka, *Zpověď válečníka* (1995), sklídila u čtenářů velký ohlas. Koniáše, hrdinu, který jej proslavil a získal mu velké množství příznivců, představil ve sbírce povídek *Poslední bere vše* (2000). Jeho povídky vycházely pravidelně v časopisech (*Ikarie*) a vyšly také v několika antologiích. Kromě psaní se Miroslav Žamboch věnuje hodně judu, kulturistice a zvláště pak extrémním sportům. K jeho zájmům patří také vojenská technika a chladné zbraně.

v naší knihovně: *Seržant*

Bára Nesvadbová (14. leden 1975) je česká spisovatelka a novinářka.

Narodila se v Praze do rodiny dvou lékařů, psychiatrů. Matka Libuše Nesvadbová se stará o emigranty a etnické menšiny, otec Josef Nesvadba byl znám spíše jako spisovatel vědeckofantastické literatury. Jejím bývalým manželem je politik Karel Březina. S ním má dceru Bibianu Nesvadbovou.

Po studiu humanitní větve Akademického gymnázia Štěpánská absolvovala Fakultu sociálních věd UK, obory žurnalistika a masová komunikace. Poté pracovala jako šéfredaktorka časopisů *Xantypa* a *Playboy*, zabývala se mediálním výzkumem v agentuře Ogilvy and Mather, měla televizní pořady *Tváří v tvář* a *Muži podle Nesvadbové* a rádiový pořad *Zrcadlo Báry Nesvadbové*. Sedmnáct let byla zaměstnána jako šéfredaktorka české edice prestižního módního časopisu *Harper's Bazaar*, zaměstnání opustila v roce 2018 kvůli tvůrčí práci. Zároveň se zapojila do charitativních projektů, naposledy v kavárně *Mezi řádky* pro mentálně postižené. Navrhuje boty a oblečení. Plynně hovoří anglicky, německy a rusky a z těchto jazyků i překládá. Spisovatelka se pravidelně zapojuje do charitativních projektů. Je členem správní rady občanského sdružení *Etincelle* a *Startujeme.cz*,

kteřá podporují zaměstnávání mentálně handicapovaných spoluobčanů, v rámci spolupráce realizovala koncept kaváren *Mezi řádky* a *Bez konce*, podporuje domov pro mentálně handicapované klienty *Zahrada* v Kladrubě, je iniciátorkou charitativního *Sletu princezen* na zámku *Mcely*, aktivně podporuje sdružení *Ictus*, *Helppees*, *Debra* a *Dobrý Anděl*.

v naší knihovně: *Bestiář*, *Brusinky*, *Pohádkář*, *Přítelkyně*, *Řízkaři*, *Život nanečisto*

Molière, vlastním jménem Jean-Baptiste Poquelin, (15. leden 1622 – 17. únor 1673) byl francouzský herec, spisovatel a dramatik období francouzského klasicismu, tzv. Velkého století, během vlády krále Ludvíka XIV. Patří k nejslavnějším dramatikům v historii divadla, jeho hry se dodnes objevují na jevištích.

Molière se narodil v Paříži. Jeho otec byl dvorní čalouník. Molière studoval na clermontské jezuitské koleji, právníký diplom získal v Orléansu. V roce 1643 vytvořil za patronace dramatika Pierra Corneille spolu s Madeleine Bějatrovu a dalšími herci divadelní soubor zvaný Skvělé divadlo (Illustre théâtre). Tehdy, aby nekompromitoval svou rodinu, začal používat jméno Molière. Pokoušel se dobýt Paříž, ale to se nedařilo, divadlo zaniklo a on skončil ve vězení pro dlužníky. Později s divadelními společnostmi kočoval převážně po jihu Francie. Brzy se svými hrami proslavil, především mezi chudinou. Nakonec, díky přízni aristokratů, včetně Filipa I. Orleánského, bratra Ludvíka XIV., účinkoval také na královském dvoře. Králova přízeň mu zajistila důchod a jeho družině titul oficiálních královských divadelníků (troupe du Roi). Zabýval se tzv. nízkým dramatem, především komedií a fraškou, ale také bajkou, tragikomedií, komediálními balety a satirou.

V jeho díle je také zřetelná inspirace komedií dell'arte. Jeho hry byly velmi odvážné zejména v kritice mravů a společenských poměrů své doby. V satirických veselohrách zesměšňoval pokrytectví, šlechtu a její snobskou morálku a v neposlední řadě církev, která proti autorovi nejvíce brojila a prosadila zákaz některých jeho her, především pak Tartuffa, v němž Molière útočil na náboženský fanatismus. Společenský dopad jeho děl byl mimořádný a v čase rostl. Podle některých badatelů například Molièrova díla v 18. století podkopala legitimitu tradičních institucí a předpřipravila půdu francouzské revoluci. Tematika Molièrova díla je ale velmi rozsáhlá (lakota, pokrytectví, zlišťnost, cynismus, postavení žen ve společnosti atd.). Jeho úspěch na divadle, jeho novátorství, společenská angažovanost a konečně i úspěch u diváků ho nutily bojovat celé roky proti intrikám, osočování a pronásledování jeho odpůrců, mimo jiné i mezi jeho konkurenty z oblasti divadla. Zemřel 17. února 1673 po konci čtvrtého představení své poslední hry Zdravý nemocný, kde hrál titulní roli.

v naší knihovně: *Lakomec*

Vladimír Škutina (16. leden 1931 – 19. srpen 1995) byl český humorista, publicista, spisovatel a scénárista.

Otec Jaroslav byl ředitelem Pohřebního ústavu hl. m. Prahy. Vladimír Škutina byl po válce členem organizace Junáka – 22. střediska „Šipka“. Studoval gymnázium v Křemencově ulici, odkud byl roku 1948 vyloučen. Ve studiu pokračoval na Vančurově gymnáziu na Smíchově (později sloučené gymnázium Drtinovo), kde v roce 1950 maturoval. Již za studií začal přispívat do novin. Po maturitě byl krátce redaktorem novin Práce a agentury ČTK, pak dělníkem v Tatře Smíchov a v Armabetonu. V roce 1952 začal studovat na FAMU, po dvou semestrech školu opustil a zvolil si svobodné povolání. Připravoval revuální pořady a kabarety pro Park kultury a oddechu Julia Fučíka, pro tehdejší Divadlo hudby a další pražské scény a pro zájezdová vystoupení. Snažil se uplatnit ve filmu. V roce 1953 vydal první knihu Bez vavříků (o osudech českých vynálezců) a stal se externím scenáristou zábavních pořadů Československé televize. Po dobu základní vojenské služby (1956-1958) byl přidělen k Ústřednímu domu

armády jako redaktor časopisu Pěst. V roce 1955 se oženil s Evou Dobiášovou, slavnou basketbalistkou a sportovní novinářkou. Měli spolu dceru. V roce 1960 absolvoval na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy obor psychologie. Ve stejném roce se rozvedl. V roce 1962 se stal redaktorem v Ústředí lidové tvořivosti, od května 1962 do února 1963 byl vězněn (Ruzyně, Valdice) za urážku hlavy státu. Po propuštění na jaře 1963 byl nejprve stavebním dělníkem, poté televizním autorem na volné noze. Od října 1967 do července 1969 pracoval jako redaktor Československé televize, obrovské popularity dosáhl cyklem rozhovorů: Co tomu říkáte, pane Werichu? vysílaných v Československé televizi během roku 1968. Stal se jednou z nejvýraznějších osobností Pražského jara, byl protagonistou protiokupačního televizního

vysílání v srpnu 1968. V srpnu 1969 byl zatčen a vyšetřován, zprvu ve vazbě, poté na svobodě. Roku 1971 byl odsouzen k vězení (Ruzyně, Hradec Králové, Mírov). V listopadu 1972 podepsal ve vězení závazek spolupráce se Státní bezpečností (krycí jméno Historik). Trest mu to nezkrátilo, z vězení vyšel v květnu 1974 se zákazem tři roky pracovat ve sdělovacích prostředcích. Po propuštění pracoval jako plavčík a skladník. Tajně policii podával hlášení především o Petru Uhlovi, Ivanu Klímovi, Ludvíku Vaculíkovi, Jaroslavu Hutkovi a mnoha dalších. Škutina sice nebyl zcela spolehlivý spolupracovník, některé informace zatajil, nicméně byl jako agent aktivní, Státní bezpečnosti předal celkem 194 zpráv, za které na odměnách dostal 39 000 korun. V roce 1977 podepsal na doporučení StB Chartu 77. Od listopadu 1977 do května 1978 byl zaměstnán jako kameník v Průmyslu kamene na Zlíchově. Současně podával tajně policii podrobné informace o průběhu opisování, sběru podpisů a dalších okolnostech Charty 77. V prosinci 1978 mu bylo povoleno legálně se vystěhovat s celou rodinou do Švýcarska. Po únoru 1990 se vrátil do Československa a byl glosátorem domácích událostí. Politicky se angažoval a před prvními svobodnými volbami v roce 1990 se stal jedním z lídrů Národně sociální strany; za tuto stranu neúspěšně kandidoval do sněmovny. V říjnu 1992 napsal deník Metropolitní Telegraf článek o jeho spolupráci se Státní bezpečností. Škutina podal žalobu na ochranu osobnosti, žádal satisfakci ve výši dvou milionů korun a uveřejnění opravy. Redakci obvinil ze spiknutí. Poté, co si žalovaná strana vyžádala jeho svazek StB, vzal žalobu zpět a až na výjimky se stáhl z veřejného života. Zemřel na rakovinu v srpnu 1995 v pražské Thomayerově nemocnici.

v naší knihovně: Máš na hlavě zahrádku, řekli moji rozkošní spolužáci, Na hradě plném bláznů, Presidentův vězeň, Tak už jsem tady s tím vápnem, pane Werichu, Zločin s rozumem

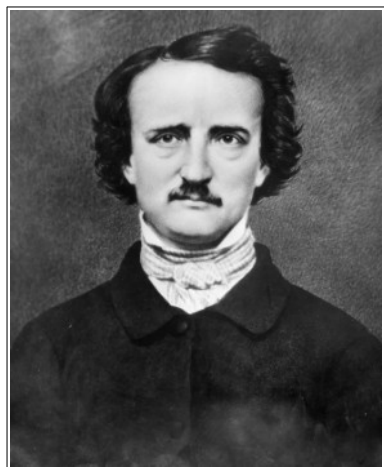
Alan Alexander Milne (často také psán jako A. A. Milne) (18. leden 1882 – 31. leden 1956) byl anglický spisovatel a dramatik, proslulý především příběhy pro děti. Světovou proslulost získal zejména cyklem knih o Medvídkovi Pú. Jeho tvorba je však daleko rozsáhlejší a je určená rovněž dospělým.

Narodil se v Kilburnu v Londýně. Jeho rodiči byli John Vine Milne a Sarah Marie Milne (rodným jménem Heginbotham). Navštěvoval Henley House School, malou soukromou školu, kterou řídil jeho otec. Dále navštěvoval Westminster School a Trinity College v Cambridgi, kde vystudoval matematiku. Během studia psal, spolu se svým bratrem Kennethem, své první články do studentského časopisu Granta. Jejich články byly podepisovány třemi písmeny – AKM. Články A. A. Milnea upoutaly pozornost britského humoristického magazínu Punch, kam Milne začal také přispívat. Po čase se zde stal asistentem editora. Během první světové války Milne narukoval do Britské armády a sloužil jako důstojník. Propuštěn byl 14. února 1919. V roce 1913 se oženil s Dorothy „Daphne“ de Sélincourt. V roce 1920 se jim narodil jediný syn. V roce 1952 měl A. A. Milne mozkovou mrtvici a po operaci mozku se z něj stal invalida. Zemřel v lednu 1956 ve věku 74 let.

v naší knihovně: Medvídek Pú

Edgar Allan Poe (19. leden 1809 – 7. říjen 1849) byl americký romantický básník, prozaik, literární teoretik a esejista.

Narodil se v Bostonu, Massachusetts. Byl jedním ze tří dětí páru kočovných herců Elizabeth a Davida Poeových. Jeho otec trpěl alkoholismem a opustil rodinu roku 1810. Matka zemřela v roce 1811 ve věku 24 let na tuberkulózu a zanechala tak po sobě tři sirotky: malého Edgara, jeho mentálně postiženou sestru Rosalii a bratra Williama, který stejně jako otec propadl alkoholismu a předčasně zemřel. Jako tříletý sirotek byl Edgar svěřen do sirotčince v Richmondu, kde se jej po relativně krátké době ujala rodina Allanů, velkoobchodníků s tabákem; odtud plyne Poeovo prostřední jméno Allan. Rodina po nějaký čas bydlela v Liverpoolu a v roce 1815 byl Edgar poslán do internátní školy nejdříve ve Skotsku, potom v Londýně. Tajemná Anglie se tak stala mladému Edgarovi zdrojem inspirace po celý život. Dodala jeho pozdějším dílům onu fantaskní, tak typicky poeovskou

hrůzostrašnost. V roce 1820 se vrátil do Richmondu. Už na střední škole vynikal znalostí literatury a historie, studoval francouzštinu a latinu. Od roku 1826 studoval literaturu na University of Virginia, kde však začal mít potíže s alkoholem a s hráčskými dluhy. Poe ve finanční krizi vstoupil k dělostřeleckému pluku v Bostonu a byl převelen na Sullivanův ostrov do pevnosti Fort Moultrie, kde sloužil od listopadu 1827 do prosince 1828. Na přání pana Allana se zapsal na vojenskou akademii ve West Pointu. Zde se však ukázal jako nedisciplinovaný voják a byl brzy propuštěn. Po propuštění došlo k rozporům a následně i k rozchodu s otčímem. Pokračoval v literární činnosti, pokoušel se prosadit zprvu jako básník, později psaním povídek. Od roku 1831 do roku 1835 žil v Baltimore u své tety. V roce 1833 se setkal s prvním úspěchem, když získal hlavní cenu na soutěži organizované baltimorským týdeníkem Saturday Visitor se svým příběhem Rukopis nalezený v láhvi. V roce 1836 se oženil se svou třináctiletou sestřenicí Virginíí Clemm. Zemřela na tuberkulózu o jedenáct let později v roce 1847. Poe vyjádřil svůj zármutek v básni Annabel Lee. V roce 1835 se vrátil do Richmondu, kde psal povídky a recenze pro literární měsíčník Southern Literary Messenger. Později pracoval jako redaktor časopisu Gentlemen's Magazine. Alkohol a drogy způsobovaly Poeovi intenzivní stavy deprese a ohrožovaly i jeho zaměstnání, přestože jeho přičiněním časopisy zvýšily svou prestiž. Nízký plat ho nutil hledat vedlejší příjmy svou vlastní literární tvorbou. Postupně si získával jméno v literárních kruzích jako úspěšný vypravěč. Ve svých povídkách stále více využíval prvky napětí a hororu, vyznačovaly se hlubokou psychologickou analýzou postav. Poe se kromě vlastní tvorby věnoval i literární teorii, psal eseje na téma básnických principů, metody psaní, jazykových prostředků a podobně. Poeova smrt byla hodna děl, kterým se věnoval. Zemřel za nejasných okolností. Dne 3. října 1849 byl nalezen opilý (a zřejmě i pod vlivem omamných látek) na baltimorském chodníku v blízkosti Light Street. Byl urychleně hospitalizován, ale z kómatu, do kterého následně upadl, se po celé čtyři dny neprobral. Zemřel na krvácení do mozku v ranních hodinách 7. října 1849. Pohřbu na presbyteriánském hřbitově v Baltimore se zúčastnili čtyři lidé. Náhrobní kámen, který objednal v roce 1860 básníkův bratranec Neilson Poe, se nešťastnou náhodou rozbil dřív, než mohl být umístěn na hrob.

v naší knihovně: *Dobrodružství Arthura Gordona Pyma, Havran a jiné básně, Jáma a kyvadlo a jiné povídky, Zlatý skarabeus*

Fráňa Šrámek (19. leden 1877 – 1. červenec 1952) byl český básník, prozaik, dramatik a buřič.

Narodil se v Sobotce, roku 1885 se s rodiči přestěhoval do Písku, toto město si velmi oblíbil, odehrává se v něm velká část jeho divadelních her a románů. Za svých studentských let bydlel nedaleko Putimské brány. V roce 1894 se odstěhoval do Roudnice nad Labem, kde dosáhl maturity. V roce 1903 nastoupil na jednoroční vojenskou službu, která mu byla za trest o rok prodloužena. Zde se již projevil jeho antimilitaristické postoje. V září 1904 vážně onemocněl. Po skončení vojenské služby začal studovat práva. Studia ukončil v roce 1905 a začal se věnovat literatuře. Dostal se do Prahy, kde se připojil k časopisu Nový kult, jehož vůdčí osobností byl S. K. Neumann. Redigoval časopis Práce. V roce 1905 byl dvakrát vězněn, za účast na demonstracích a pro antimilitaristickou báseň Píšou mi psaní. Za první světové války narukoval hned v srpnu 1914 na haličskou frontu.

Střet s válečnou realitou byl velmi drsný. Už v září 1914 se mu ale podařilo válečné vřavě uniknout, když byl kvůli revmatismu hospitalizován v brněnské nemocnici. V červnu 1915 ale znovu narukoval, tentokrát na frontu do Itálie a Rumunska. Onemocněl španělskou chřipkou, nemoc ovšem překonal. Roku 1946 byl jmenován národním umělcem. Zemřel 1. července 1952 ve Státním sanatoriu v Praze na Smíchově. Pohřben je ve svém rodném městě Sobotce na soboteckém hřbitově, o kterém napsal jednu ze svých nejznámějších básní Sobotecký hřbitov. Jeho tvorba byla ovlivněna impresionismem, antimilitaristickými až pacifistickými postoji. Všechna jeho díla jsou silně levicová, ovlivněná anarchismem. Jeho díla měla značný vliv na mladou generaci mezi světovými válkami. Některé jeho básně se staly revolučními písněmi proletářů.

v naší knihovně: *Kus krásného snu, Modrý a rudý, Past, Podivný nepokoj, Sláva života, Splav, Stříbrný vítr, Tělo*

Alexander Ahndoril, rodným příjmením Gustafsson (20. leden 1967) je švédský spisovatel a dramatik, autor románů a divadelních her. Jeho nejprodávanějším titulem se stal biografický román *Režisér* z roku 2006 o filmovém tvůrci Ingmaru Bergmanovi. Za tento počín mu britský deník *The Independent* udělil roku 2009 ocenění *Foreign Fiction Prize*.

Alexander Ahndoril se narodil v Upplands Väsby ve Švédsku. Vystudoval obory dějiny náboženství a filmová věda. V roce 1996 se oženil s Alexandrou Coelho Ahndorilovou, se kterou má tři dcery. Toto duo později začalo psát knihy pod jedním pseudonymem Lars Kepler. Jejich první vydaná kniha nesla název *Hypnotizér*. Tento román se stal bestsellerem, byl přeložen do 38 jazyků a později byl i zfilmován. V současné době žije Alexander trvale ve Stockholmu, hlavním městě Švédska a vlastní letní sídlo na západním pobřeží této země.

v naší knihovně: *Hypnotizér, Lazar, Lovec králíků, Paganiniho smlouva, Písečný muž, Playground, Stalker, Svědkyně ohně, Zrcadlový muž*

Robert Ervin Howard (22. leden 1906 – 11. červen 1936) byl známý americký spisovatel žánru fantasy, historických dobrodružných příběhů, hororů a westernů. Zároveň s tím je považován za jednoho ze zakladatelů podžánru fantasy – sword and sorcery (meč a magie).

Narodil se v Peasteru v Texasu jako jediný syn cestujícího venkovského lékaře Dr. Isaaca Mordecai Howarda a jeho ženy trpící tuberkulózou, Hester Jane Ervin Howard. Rody obou rodičů měly bohaté kořeny napříč americkým jihem, s různými předky od bojovníků Konfederace v občanské válce po zemědělce. Právě motivy hrdosti, ztráty a zloby později dominovaly v Howardově fikci. Autorův časný život byl tráven cestováním po texaských dobytčářských maloměstech. Rozhovory s válečnými veterány a texaskými rangery, vyprávění duchařských příběhů jeho babičkou a bývalými otroky a návštěvy starých pevností a historických míst, to vše na něj velmi zapůsobilo a stalo se jeho inspirací. Během Howardova mládí měla jeho matka velký vliv na jeho intelektuální růst. Od

mládí se zajímal o dráhu profesionálního spisovatele (podle něj se jednalo o jediný způsob obživy, který uznával za dostatečně svobodný) a svou první práci publikoval již v osmnácti letech. Jeho spisovatelská kariéra zasahovala do mnoha žánrů, ale největší slávu mu získaly až povídky o cimbeřanském barbaru Conanovi, vydávané ve slavném americkém pulpovém magazínu *Weird Tales* a jediná kniha, kterou kdy o slavném barbarovi napsal, *Conan – Hodina draka*. V těchto pracích rozvinul tajemný svět Hypeboreje – plný mýtů, magie a temných tajemství. Kromě barbara Conana napsal řadu dalších významných prací, mj. knihy o králi Kullovi, Piktovi Bran Mak Mornovi, válečníci Rudé Sonje, pirátech Cormacu Macu Artovi a Terenci Vulmeovi a o puritánu Solomonu Kaneovi. Kromě prózy psal i poezii, která se však s příliš velkou odezvou, zejména ze strany nakladatelů, nesetkala. R. E. Howard spáchal sebevraždu zastřelením, když se dozvěděl o blížící se smrti své matky.

v naší knihovně: *Almuric, Krok ze tmy, Z Divokého západu*

Stendhal, vlastním jménem Henri Marie Beyle (23. leden 1783 – 23. březen 1842) byl francouzský spisovatel, představitel kritického realismu a romantismu. Stojí na rozcestí romantismu a realismu. Základním motivem všech jeho knih je hledání lásky. Hledá krásné okamžiky štěstí a osobního uplatnění. Jeho hrdinové se marně brání společenským normám. Než pochopí, že je to zbytečné, prohrávají, podléhají společnosti, opouští ideály a začínají se také přetvářet, aby si jich okolí vážilo.

Henri Beyle se narodil v zámožné měšťácké rodině v Grenoblu a dostalo se mu dobrého vzdělání, stal se známou postavou pařížských diskuzních salonů. Již v mládí byl ovlivněn osvícenstvím a protikrálovským hnutím, jež vzešlo z vlasteneckého nadšení Velké francouzské revoluce. Jakožto

nadšený stoupenec revoluce vstoupil po studiích do armády Napoleona Bonaparteho a jako důstojník se zúčastnil tažení do Ruska. Během Restaurace prožil sedm let v Itálii, kde se stýkal s italskými bojovníky za národní sjednocení. Na příkaz rakouské policie však Itálii musel opustit. Po návratu do Francie se zapojil do bojů o novou literaturu a o romantismus a proti dvorskému klasicismu. Kritika společnosti a dychtivost po životě jsou u Stendhala nerozlučně spjaty, moc a svůdnost inteligence má sloužit citu. V románech a novelách líčí cestu ctižádostivých hrdinů od romantické iluze k cynismu a přetvářce, či marné vzpouře a smrti. Od romantiků se odlišoval tím, že se snažil o věčné a neosobní podání románové tvorby. Stendhal zemřel při jedné z častých návštěv Paříže v roce 1842, kdy jej na ulici postihla mrtvice. Byl pohřben na pařížském hřbitově Montmartre.

v naší knihovně: Armance, Červený a černý, Deník, Kartouza parmská, Lucien Leuwen, O lásce, Povídky a novely, Římské procházky, Výbor z díla, Život Henry Brularda

Virginia Woolfová (rozená Adeline Virginia Stephen) (25. leden 1882 – 28. březen 1941) byla významná anglická spisovatelka, literární kritička, esejistka, vydavatelka, filozofka a feministka. Zároveň byla členkou Bloomsbury Group, což byla skupina avantgardních umělců a intelektuálů. Některá z jejich děl jsou součástí výuky o modernismu.

Adeline Virginia Stephen (Stephenová) se narodila v Londýně a byla vychovaná spolu s několika vlastními sourozenci i sourozenci z prvního matčina manželství v typické viktoriánské rodině. Jejím kmotrem byl James Russell Lowell, americký básník a diplomat, který byl přítelem jejího otce. Již v mládí měla psychické problémy, částečně kvůli incestnímu obtěžování od svého bratra Geralda. Jelikož v tehdejší době bylo zakázáno mluvit o jakémkoliv sexuálním tématu, Virginia mlčela o svém traumatu a začala nenávidět svou fyzickou existenci a své tělo. Po matčině smrti roku 1895 se vztahy v rodině napjaly především emocionálně. Další nevlastní bratr George ji několik let psychicky tyranizoval a navíc i sexuálně zneužíval. Virginia navzdory své mlčenlivosti vše psala do deníků, které si vedla už od dětství. V roce 1904 zemřel na rakovinu i její otec Sir Leslie Stephen,

známý redaktor, literární kritik a zakladatel Dictionary of National Biography. Přestože otec podporoval její vzdělání, nikdy si s ním příliš nerozuměla, částečně i kvůli velkému věkovému rozdílu, který mezi nimi byl, a také proto, že v jejich rodině byla vždy puritánská výchova a po matčině smrti se z otce stal tyran. V roce 1906 zemřel bratr Toby, Virginia se znovu psychicky zhroutila a poprvé se také pokusila o sebevraždu. Se sestrou se po otcově smrti přestěhovaly do Bloomsbury, kde se později začala scházet skupina intelektuálů a umělců. Hovořilo se o tématech politických, filozofických, ale i o pacifismu nebo feminismu. Byla lesbické orientace. I přesto se v roce 1912 provdala za Leonarda Woolfa, člena Bloomsbury Group, kritika a autora statí o ekonomice. Leonard podporoval její spisovatelskou dráhu i revoltu vůči patriarchálnímu pojetí rodinných vztahů a postojům generace pozitivistů a realistů. Ve dvacátých letech ji silně ovlivnil vztah se spisovatelkou Vitou Sackville-Westovou. Jejich vztah se všobecně považuje za romantický i sexuální, jak je vidno z korespondence, kterou si tyto dvě ženy vyměňovaly. I když byly obě spisovatelky provdané za muže, popsaly svůj vztah jako sapfický – termín odvozen od lesbické básnířky Sapphó. Jejich vztah inspiroval Woolfovou k napsání jednoho ze svých nejznámějších děl, románu Orlando, jejíž hlavní postava byla založena právě na Sackville-Westové. Woolfová se zabývala rozborem vlastního chování, ovlivněného dětstvím, na základě psychoanalýzy Sigmunda Freuda. Několikrát byla hospitalizována v psychiatrické léčebně, ale ani přes snahu lékařů a trpělivost manžela nedokázala překonat své zhoršující se depresivní stavy. V roce 1941 přišla neobyčejně silná duševní krize, Virginia Woolfová trpěla hlubokými depresemi. Kolem zuřila druhá světová válka a jelikož se s manželem (Židem) účastnili protifašistického odboje, tušila, co by ji čekalo, kdyby Velká Británie válku prohrála nebo kdyby byli zatčeni. Vzhledem k neúnosné situaci dne 28. března 1941 spáchala sebevraždu utopením v řece Ouse blízko svého venkovského domu v Rodmellu, ačkoli bitva o Británii skončila oficiálně již 31. října 1940.

v naší knihovně: Smyčkový kvartet

Charles Lutwidge Dodgson (27. leden 1832 – 14. leden 1898), známý pod pseudonymem **Lewis Carroll**,

byl anglický spisovatel, matematik, logik, učenec, anglikánský diakon a fotograf.

Rodina Dodgsonů pocházela převážně ze severní Anglie a částečně z Irska. Předkové Charlese Dodgsona byli většinou lidé konzervativní a činní v anglikánské církvi nebo v armádě. Jeho pradědeček Charles Dodgson byl anglikánským biskupem. Dědeček, rovněž Charles, byl důstojníkem a zahynul v roce 1803, když jeho dva synové byli ještě malé děti. Starší z těchto synů – opět Charles Dodgson – byl Carrollův otec. Navrátil se k druhé rodinné profesi a stal se duchovním. V roce 1827 se oženil se svou sestřenicí a uchýlil se do ústraní jako venkovský kněz. K anglikánské církvi se snažil vést i své děti. Mladý Charles si ale k otcovým hodnotám a celé anglikánské církvi vytvořil rozporuplný vztah. Mladý Dodgson se narodil na malé faře v Daresbury v hrabství Cheshire jako nejstarší chlapec a zároveň už třetí dítě. Následovalo osm dalších dětí; všechny (sedm dívek

a čtyři chlapci) přežily až do dospělosti. Když bylo Charlesovi jedenáct let, přestěhoval se spolu se svou rodinou do vesnice Croft-on-Tees v hrabství Yorkshire, kam byl jeho otec přeložen. Během raného období jeho života vzdělávali rodiče Charlese doma. Jeho „čtenářský deník“, který rodina uchovala, vypovídá o předčasně rozvinutém intelektu – v sedmi letech přečetl Bunyanovu Poutníkovu cestu z tohoto světa do světa budoucího. Stejně jako jeho sourozenci trpěl koktavostí, která často ovlivňovala jeho společenský život. Ve dvanácti letech byl poslán na malou soukromou školu poblíž Richmondu, v roce 1845 přešel na Rugby School. Rugby School opustil koncem roku 1849, poté následuje určitá přestávka. Nikdo ale pořádně neví, co během této doby vlastně dělal. Po této přestávce šel v lednu 1851 do Oxfordu na stejnou kolej, kterou navštěvoval jeho otec – Christ Church. Po pouhých dvou dnech v Oxfordu musel jet zase zpátky – jeho matka ve čtyřiceti sedmi letech zemřela na „zápal mozku“, což byla pravděpodobně meningitida nebo mrtvice. Na začátku jeho akademické dráhy se střídaly nadšené naděje a neodolatelné zábavy. Ne vždy pracoval tvrdě, ale byl neobyčejně nadaný a úspěchů dosahoval snadno. Jeho matematický talent mu nakonec zajistil místo učitele na Christ Church. I když byla tato práce dobře placená, Dodgsona nudila. Mnoho jeho žáků bylo starších a bohatších než on a málokoho z nich studium zajímalo. I přes své počáteční znechucení ale Dodgson v různých funkcích na Christ Church zůstal až do své smrti. Zemřel 14. ledna 1898 na zápal plic po chřipce v domě své sestry v Guildfordu, kde je i pohřben.

Alenka v říši divů (též známá jako Alenka v kraji divů a Alenčina dobrodružství v podzemní říši) je dílo anglického matematika a logika Lewise Carrola, který je údajně napsal pro malou holčičku Alici Liddellovou.

Hlavní postavou je neustále ohromená Alenka, v bezděčných reakcích na imaginativní svět plný podivuhodností. Tvrdohlavá dívka s rázným řešením fantazijních zápletek, způsobených obyvateli říše divů. Zjevně ochotná a přívětivá, ale i neústupná až tvrdošíjná, přitom stále dětsky sympatická. Carroll logicky svazuje absurdum světa v celé šíři, líčená přirozenost i znalost dětského chování zaručily dílu světové uznání a přerod v klasiku.

v naší knihovně: *Alenka v krajině divů a za zrcadlem*

Anton Pavlovič Čechov (29. leden 1860 – 15. červenec 1904) byl ruský dramatik a prozaik.

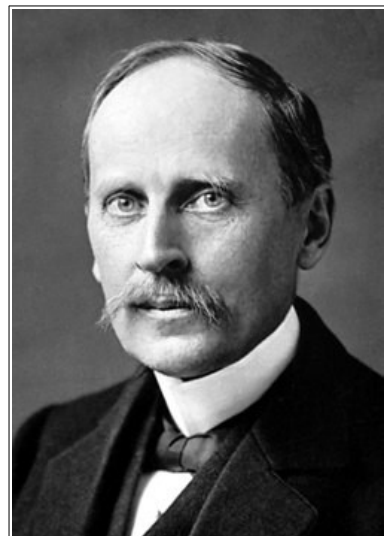
Čechovův otec Pavel Jegorovič pocházel z Voroněžské gubernie. Do Taganrogu přišel v roce 1844 a zprvu pracoval jako kupecký příručí. Roku 1853 se oženil s Jevgenií Jakovlevnou Morozovovou; o tři roky později se osamostatnil a otevřel si krám se smíšeným zbožím. Čechovovi měli sedm dětí: Alexandra, Nikolaje, Antona, Ivana, Michaila, Marii a Annu, která zemřela ve věku dvou let. Všichni sourozenci nastoupili uměleckou, pedagogickou nebo právní kariéru. Anton Pavlovič byl v rodině třetí nejstarší. V letech 1868 až 1879 navštěvoval gymnázium v Taganrogu. Studium nebylo příliš úspěšné, Čechov během něj dvakrát propadl: ve 3. třídě z aritmetiky a zeměpisu, v 5. z řečtiny. Roku 1876 Čechovův otec zbankrotoval a uprchl do Moskvy, kam ho postupně následovala celá rodina

až na Antona Pavloviče a jeho bratra Ivana, kteří vyjednávali s věřiteli a dokončovali taganrožské gymnázium. Po maturitě roku 1879 odjel Čechov za rodiči do Moskvy, kde na Lomonosovově univerzitě vystudoval medicínu. Už za studia se u něj projeví příznaky tuberkulózy. Pak pracoval jako lékař, ovšem od roku 1886 už jen příležitostně a takřka výhradně pro chudou klientelu. Aby si na studiích přivydělal, přispíval od roku 1879 do humoristických časopisů, nejčastěji pod pseudonymem Antoša Čechonte. Psal krátké humoristické povídky či žertovné miniatury, do roku 1886 jich vytvořil kolem šesti set. Od roku 1882 psal také pro petrohradské noviny. Zhruba v roce 1886 začíná nová etapa Čechovovy tvorby, kdy píše prózy s hlubším psychologickým dosahem a ne už výhradně satirické jako dosud. To našlo ohlas v udělení Puškinovy prémie Akademií věd roku 1888. Už nemocný v roce 1890 podnikl tříměsíční cestu na Sibiř, aby psal o nucených pracích na vězeňském ostrově Sachalin. Jeho zpráva z cesty popisuje otřesný život vyhnanců v carské říši. Rok nato navštívil Rakousko-Uhersko, Itálii a Francii. V březnu 1892 zakoupil na radu lékařů usedlost na venkově, v Melichově 70 km jižně od Moskvy. Dnes je zde Čechovovo muzeum. V roce 1894 Čechov opět navštívil Evropu, tentokrát v doprovodu přítele, novináře Alexeje Sergejeviče Suvorina. Roku 1897 se opět projeví jeho zdravotní potíže: v březnu musel být hospitalizován v Moskvě. Při této příležitosti ho navštívil Lev Nikolajevič Tolstoj. Lékaři Čechovi doporučili pravidelný pobyt na Krymu. V roce 1898 se spisovatel rozhodl, že se zde usadí natrvalo. Architekt Lev Šepovalov mu v Jaltě postavil dům, později nazvaný Bílá vila. Čechov se do něj spolu se sestrou a matkou nastěhoval v září 1899. Také zde je muzeum připomínající spisovatele. Roku 1900 jmenovali Čechova čestným členem Ruské akademie věd v oblasti literatury. Dva roky nato se však spisovatel členství vzdal; vyjádřil tím protest proti vyloučení Maxima Gorkého z této instituce. Čechov prožil několik milostných vztahů. Po ukončení školy požádal o ruku Židovku Duňu Efrosovou, její rodiče však ke sňatku nedali souhlas. Ani přátelství s Liljou Markovou neskončilo manželstvím. Komplikovaný poměr s Likou Mizinovovou byl jedním z popudů jeho cesty na Sachalin. Definitivně skončil až v roce 1894. Roku 1901 se Čechov oženil s Olgou Knipperovou. Poznal ji jako herečku Moskevského uměleckého akademického divadla, kde vystupovala v titulních rolích jeho her. V létě 1904 odjel spolu s manželkou do německých lázní Badenweiler, kde spoléhal na pomoc vyhlášeného lékaře MUDr. Ewalda. Ani ten mu však nemohl pomoci, v noci na 15. červenec v hotelu Sommer zemřel. Jeho pozůstatky byly převezeny vlakem do Moskvy, kde je i pohřben.

Anton Pavlovič Čechov vytvořil tzv. lyrické drama, děj neprobíhá v reálném životě, ale v citovém životě, tj. jeho hrdinové prožívají vnitřní drama. Ve svých dílech (mluvíme-li pouze o dramatech) se pohybuje na rovině komiky a hořké tragédie nebo naopak. Nejistota v jasném určení žánru je pro něj typickým jevem. Přesto všechno jsou Čechovova dramata divadelním zprostředkováním skutečného života lidí v pobařeném, komickém světle, což ovšem nevylučuje obsaženou vnitřní tragičnost, která věrně zobrazuje lidský život v jeho celkové spletnosti. Ve svých dílech často naráží na problematiku tzv. zbytečných lidí. Ruská pravoslavná církev přišla v roce 2016 s požadavkem, aby některá díla A. P. Čechova byla vyloučena ze školních osnov, protože dle mínění církevních hodnostářů propagují volnou lásku.

v naší knihovně: *Dramata, Humoresky, Melancholický dekameron, Můj život, Nudná historie, O lásce, Povídky, Tiché diagnózy, Tisíc a jedna vášeň, Vykřičník*

Romain Rolland [rolan] (29. leden 1866 – 30. prosinec 1944) byl francouzský prozaik, dramatik, hudební historik a literární kritik, nositel Nobelovy ceny za literaturu z roku 1915.

Romain Rolland se narodil roku 1866 v burgundském městečku Clamecy v rodině notáře. Protože již v chlapeckém věku projevoval veliké nadání, rozhodla se roku 1880 jeho rodina (zvláště na nátlak matky) přestěhovat se do Paříže, aby mohl získat co nejlepší vzdělání. Nejprve studoval na Lyceu Ludvíka Velikého. V roce 1886 se mu napotřetí podařilo udělat přijímací zkoušky na elitní školu École normale supérieure, kde až do roku 1889 studoval historii, zeměpis, filosofii a literaturu. Pak pokračoval ve studiu dva roky v Římě na École française de Rome, kde sbíral materiál pro svou dizertaci o počátcích opery v Evropě. Po návratu do Paříže učil dějiny umění na Lyceu Jindřicha IV. Od roku 1895 byl profesorem dějin umění na École normale supérieure. Roku 1904 prošla škola reformou a jedna její část byla integrována do Sorbonny. Rolland zde jako docent přednášel dějiny hudby. Současně byl hudebním kritikem; roku 1899 se stal hudebním

referentem La Revue de Paris, v roce 1901 spoluzakládal Revue d'Histoire et de Critique Musicale a psal muzikologické monografie. Od roku 1912 přestal učit a věnoval se výhradně umělecké činnosti. Kromě prozaických prací je Rolland autorem celé řady životopisů významných světových osobností a také mnoha divadelních her určených pro tzv. lidové divadlo. V tvorbě divadla pro nejširší lidové vrstvy, které by jim zprostředkovalo hluboké mravní ideály, viděl Rolland možnost povznesení lidstva. Rolland byl dvakrát ženatý. Roku 1892 si vzal dceru archeologa Michala Bréala. Manželství zůstalo bezdětné a v roce 1901 bylo rozvedeno. Druhou Rollandovou manželkou byla od roku 1934 překladatelka jeho knih Marie Pavlovna Kudaševa. Romain Rolland zemřel roku 1944 v Burgundsku, ve městečku Vézelay poblíž svého rodiště.

v naší knihovně: *Dobry člověk ještě žije, Hudebníkova cesta do minulosti, Jan Kryštof, Okouzlená duše, Petr a Lucie, Život Beethovenův*

Regionální výročí – leden

Rudolf Kiefner – autor odborných publikací, vlastivědný pracovník, vysídlenec
05.03.1934 (Horšovský Týn) – 01.01.1993 (Felsburg u Kasselu, Německo)

místa působení: Poběžovice, Horšovský Týn, Kassel (Německo)

Narodil se v Horšovském Týně na Velkém předměstí v č. 10. Mládí prožil v Poběžovicích. V roce 1946 byla rodina odsunuta a žila pak v Německu v okrese Melsungen. V Kasselu se vyučil prodavačem a absolvoval kupeckou školu. Roku 1965 mu byla za národopisnou činnost udělena Medaile Adalberta Stiftera a v roce 1981 Sudetoněmecká cena za národopisnou činnost. Roku 1960 byl zvolen důvěrníkem za město Ronsperg (Poběžovice) ve Svazu rodáků. V roce 1981 byl zvolen do čela horšovskotýnského Heimatkreis. Sestavil a vydal několik knih dokumentů, vzpomínek i odborných statí o životě v někdejší Horšovském Týně.

prof. Jan Pavel Wartha – jazykovědec, profesor filozofie, překladatel, orientalista
01.01.1714 (Srby) – 24.12.1793 (Kremsmünster, Rakousko)

místa působení: Horšovský Týn, Klatovy, Kremsmünster (Rakousko)

Ze syna obecního kováře se postupně stal magistrem, doktorem a profesorem filozofie. Už při studiích na klatovském gymnáziu projevoval zájem o humanitní vědy a jazyky. Ve studiu pokračoval na vysoké škole v Praze. Zajímal se hlavně o orientální jazyky a získal brzy věhlas jako tlumočnick z těchto řečí. Z evropských jazyků mimo češtiny a němčiny ovládal i italštinu, francouzštinu a španělštinu. Od roku 1744 až do své smrti působil jako profesor řečtiny a hebrejštiny na gymnáziu benediktinského kláštera v rakouské Křemži. Autor hebrejské a řecké gramatiky, zpracoval sedmidílný katalog benediktinské klášterní knihovny. Je pohřben v křemžském farním kostele.

Jan IV. z Dražic – biskup, kněz, mecenáš
? – 05.01.1343 (Praha)

místa působení: Praha, Avignon (Francie), Horšovský Týn

Synovec biskupa Jana III. z Dražic se stal biskupem v roce 1301 a zastával tento úřad do smrti. Byl předposledním pražským biskupem. Po dlouholetém pobytu na papežském dvoře v Avignonu, kde se obhajoval z nařčení, že podporuje kacírské hnutí, se vrátil v roce 1329 s bohatou kulturní inspirací počínajícího humanismu. Stal se významným mecenášem umění, významným stavebníkem. Zřejmě provedl formální vysazení města Horšovský Týn a opatřil ho základními právy. Zavedl pořádek do církevní i světské správy celého panství zřízením úřadu arcijáhna a hradního purkrabího.

Karel Herbert Storch – architekt, vysokoškolský pedagog, autor odborných publikací
30.04.1906 (Horšovský Týn) – 05.01.1973 (Praha)

místa působení: Praha

Profesor průmyslové školy a ČVUT v Praze. Spolu s manželkou Zorou (roz. Myslivečkovou) projektoval vily, vnitřní zařízení i tovární budovy. Je autorem řady učebnic a vysokoškolských skript, z nichž nejvíce ceněn byl slovník Odborná němčina pro architektky. Vydal i řadu vědeckých studií, které vycházely v časopisech Stavba, Pozemní stavby nebo Architektura v ČSR. Publikoval též v zahraničních odborných časopisech, a to v němčině, angličtině a francouzštině.

Heřman Menza – malíř, kulturní pracovník, dudák, ředitel osvětové besedy
12.11.1926 (Kdyně) – 05.01.1975 (Osvračín)

místa působení: Horšovský Týn, Holýšov, Osvračín

Akademický malíř. Působil v Okresním domě osvěty v Horšovském Týně a jako kulturní pracovník v Holýšově. Autorem nástěnných fresek. Na nádvoří holýšovské továrny SVA vytvořil fresku znázorňující exekuci mladých italských vězňů, kteří byli popraveni koncem 2. světové války (na jaře 1945). Další freska je na základní škole ve Staňkově – u bývalého pivovaru. Pro osvračínské občany vytvořil fresku na místním hřbitově v urnovém háji. Na osvračínském hřbitově je též pochován.

Josef Dobrovský – historik, jazykovědec, spisovatel, kněz, teolog, osvícenec
17.08.1753 (Ďarmoty, Maďarsko) – 06.01.1829 (Brno)

místa působení: Horšovský Týn, Domažlice, Chudenice, Klatovy

Filolog (bohemista, slavista, orientalista), kněz, politický, kulturní, literární a církevní historik, publicista, kritik a teolog. Zakladatel slavistiky a propagátor slovanské sounáležitosti. Jeho otec, Jakub Doubravský, byl původně rolník. Jako čtyřicetiletý vdovec se z nouze nechal naverbovat na vojnu. Jako dragoun byl posádkou v uherských Ďarmotech, kde se oženil s Magdalenou Wannerovou. Josef se narodil, když otcí bylo 52 let, matce nebylo ani dvacet. Změna jeho rodinného jména byla způsobena nesprávným zápisem do matriky. Mládí prožil v Horšovském Týně, kam se rodiče přestěhovali krátce po jeho narození. (V roce 1755 se mu zde narodil bratr Matěj, který se později vyučil řemenářem a odstěhoval se do Prahy, kde se oženil a v roce 1826 zemřel.) V Horšovském Týně vyrůstal v německém prostředí a chodil do německé školy. Nejprve studoval na gymnáziu v Německém Brodě, později v Klatovech. Když jeho otec v roce 1764 zemřel, matka se provdala ani ne za čtvrt roku za Valentina Steinbacha, vysloužilého vojáka a perníkářského mistra. Dobrovský pokračoval ve studiích v Praze na filozofii a poté na teologii. Jedenáct let byl domácím učitelem v hraběcí rodině Nosticů. Tehdy už nastupoval na dráhu vědce. Do Horšovského Týna se vrátil na delší pobyt v roce 1795, kdy u něj poprvé došlo k poruše psychické rovnováhy. Později často pobýval v Chudenicích a tehdy se seznámil s Chody. Několikrát navštívil i Domažlice. Roku 1823 se setkal v Mariánských Lázních s J. W. Goethem.

Karl Liebscher – ředitel měšťanské školy, učitel, autor odborných publikací, historik
12.01.1843 (Luhov) – 12.02.1928 (Horšovský Týn)

místa působení: Horšovský Týn, Stod, Rokycany

Narodil se v selské rodině v Luhově u Stříbra. Školu navštěvoval ve Stříbře a pokračoval na reálce v Rakovníku a Plzni. Vedle němčiny ovládal i český jazyk. Ze studií na pražské technice musel po druhém roce z existenčních důvodů odejít. Složil učitelské zkoušky v Praze a učil na Rokycansku, přímo v Rokycanech a poté působil na německé škole ve Stodě. Od roku 1870 působil v Horšovském Týně, kde se stal roku 1884 ředitelem právě založené měšťanské školy, o kterou se velmi zasloužil. Vedle bohaté veřejné, kulturní a publicistické práce působil jako pedagog až do roku 1909. Autor publikace *Der politische Amtbezirk Bischofteinitz*, která podává ucelený zeměpisný, etnografický i historický popis regionu a je dosud základním pramenem při zkoumání minulosti Horšovskotýnska. Třetí vydání této publikace vyšlo v roce 1913. Žil a zemřel na Velkém předměstí č. 43 a je pochován na místním hřbitově.

Ferdinand Josef Trauttmansdorff – místodržitel, zemský rada, ministr, diplomat, šlechtic
12.01.1749 (Vídeň) – 27.08.1827 (Vídeň)

místa působení: Horšovský Týn, Belgie, Rakousko

Říšský kníže a majitel horšovskotýnského panství. Byl zemským radou, od roku 1787 ministrem a předsedou gubernia v Nizozemí. Narodil se v roce 1749, vystudoval práva a vstoupil do diplomatických služeb. Účastnil se vyslání mladé kněžny Marie Antoinetty do Paříže, kde se stala ženou budoucího francouzského krále Ludvíka XVI. Poté plnil další diplomatické povinnosti ve službách Marie Terezie a Josefa II. Ten vyslal Ferdinanda v roce 1787 do Bruselu, aby vykonával funkci místodržitele v rakouském Nizozemí. V bouřlivých letech na přelomu 18. a 19. století (za napoleonských válek) vedl rakouskou zahraniční politiku. Získal Řád zlatého rouna a v roce 1805 byl povýšen do knížecího stavu s dědičným právem tohoto titulu pro prvorozeného syna. V roce 1808 přenechal rakouskou diplomacii knížeti Metternichovi, ale přízeň císaře Františka si udržel i nadále jako nejvyšší hofmistr. Při pobytu na zámku v Horšovském Týně napsal své paměti.

Jindřich Scribonius z Horšova – teolog, administrátor, autor latinských veršů

1510 (Horšovský Týn) – 13.01.1586 (Praha)

místa působení: Praha

Pocházel z přísně katolické rodiny Píškových (své původní příjmení Píšek si přeložil do latiny – Scribonius), studoval na univerzitě v Lipsku, kde se stal roku 1529 bakalářem. Roku 1538 získal magisterskou hodnost, mezitím učil, pravděpodobně v Plzni. Ve čtyřicátých letech studoval v Itálii a získal tam doktorát obojího práva. Později působil na škole pasovského biskupství. Poté se věnoval kněžské dráze. V letech 1556-1561 byl administrátorem pražského arcibiskupství, měl podíl na uvedení jezuitského řádu do Prahy. Roku 1562 získal spolu s bratrem Matějem od císaře Ferdinanda I. erb a přídomek z Horšova. Svou autoritou, která se projevovala v církevní správě a kulturní politice, měl v pražské kapitule vedoucí postavení až do smrti. Autor českých i latinských spisů. Některá díla má ve svém fondu SVK Plzeň.

Josef Steinbach – vzpěrač, kulturista, atlet, mistr světa, sportovec, hostinský

21.03.1879 (Horšov) – 15.01.1937 (Vídeň)

místa působení: Horšov, Horšovský Týn, Athény, Vídeň

Josef Steinbach je rodákem z Horšova, do školy chodil v Horšovském Týně, kde začal také sportovat. Svůj talent ale nemohl v tak malém městě uplatnit, a tak odešel do Vídně, kde byly v té době nejlepší podmínky. Věnoval se těžké atletice (dnes vzpírání a kulturistika), ve které úspěšně reprezentoval Rakousko-Uhersko. Několikanásobný mistr světa ve vzpírání. V občanském životě pracoval jako hostinský.

Jan Fridrich – vlastivědný badatel, regionalista, železničář, autor odborných publikací

07.04.1915 (Rokycany) – 17.01.1988 (Plzeň)

místa působení: Horšovský Týn

Regionální historik a vlastivědec, povoláním železničář. Věnoval se studiu dějin komunikací na Stříbrsku a Plzeňsku a sociálních dějin 16. až 17. století. Odborně publikoval – je autorem 13 studií o historii Horšovského Týna. Přestože nebyl profesionálním historikem, dosáhl velmi vysoké odborné úrovně a významně přispěl k objasnění nejstarších dějin města a panství do poloviny 19. století.

František Scherer – malíř

17.01.1788 (Horšovský Týn) – 06.03.1865 (Praha)

místa působení: Praha

Malíř působící zejména v Praze. Na doporučení Goetha pracoval též v Německu. Roku 1825 se vrátil do vlasti. V Klatovech roku 1833 maloval obraz Nejsvětější Trojice pro hlavní oltář kostela sv. Václava v Žinkovech.

Antonín Kondrys – kronikář, novinář, odborný publicista

18.01.1947 (Pleš)

místa působení: Horšovský Týn, Domažlice

Pracoval v OKS Domažlice a jako redaktor regionálního týdeníku Domažlicko. Od roku 1999 je kronikářem města Horšovský Týn. Zajímá se o genealogii a dějiny, publikuje.

Adolf Timotheus Ohnrich – odbojář, politický vězeň, antifašista, četník

20.01.1877 (Žacléř) – 22.05.1948

místa působení: Horšovský Týn, Dachau (Německo)

Již během 30. let patřil k politicky aktivním antifašistům. Pocházel ze Žacléře, působil v četnickém sboru. Sloužil v Horšovském Týně, kam se s rodinou přestěhoval. Po úraze byl ve 20. letech penzionován a mohl se věnovat politické činnosti. Od roku 1926 byl tajemníkem sekce malorolníků v Sociálně-demokratické straně. Za ni také kandidoval na společné kandidátce demokratických stran ve volbách v roce 1938. Během mnichovské krize mu poslanec Wenzel Jaksch zprostředkoval možnost emigrace do Londýna. Ohnrich ale tuto možnost odmítl, krátce po obsazení Horšovského Týna tak byl zatčen a uvězněn v koncentračním táboře Dachau. Odtud se vrátil s podlomeným zdravím. V roce 1944 byl znovu zatčen a vyslýchán na úřadovně gestapa v Karlových Varech. I toto zatčení přežil a nepřestal v odbojové činnosti, kde byl napojen na odbojovou skupinu Niva. Bezprostředně po osvobození města americkými jednotkami nastoupil jako velitel četnické stanice. Poválečný režim se k němu ale nezachoval dobře. Byl zbaven své

funkce a teprve po intervencích na ministerstvu vnitra nebyl zahrnut do odsunu německého obyvatelstva. Únorový komunistický puč mu přinesl další osobní problémy, zejména když byla znovu otevřena otázka uznání jeho československého občanství. Tyto osobní útoky spolu s podlomeným zdravím byly hlavní příčinou jeho smrti v květnu roku 1948.

Jiří Ferus – kazatel, spisovatel, jezuita
1585 (Horšovský Týn) – 21.01.1655 (Březnice)

místa působení: Horšovský Týn, Plzeň, Březnice

Jezuitský kazatel, knihovník a spisovatel, syn plzeňského historika Šimona Plachého z Třebnice. Od roku 1602 byl členem Tovaryšstva Ježíšova, počínaje rokem 1616 vyučoval filozofii v pražské jezuitské koleji v Klementinu a působil zde od roku 1620 i jako kazatel v kolejním kostele sv. Salvátora. V řádu přijal latinské jméno Ferus („divoký, strašný“), významem opačné k jeho původnímu českému příjmení. Stal se správcem klementinské jezuitské tiskárny a od roku 1623 i knihovny, kterou využíval hlavně ke studiu domácích dějin. Vynikl jako plamenný kazatel a zapálený protireformační aktivista, doporučoval provádět rekatolizaci „kacířského národa“ po dobrém i po zlém. Projevem jeho horlivé iniciativy bylo sejmutí kalicha a sochy krále Jiřího z Poděbrad z průčelí Týnského chrámu na Staroměstském náměstí, což provedl osobně se svými studenty již 17. ledna 1623. Neutuchajícím nadšením jsou prosyceny i jeho nábožensko-agitační spisy, jichž sestavil na základě zahraničních předloh asi padesát. Od roku 1630 vydával životopisy světců s rytinami Karla Škréty, k nejzajímavějším patří Život blahoslavené Anyžky Panny, řádu sv. Kláry (Praha 1666). Vydal také rozsáhlý spis Mappa katolická (1630), sledující postup christianizace a obrácení národů celého světa na římskokatolickou církev. Unavený a vyčerpaný Ferus se posléze uchýlil do podbrdské Březnice, kde řídil stavbu jezuitské koleje, a zde byl i pohřben. Kniha Žili v Horšovském Týně uvádí jako datum úmrtí 21. ledna 1659.

Stanislav Gryc – archivář, odborný publicista, učitel
21.01.1928 (Bratislava) – 06.11.2015

místa působení: Horšovský Týn

Narodil se v rodině státního zaměstnance působícího tehdy v Bratislavě. V jeho raném dětství se rodina vrátila zpět do Domažlic, kde získal základní a středoškolské vzdělání. Poté absolvoval Pedagogickou fakultu v Plzni. Po kratším působení na základních školách domažlického okresu mu nemoc znemožnila věnovat se učitelskému povolání. V roce 1967 nastoupil do Okresního archivu v Horšovském Týně, kde pracoval až do odchodu do důchodu. Zejména se specializoval na regionální historii, publikoval odborné práce ve sbornících i místním tisku. Spoluautor knih Žili v Horšovském Týně a Paměť domů.

Josefina Trauttmansdorffová – kněžna, šlechtična
22.01.1849 (Jemnice) – 14.07.1923 (Drážďany)

místa působení: Horšovský Týn

Manželka Karla Ferdinanda Trauttmansdorffa. Pocházela z jihomoravské rodiny „de Pallavicini“. Stala se dvorní dámou císařovny Alžběty ve Vídni, kde se seznámila s Karlem Ferdinandem a roku 1869 se za něj provdala. Poté přesídlila do Horšovského Týna. Za jejího života probíhala rozsáhlá přestavba zámku pod vedením architekta Karla Schulze. Josefina dbala, aby byly zachovány a citlivě opraveny dochované památky. Věnovala velkou péči poutnímu kostelu sv. Anny a klášteru ve městě. Dala opravit cennou Křížovou cestu a řadu dalších plastik. Za 1. světové války dala zřídit „Armenhaus – Dům chudých“ ve Hřbitovní ulici a v roce 1918, ještě za války, byl jejím nákladem zřízen a otevřen „Waisenhaus“ – sirotčinec v barokním zámečku v Nové Vsi. Po úmrtí manžela (1921) žila u své dcery Marie Anny von Sachsen Coburg-Gotha v Drážďanech, kde také zemřela. Pochována byla do rodinné hrobky u sv. Anny.

Anna Ježková – ředitelka hudební školy, učitelka hudby
26.01.1917 (Staňkov) – 21.04.2008 (Staňkov)

místa působení: Horšovský Týn, Holýšov, Domažlice, Staňkov, Kdyně, Klatovy

Ředitelka první hudební školy v Horšovském Týně v letech 1950-1954. Absolvovala plzeňskou obchodní školu a Městskou hudební školu Bedřicha Smetany. Zřídila si vlastní hudební školu ve Staňkově, umělecky činná byla i v Domažlicích, Kdyni, Holýšově a Klatovech.

Bedřich Bernard Werner – kreslíř, rytec, kartograf, voják, důstojník
28.01.1690 (Topola u Kamieńce Ząbkowického, Polsko) – 20.01.1776 (Vratislav, Polsko)

místa působení: Vratislav, Horšovský Týn, Klenčí pod Čerchovem, Staňkov

Kreslíř pruské královské pečoty, po studiu vojenského inženýrství obdržel hodnost poručíka. Pořizoval kresby středoevropských měst a církevních objektů, např. z jeho cest mezi roky 1709 až 1715 po Slezsku, Sasku, Rakousku, Čechách či Uhrách pochází soubor skic s více než 400 kresbami. V regionu proslul svým souborem perokreseb s vedutami českých měst, klášterů, hradů a zámků z doby kolem roku 1730. Z lokalit dnešního okresu Domažlice zobrazil Horšovský Týn, Klenčí a Staňkov.

Miroslav Vejlupek – spisovatel, ředitel osvětové besedy
29.01.1952 (Domažlice)

místa působení: Horšovský Týn

Absolvent Odborného učiliště Českého svazu spotřebních družstev (1972) a Střední knihovnické školy v Praze (1977). Po střední škole pracoval jako vnitropodnikový inspektor odborného výcviku učňů. Od roku 1975 působil několik let jako ředitel osvětové besedy v Horšovském Týně. Byl členem Střediska západočeských spisovatelů, v současné době je členem kulturního sdružení Prácheňský syndikát V_ART Horažďovice – Písek. Zeť regionálního historika Jana Pospíšila. Manželka tragicky zahynula v roce 1981. Autor knihy Chlapi se nebojí (1979), Hlava plná mozolů (1981), Vyvěřeliny (1998), sbírky povídek Nemocný život (1999). Publikoval časopisecky i v elektronicky vydávaných časopisech na internetu.

František März – ředitel měšťanské školy, učitel, autor odborných publikací, historik
01.08.1928 (Kdyně) – 30.01.2009 (Kdyně)

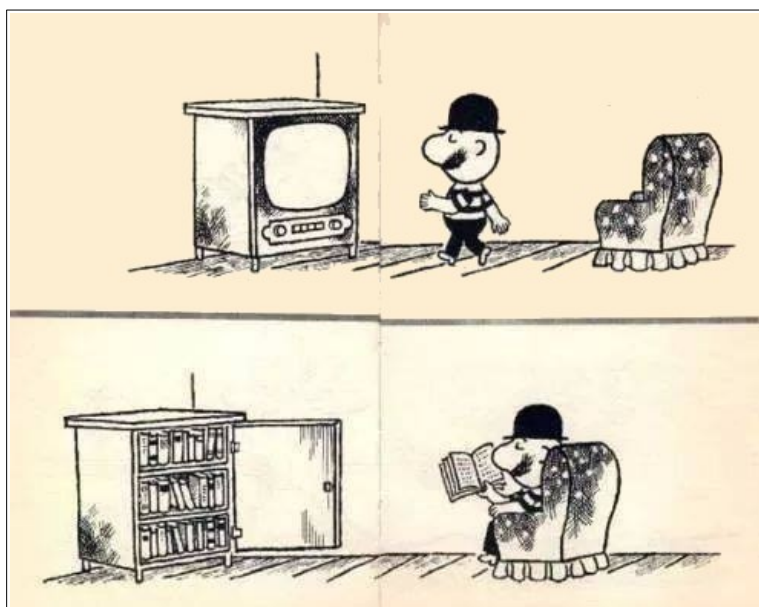
místa působení: Domažlice, Kdyně, Horšovský Týn

Narodil se v řemeslnické rodině. Otec byl krejčí, matka švadlena. Hudebně se vzdělával u místního učitele, houslisty a violisty Karla Jelínka (1912-1994), později v Klatovech. Po vykonání státní zkoušky působil do roku 1954 v orchestru v Mariánských Lázních. Byl učitelem hudební školy v Domažlicích a od roku 1959 do roku 1963 prvním ředitelem samostatné LŠU ve Kdyni. V roce 1963 nastoupil jako ředitel do LŠU v Horšovském Týně, kde působil jako ředitel až do odchodu do důchodu v roce 1989 a poté ještě tři roky jako pedagog. Poté se vrátil do Kdyněské hudební školy, kde od roku 1993 učil až do roku 2007.

Kalendárium událostí leden

01.01.1850 – Vznik politického okresu Horšovský Týn a otevření okresního hejtmanství

Na základě císařského nařízení vztahujícího se k nové organizaci veřejné správy vznikl dne 1. ledna roku 1850 horšovskotýnský politický okres. V Horšovském Týně bylo zřízeno okresní hejtmanství, v jehož čele stanul úředník s právníkem vzděláním a titulem okresní hejtman. Největšími městy okresu se staly Horšovský Týn, Pobežovice, Hostouň a Bělá nad Radbuzou.

Knižní výzva 2023

Městská knihovna Horšovský Týn pro vás připravila 4. ročník Knižní výzvy. Vaším úkolem bude v roce 2023 přečíst 15 knih podle zadaných kritérií. Nejedná se o soutěž. Účastnit se může každý registrovaný čtenář Městské knihovny Horšovský Týn starší 15 let. Formulář pro plnění výzvy dostane v knihovně. Akce trvá do konce roku 2023. Pro splnění každého kritéria musí být přečtena 1 kniha. Pokud některá kniha splňuje více kritérií, je započítána pouze jednou. Všichni, kteří výzvu splní, budou odměněni v lednu 2024. Těšíme se na vaši účast.

- 1) Dílo od autora klasické literatury (sestry Brontëovy, Karel Čapek, Anton Pavlovič Čechov, Arthur Conan Doyle, Alexandre Dumas, Ernest Hemingway, bratři Mrštíkové, Božena Němcová, Jan Neruda, George Orwell, Karel Poláček, Erich Maria Remarque)*
- 2) Poezie nebo divadelní hra*
- 3) Kniha, která má v názvu zeměpisné jméno (název řeky, města, hory, ...)*
- 4) Kniha vydaná v ČR v roce 2022*
- 5) Kniha, kterou vám vybere knihovnice*
- 6) Kniha od nežijícího českého autora*
- 7) Kniha, která má méně než 200 stran*
- 8) Životopis (biografie, autobiografie)*
- 9) Kniha povídek*
- 10) Kniha, jejíž název neobsahuje písmeno E*
- 11) Kniha, která má na obalu ženu*
- 12) Kniha, která má v názvu zájmeno*
- 13) Kniha od české autorky*
- 14) Kniha od polského nebo německého autora*
- 15) Brožovaná kniha*

dětská Knižní výzva 2023

Městská knihovna Horšovský Týn pro vás připravila 4. ročník Knižní výzvy. Vaším úkolem bude v roce 2023 přečíst 10 knih podle zadaných kritérií. Nejedná se o soutěž. Účastnit se může každý registrovaný čtenář Městské knihovny Horšovský Týn mladší 15 let. Formulář pro plnění výzvy dostane v knihovně. Akce trvá do konce roku 2023. Pro splnění každého kritéria musí být přečtena 1 kniha. Pokud některá kniha splňuje více kritérií, je započítána pouze jednou. Všichni, kteří výzvu splní, budou odměněni v lednu 2024. Těšíme se na vaši účast.

- 1) Kniha z naučné literatury
- 2) Kniha, která má více než 80 stran
- 3) Kniha od autora, jehož příjmení začíná na stejné písmeno jako vaše křestní jméno
- 4) Kniha, ve které se vyskytují kouzelníci, kouzla, magie, čarodějové, ...
- 5) Kniha vydaná v ČR v roce 2022
- 6) Kniha s rostlinou nebo ovocem na obalu
- 7) Kniha s jednoslovným názvem
- 8) Kniha od autora, který má výročí narození - je na výstavce v dětském oddělení
- 9) Kniha se zvířetem v názvu
- 10) Kniha pohádek nebo pověstí

Historie domů v Horšovském Týně

náměstí Republiky 94

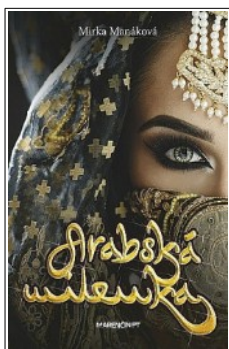

20. léta 20. století

15.06.2021

Nabídka knih k vypůjčení v naší knihovně

Arabská milenka - Mirka Manáková

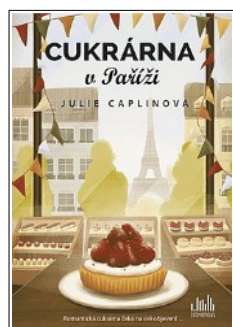
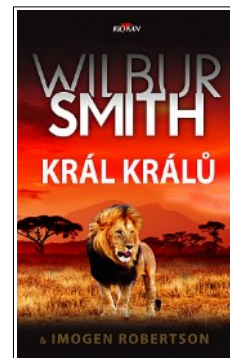
Mladička Jasmína je přinucena provdat se za bohatého, ale krutého ropného magnáta Firuze Salmana. Prožívá hořké chvíle pod jednou střechou i s jeho první ženou Mariam, u které hraničí zloba s psychopatickými sklony. Jasmína jednoho dne pozná přitažlivého řidiče a v jeho náručí je šťastná.

- román pro ženy, 253 stran

Král králů - Wilbur Smith & Imogen Robertson

Zdrčená Amber se po rozpadu vztahu s Penrodem vydává se svou sestrou Saffron a jejím manželem na nebezpečnou cestu do Abyssinie. Penrod mezitím utápí svůj žal v Káhiře. Z opiových dýchánek ho vytrhne jeho starý přítel a společně narukují do armády. Cesty obou milenců se opět protnou, ale tentokrát každý stojí na jiné straně.

- dobrodružný román, 416 stran

Cukrárna v Paříži - Julie Caplin

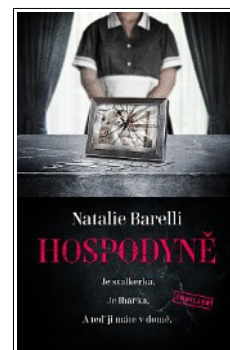
V Paříži se skrývá jedna malá cukrárna, která má už ale své slavné dny za sebou. Vstupte a ochutnejte některý z dezertů. Třeba zjistíte, že minulost stačí jen oprášit, aby opět získala svůj lesk. Nině Hadleyové pomalu táhne na třicet. Pracuje jako servírka, ale už zkusila kdeco – učila ve školce, pracovala v zahradnictví, absolvovala také kuchařský kurz. Nic z toho ale nebylo to pravé.

- román pro ženy, 364 stran

Hospodyně - Natalie Barelli

Když Claire v exkluzivním kadeřnictví na Manhattanu spatřila Hannu Wilsonovou, jako by se jí do sotva zahojených ran zaryl nůž. Od doby, kdy se s ní setkala naposled, sice uplynulo dlouhých deset let, ale Claire na Hannu myslí každý den. A rozhodně na ni nevzpomíná v dobrém. Proto udělá, co by na jejím místě udělal každý – začne ji sledovat. Z Hanny se mezitím stala paní Carterová, která si žije svůj kouzelný život newyorské smetánky.

- thriller pro ženy, 257 stran

Městská knihovna
náměstí Republiky 102
346 01 Horšovský Týn
telefon: 379 422 572
mobil: 731 614 064
e-mail: knihovna@htyn.cz
knihovnaht@seznam.cz
<https://knihovnahorsovskytytn.webk.cz>

půjčovní doba:

Po	9:00 – 12:00	13:00 – 18:00
Út	zavřeno	
St	9:00 – 12:00	13:00 – 17:00
Čt	9:00 – 12:00	13:00 – 17:00
Pá	9:00 – 12:00	13:00 – 15:00